احمد شاه ((وحدت)) ٤٨٦
Ahmad Shah (Vahdat)

شفق

سال تاسیس: ۱۳۵۹
ارگان نشراتی حزب اسلامی افغانستان

مشوره یی به رهبران جهاد ...

اسلام دهرچاپه وړاندې دترقۍ لارې سمې کړې دي

پروفیسرنواز طائر

اسلامي حکومت زموږ دټولنې مقدردی

تورن عبدالسلام

دیوې نظریې ماته
دیوې امپراتورۍ ماته

فرمان الهي(ج)

الهكم التكاثرۙ حتي زرتم المقابر ۗ كلاسوف تعلمون ۙ

غافل كردشماراازيك ديگربسيارطلبي مال تاوقتيكه رسيديدبگورستانها نى نى خواهيددانست

ثم كلاسوف تعلمون ۗ كلالوتعلمون علم اليقين ۗ

بازمي گوييم ني ني خواهيددانست ني ني اگربدانيد حقيقت كار را به علم يقين غافل نمي شديد

لترون الجحيم ۙ ثم لترونها عين اليقين ۙ

البته خواهيد ديد دوزخ را بازالبته خواهيد ديددوزخ را ديدن ظاهربي شبه

ثم لتسئلن يومئذ عن النعيم ۙ

بازالبته سوال كرده خواهيدشد آن روزازنعمت

فرمان رسول الله صلي الله عليه وسلم

عن عمر و بن عوف الانصاري رضي الله عنه قال رسول الله صلي الله عليه وسلم . فوالله مالفقر اخشي عليكم ولكني اخشي ان تبسط الدنيا عليكم كمابسطت علي من كان قبلكم فتنافسوها كماتنافسوها فتهلككم كما اهلكتهم

متفق عليه

ترجمه : حضرت عمروبن عوف انضاري رضي الله عنه روايت مي كندكه پيامبر عليه السلام فرمودند قسم بخدا از فقربالاي شما نمي ترسم لاكن مي ترسم از اينكه دنيا براي شما چنان فراخ شود طوريكه بالاي مردمان قبل از شما فراخ شد پس شمادران ازيكديگر سبقت كنيد مثليكه آنها درآن ازيكديگرسبقت مي جستند پس شمارانيز چنان هلاك كند طوريكه آنها راهلاك كرد.

" متفق عليه "

شفق

سال تاسیس: ۱۳۵۹

ارگان نشراتی حزب اسلامی افغانستان

دورسوم ، سال اول ، شماره اول (میزان - عقرب ۱۳۷۰)

بسم الله الرحمن الرحیم

مطالب این شماره

۱- پیام شفق
۲- دیوي نظریی ماته ...
۳- له پروفیسر نواز طائر سره مرکه
٤- د منځني آسیا دخپلواکي ...
٥- دننگرهار له ولایتي امیر سره مرکه
٦- بحث مختصري پیرامون علم ...
۷- دمرکزي آسیا اسلامي جمهوریتونه ...
۸- مقدمه یي بربینش اسلامي
۹- ربښتیني اتلان
۱۰- دادیب تولنیز رسالت
۱۱- انواع شعر درادب دري
۱۲- نعت (شعر انتخابي این شماره)
۱۳- رشد اساسات اجتماعي وعقلي ...
١٤- حضرت سعدبن ابي وقاص
١٥- بیانیه استاد ذره
١٦- سیدجمال الدین ...
۱۷- نبوي لاربنووني او...
۱۸- بحثي پیرامون حقوق العباد ...
۱۹- مختصري درباره ورود اسلام ...
۲۰- بحثي پیرامون حدودشرعي ...
۲۱- نیمگري ارمان (لنډه کیسه)
۲۲- غزل
۲۳- غزل
٢٤- داغ نارساییها (شعر)
٢٥- بنده آزاد (شعر)
٢٦- پیوستون (شعر)
۲۷- مذهب عشق (شعر)
۲۸- لویه خدایه (شعر)
۲۹- ترانه وطن (شعر)
۳۰- درمقدم شفق (شعر)

احمد شاه ((وحدت)) ۷۸۹
Ahmad Shah (Vahdat)

سخني با خوانندگان

شفق تقريباً از نخستين روزهاي آغاز جهاد مسلحانه ملت مؤمن ما در برابر لشکرسرخ وايادي خود فروخته آن ،آغاز به نشر نموده است ودربعد فرهنگي انقلاب خدمات شايان وفراموش ناشدني انجام داده است. شفق يکبار درزمان وحدت نيروهاي جهادي تحت عنوان " اتحاد اسلامي مجاهدين افغانستان " بمنظور توحيد وهماهنگي نشرات جهادي از نشر بازماند، اما بعد از انحلال اتحاد بار ديگر برافق فرهنگي انقلاب اسلامي ما درخشيدن گرفت وبارمهم امانت روشنگري نيرو هاي جهادي وتوجيه اهداف انقلاب اسلامي را بردوش کشيد، ولي متاسفانه باردوم در سال ۱۳٦۹ (بعداز نشر شماره برج جوزا - سرطان) نسبت مشکلات مالي متوقف گرديد . خوشبختانه که شفق بعد از سکوت بيش از يك سال اينك بارديگربراي بارسوم بسخن امد وخدمات فرهنگي خود را از سرگرفت اميدواريم نشر مجدد (دورسوم) شفق عطش علمي وفرهنگي خوانندگان گرامي را فرونشاند و باز با سرنوشت هاي قبلي مواجه نشود.

مسؤول مدير : فدامحمد "فايض"
مرستيـــال : عبدالرحمن "نثار"
ليکوال غړی : محمدرحيم "خنجر"

مشوره يي به رهبران جهاد در رابطه باحل قضيه افغانستان

سخني را از اين گفته توصيه آميز يك دانشمند پاكستاني به رهبري جهاد افغانستان آغازمي كنيم كه ما قضيه كشمير را در ميدان جنگ كمايي كرديم ولي برسرميز مذاكره آنرا باختيم كه تاحال نتوانستيم اين اشتباه مان را تلافي كنيم بناءً رهبري جهاد افغانستان بايد در زمينه خيلي هوشيار باشد.

راستي يكي از فوايد مطالعه تاريخ همين است كه انسان از تجارب تاريخ استفاده كند وبر راهي قدم نگذارد كه برگرداب هلاكت منتهي مي شود جهاد سيزده ساله افغانستان وقربانيهاي بي دريغ ملت مؤمن ما اكنون قضيه افغانستان را به آستانه پيروزي خيلي نزديك ساخته است همين ضرب شمشير مجاهدين دلير وقهرمان ماست كه دشمن را مجبور ساخته است با مجاهدين بر سرقضيه افغانستان تفاهم كند. شما ده سال قبل را كه لشكر روسي درميهن ما مصروف كشتار هاي دسته جمعي ، ويرانيها وخرابيها بود ، درنظر بگيريد.، آن وقت اين موقف مجاهدين كه اطراف اصل قضيه مجاهدين وروسها اند بايد بين اين دونيرو درمورد مفاهمه صورت گيرد ، براي روسها هرگز قابل پذيرش نبود واين حرف را ببادمسخره مي گرفتند، زيرا روسها پذيرش اين امر را نشانه اعتراف برشكست امپراتوري سرخ در برابر مجاهدين تلقي مي كردند.

وهرگز راضي نبودند تن به چنين ذلت دهند اما اكنون كه لشكر سرخ در برابرمجاهدين شكست خورد ه ومجبور به خروج از افغانستان شد واينك امپراتوري سرخ درحال فروپاشي است وروس ديگر ياراي آنرا ندارد تا رژيم مزدوركابل را درساحات نظامي اقتصادي وغيره كمك كند بناءً حاضر شده است با مجاهدين دورميز مذاكره بنشيند.

و فودي كه بخاطر مذاكرات سياسي با روسها تعيين مي شود بايد افرادي باشند كه از يك بينش عميق وتجارب فراوان سياسي برخوردار باشند وبه روسها فرصت ندهند كه فقط مساله اسراي جنگي خود را مطرح كنند وبه مجاهدين يك حكومت مشترك با گروه بدنام خلق - پرچم راپيشكش كنند بلكه بايد ازچنان موضع بلند ومتين باروسها حرف بزنند كه از تصور روسها خيلي ها بلند بوده حيثيت جهاد مقدس ما را لكه دار نسازد.

روسها بازيرپا كردن تعهدات عدم مداخله درامور يك ديگر با افغانستان وشكستن قوانين بين المللي بركشور ما تاختند وكشور مارا به ويرانه يي تبديل كردند . روسها بايد برجنايات وقانون شكنيهاي خود اعتراف كنند ؛ غرامات جنگي را متقبل شوند؛ دست ازكمك باحكومت اجير ومزدور نجيب بكشند بعداً مي شو د مسأله اسراي جنگي مطرح شود وراجع به آن حرف زده شود.

ما ميدانيم كه فشار هاي كشور هاي استكباري در رابطه با حل غير اسلامي قضيه افغانستان زياد است ولي اكنون مساله همه وهمه مربوط به رهبري جهاد افغانستان است وبه تعبيرشاعر "اكنون" شود پديد كه نامرد ومرد كيست

كيست كه مجنون وار همه هوش وفراست سياسي خود را بخاطر رسيدن به شاهد قدرت از دست ميدهد وكهيست كه درين شرايط مهم وسرنوشت ساز هم سنگر جهاد را داغتر نگه مي كند وهم بر سرميز مذاكره برنده مي شود. اين مساله ارتباط دارد به ايمان راسخ ،عزم آهنين وبينش اسلامي وسياسي .اكنون سرنوشت ملت ما مربوط است به ثبات ويا خدا ناخواسته لغزش رهبري جهاد . ما اميد واريم رهبران ما قضاوت تاريخ را ناديده نگيرند ودر زمينه قدمهاي متيني بردارند.

دیوې نظریې ماته
د یوې امپراتورۍ ماته

سباوون

لکه چې ښکاره ده ، په روس کې دکمونیستي الواک او نظریې حاکمیت دروسي امپراتورۍ په پراختیا اوپیاوړتیا کې پوره لاس وکړ . کمونیزم چې دسدې دغوره اوبرتري نظریې نوم و،نوروسانوددې لپاره چې په اصطلاح دبرتري نظریې حاملان اوبیرغچیان وو، دخپل کمونیستي فکراوالواک اوکه بهترووایو دخپلې ټولواکمنې دغځولو اوپراخولوپه لارکې هانداوزیارایست . له دې سره سره دنړې دزیاترو هیوادو وګروپه هم هغوی خپل ژغورندویان اونجات دهنده ګان ګڼل . او داپردې چې روسي ډنډوورچیانو به ورته کمونیستي ټولنه یوه جنت نظیره اوصالحه ټولنه معرفي کوله ، چې دهرڅه پرېماني به پکې وه . دکور ، کالي اوډوډې ستونزه به دغلته چاهیڅ نه پیژندله . ګوندي اوتربګنې خوبه پکې نه وه نه وه ، چې دولت اوپولیس اوتانه دار به هم پکې نه وو . ځکه چې کور، کالي اوډوډې هرچاته پوره پوره ورسیږي ، نوبیا دولت اوپولیس اوتانه دارته څه ګوده اواړه بیداکیږي . که څه هم چې کور، کالي اوډوډې دانساني نوعي یواځینې اوایکې یوه اړتیانه ده ، بلکې هغه نورې ډیرې غوښتنې اواړتیاوې هم لري، لکه په خپله په روس کې دخروسچوف دیوې نسبي آزادۍ درامنځته کیدو په وختوکې چې یوکتاب خپورشو چې نوم یې و : " انسان یواځې په ډوډې نه پایي " .

څرګنده ده ، دنړې مظلومو اوداستعمارواستبداد په پنجوکې راګیرو اولسونه چې ددغسې یوې ټولنې صفتونه اوستاینې اوریدلې، نونالیدلې به پرې مینیدل اودې ټمنابه یې په زړه کې ټوپونه اوغورځنګونه وهل چې کاش دوی هم دیوې دغسې ایډیالې اوځونه ټولنې خاوندان شواي . اواکثریهرنی ښکیلاک ته هم په یوه هیوادکې دلاسوهنې موقع اوچانس هغه مهال په لاس ورځي چې دهغه هیوادوګړي له راز رازمادي اومعنوي محرومیتوسره امبرچمبراولاس په ګریوان وي . هغوی چې ټول عمریې په محرومیتونواواوبیوسیوکې تیرشوي وي، تل یې دا یوه ټمنایه زړه کې ګرځي چې یوڅوك راپیداشواي اودوی یې داستبداد اوزورواکي له خونړیو پنجوخلاص کړاي .

ددغه پرنسیپ اواصل له مخې و، چې زیاتره هیوادو روسي کمونیزم خپل نجات دهنده وګاڼه اودهغه منني ته یې غیږ پرانیسته . داسې ورځ اومیاشت به نه وه چې یوه نسبتاً خپلواك اوخپلږواك هیوادبه دکمونیزم په ګوډال کې نه راغورځیده ، اوخپله ماته ګوډه خپلواکي به یې له لاسه نه ورکوله . اوچې یوځل به یې ټمیندك وخوړاوپکې راوبه غورځید، نوبیابه یې بې له خدایه (ج) څوك دپوښتنې هم نه وو .

دمنځنې آسیا دایللیو جمهوریتوبورنوونکې اوویرجن سرګذشت زموږ دوړاندې دي . دغلته چې دجفاپیشه اوناااهلو امیرانودظلم او زور زیاتي له لاسه زیاتره وګړیو کمونیزم ته هرکلي اوښه راغلاست ووایه اوهغه یې خپل نجات دهنده وګاڼه ، دامنکرنه لري البته دروسي یرغلګرپوځ په زورزیاتي اولوټ تالان هم سترګې نشي پټیداي چې دمحکوموااسلامي

جمهوریتودامیرانوترهغوپه کراتو
زیات بورنوونکي وو .
چي لاروسي ښکیلاکګروبه دخلکو
داحساساتو درپارولو له پاره
مخکي له مخکي په
موردنظرهیوادکي ځانته پلویان
پیداکړي اوپه کارګومارلي وو .
دروس پلویو په باب یوچاڅه
ښه ویلي دي : زیاتره هیوادونه
داکوښښ کوي چي په خپلو
دیپلماتیکو غړیواوسفارتکاروکي
یوڅوتنه جاسوسان اوځږي هم
نوروهیوادوته ولیږي ، چي دخپل
متبوع هیوادپه پلوي دغلته
کاروکړي . اودخپل کار اوزیارپه
نتیجه کي ددغه هیواد اکثریت
دخپل هیواد اودولت خواخوږي
کاندي . لکه چي وموویل روسي
واکمنو دکمونیستي استکبار
اوسترچاري دلاپیاوړتیا اوپراختیاله
پاره دغه ټکي ته پوره پاملرنه
کړي، اودیوڅوتنو سفارتکارو
پرځاي یي په مورد نظرهیوادکي
په زرونو اولکونو داسي وګړي
روزلي چي په پوره مینه اورغبت
دسفارتي جاسوسانو اوځږیودنده
پرمخ بیایي، او دروسي ټولواکمني
دښکیلاکي اهدافو اوګټوپه لارکي
هڅه اوهاندکوي . که رښتیا ووایو،
دروسي کمونیزم دپراختیا
یوسترلامل هم دهمدغه رازځان
پلوریو اوهیوادپلوریو ځږیو
(جاسوسانو) شتون و، چي په ګڼو
هیوادوکي یي ځانته پیداکړي وو .
خوله ښه بخته زموږپه مسلمان
اواتل هیواد افغانستان کي یي
دځان پلوریو اوهیواد پلوریو شمیر
دومره کم وچي په خپله روسي
واکمنوپري هم چندان حساب نه
کاوه . نوځکه خودغه عناصر
دانقلاب پرځاي لومړي
دکودتاګانواوتوطئو له لارو واك ته
ورسول شول اوچي پردسیسو
اوچلوتوهم ونشوه ، نوبیایي
سورپوځ مخکي شو او د
وارساپکت دشویلو اوالوتکو په
زوربي داقتدار پرګدي ټینګ کړل
لکه چي نغوته موورته وکړه
دروسي کمونیزم دپرمختګ اوبره
تګ سترعامل دروسي ټولواکمني
دډنډور چیانو داتبلیغ و، چي
ګواکي هغه یوه برتره اواوڅاره
نظریه ده ، اودبشردټولو ستونزوله
توغه ښه تراوتلاي شي . خوچي
یوځل به کوم هیواد دسوکال اوبسیا
ژوندانه په هیله اواسره کمونیزم
ومانه او دروس په اقماروکي به
راغي . په بله وینا ددغه
هیواداوټولني وګړوته به دکمونیزم
غړوندي ورترغاړي شو، نوبیا به
ورته ددي څه چاره نه ورتله چي
اوس بیرته څرنګ خپل سرله دغه
ساډوبي غړوندي څخه وباسي .
اوچي له خپلي خپلواکي
اوخپلڅواکي نهیلي به یي دخپل غم
اوماتم کیسه ماته ګوډه راشروع کړه
، نوسل انته اولعنته به پري وویل
شول چي دوي دبهرنیو په لمسون
غواړي دروس داشتراکي
جماهیرواتحادبدنام کړي . اوهغه به
دفیودالانو، بورژواګانو اوپانګه
واالوتبلیغ وګانه شوچي دکمونیزم
اوروس پرضد ددغه رجعت پسنده
دلګیوله خوا ترسره کیږي ، اوهدف
یي په نړیواله سویه دکمونیزم
ایزوله کول (کونج ته کول) دي .
خوڅه نتیجه پري ځکه نشي
مرتبیداي چي دغه چاربي هغه
دچاخبره دتاریخ دخرڅږپرشاڅرخو
لویه ماناده .
خومسلمان افغان اولس دغه په
اصطلاح نه کیدوني اوناشوني
کارکیدوني کړ اودتره کي، امین
اوکارمل اونجیب اودهغوي
دبادارانو دادعاګانو اوباټوبرعکس
یي دکمونیزم دتاریخ څرخ
پرشاوتخرخاوه او له شرمیدلي ماتي
سربي مخ کړ .
هو !
دکلیمي په واقعي مفهوم
اومانا لومړي ځل داسلامي
اوکمونستي نظریو ترمنځ
ټکراوتصادم رامنځته شو.
کیداي شي پوښتنه وشي چي
ترافغانستان دمخه خو روسي
واکمن پربخارا اودمنځني آسیا
پرنوروواسلامي خاورو (جمهوریتو)
هم بلوسیدلي وو، نوکه خبره
پرکمونیستي نظریي داسلامي
هغي دبرتري اوځواکمني وي،
نوبیا ولي کمونیزم په بخارا
اودمنځني آسیا په نورواسلامي
خاوروکي مات نشو ؟
دلته په لنډو دومره وایوچي
داسلامي خاورودتش په نامه
اسلامي حکومتواوناب اوساهواسلام
ترمنځ دځمکي آسمان توپیردي
اوباید چي وي . هلته یوپلو
دامراوپه اصطلاح اسلامي
حکومتونه وو، چي له نامه پرته
یي یوشي هم اسلام ته نه پاتي کیده
، اوبل پلودروسي ډنډورچیانو تبلیغ
اوادعاګاني وي چي روسي ټولنه
به یي یوه نمونه ټولنه معرفي کوله
خو تبلیغ اوادعا هیڅکله هم
دواقعیت ځاي نشي نیولاي ،
مګرهله چي دخپل بل " ملګري "
زور په مرسته اوملاتړپرخلکو ومنل
شي ." اوچي بیا کله هم دروسي
کمونیستانو دتبلیغ او زوربه
وړاندي افغانانوخپل تاریخساز
مقاومت پیل کړ، نوداسلام په ننګ
دخپل پیل کړي مقاومت په زوربي
دکمونیزم له کرغیړني ځیري څخه
درپااوتزویر ټولي پردي ایسته کړي
پاتي په (١٠) مخ

اسلام دانسان دترقي لپاره هرچاته لاري سمي كړي دي ...

پروفيسرنوازطائر

پروفيسرنواز طائر صيب ،

لكه چي ښكاره ده تاسي محترم زموږ دجهادله لومړنيو خواخوږوڅخه يي، لس دولس كاله دمخه ستاسي يوشعر چي مطلع يي وه " په سپين غربل درته بيا اوردي " په شفق مجله كي خپورشو، اوبيا ترهغه وروسته نوروپاكستاني ليكوالو اوشاعرانو ستاسي په ليكه زموږ دانقلاب په پلوي اوملاتړخپلي قلمي همكاري پيل كړي چي كتابونه پري ډك دي، اوس ترېوي اوږدي مودي وروسته يوځل بيا غواړو ستاسي لوړادبي نظريات ديوي مركي په ترڅ كي دشفق درنولوستونكوته وړاندي كړونوستاسي له ادبي هلوځلوبه يي پيل كړو اودابه په لنډوراته ووايي چي فكري وده اونشونما موبه څه ډول چاپيريال كي وشوه ؟

يووخت دلته په نيمه وچه كي دترقي پسندادب ډيره چرچه وه ستاسي په نظر اسلامي ادب دغه دكمونيزم په خم كي رنګيدلي په اصطلاح ترقي پسندادب څومره مات كړي دي ؟

زموږجهادي ادب څه ورارزښابي كوي اودلاموثرتوب له پاره يي كومي لاري چاري په ګوته كوي ؟

دسياست اوادب اړيكي څه ډول ښيري ؟ كه يوپربل يي داغيزمنتوب په باب راته يوڅه ووايي ؟

داسلامي ادب عمده خطوط اوكرښي كومي ګڼي ؟

بسم الله الرحمن الرحيم

دشفق په كومه ګڼه كي چي زمايونظم "په سپين غربل درته بيا اووردي " شايع شوي و دادهغه احساس نتيجه وه كوم چي زماپه زړه كي دهغه وخت دحالاتومخه راولاړشوي و چي دافغانستان په نجيب ملت اودهغه په اسلامي خاوره دسورانقلاب ناتارګډكړ . ماته ښه يادشي چي ددغي پيښي په وروښي شپه چي كله ماحسب عادت دكابل راډيو دشپي دوروستي وخت پروګرام " دښومه دم انګازي لپاره ولګاوه ، نودپروګرام داوريدو پرځاي مي تشه دسازونو موسيقي ترغوږشوه . دغه پروګرام مادډيروكلونو داسي په باقاعدګي سره اوريده ځكه داراته څه عجيبه شان ښكاره شوه چي داڅه وشول ؟ ماپه زړه ټكه وخوړه او همدغسي ريډيومي لګيدلي پرېښودواوورته

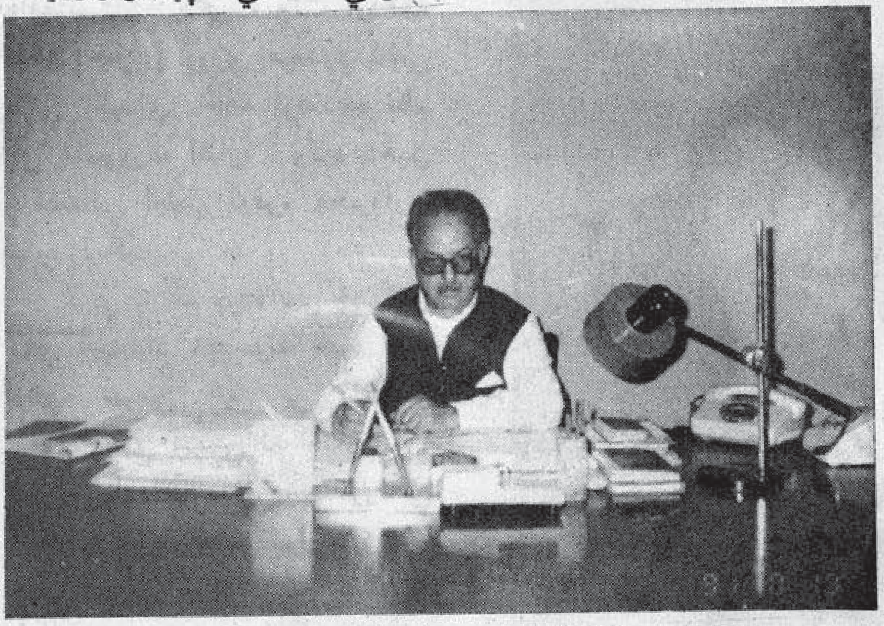

دپيښوردپښتواكاډمي ډايركټرپروفيسرنوازطائر

كيناستم . تېوله شپه مي په ويښه تيره كړه اوڅي دشپي دري بجي شوي نويوهيبتناك آوازمي له دي سټيشن نه په غوږ وراغي چي په فارسي كي يي بيابيا دغه خبره تكراروله چي " دورخانان ګذشت ، دورامينيان ګذشت " زه پوه شوم چي دامين داقتدارلكه چي ختم كړي شو اودهغه نه اختيار بل چاترلاسه كړو . داڅوك وو ؟ څنګه وشوه ؟

اوولي وشو؟ زه ترسحره هيڅ په
دي پوه نه شوم بياسحرمهال دبي بي
سي اوخپلوملکي نشراتونه راته
داسي ځرګنده شوه چي
دثورپرانقلاب ! يوبل سورانقلاب
سورشو . دايقيناً چي زماغوندي
حساسو خلکو لپاره دفکريوه لمحه
وه . ماسوچ کولو چي داڅه وشول ؟
ددي انجام به څه وي ؟
اوآيادافغانستان په سيمه دابل
شوي اوربواځي ددغي سيمي په
برخه دي اوکه نه ددي دخوريدو
اوزياتيدوخطرات هم موجوددي ؟
بيامي پخپله پخپل ذهن کي
داخبره يقيني کړه چي ددي خطرات
زمونږ دانداژي نه هم څه ډيرزيات
دي اوهغه شکاره ده چي يوازي
دافغانستان دنجيب ملت اودهغه
ملک دخاوري پوري محدود نشي
پاتي کيداي ځکه نومادغه نظم
چي تاسوورته اشاره وکړه دخپل
پاکستاني اولس اوقوم دخبرداري
لپاره وليکو .

ددي نه څه موده پس چي نړي
ددي استبداد دپيښنونه خبره شوه
اودي سيمي ته بي نظرشو
نوددنيادهري سيمي نه اخباريان ،
خبريالان اوداطلاعاتو جمع کوونکي
دپخواپه شان رامات شول . . دغه
جوپي جوپي خبريالان به پيښورته
راتلل په دي چي ډيرغلګرو دزياتي
ترمخه دهجرت کوونکو قافلي
دافغانستان له سيمي نه پاکستان
ته رارواني وي اوهرچاخپله خپله
کيسه دخپل ځان سره خوندي کړي
ده سيمي ته راوړه داقيصي تشي
قيصي نه وي دادرد انګيزه پيښي
وي داسي درد انګيزه پيښي چي
هډودچاباورپري نشوکيداي . په دي
کي دقتل اوغارتګري دلوټماردستم
اواستبداد متمامتم واقعات په
خلکو تيرشوي وو ، لوږي، تندي او
بي سروساماني بي ليدلي دي
اوداتولي قيصي څه داسي وي چي
دغوخبريالانويي اوريدل هم غوښتل
اودنوري دنيا دخبرولو لپاره يي
نشرکولي هم .

دخبريالانو په داسي يوه دله
کي يوه ميرمن چي دنيويارک
ټايمزنومي اخبارلپاره يي داسي
معلومات جمع کول په
دغوورځوکي پيښورته راغله .
دازما ديوه دوست پروفيسر تامس
ايدوردز چي څه زمانه پخوا ورسره
ما اين آربر کي په مشيګن
يونيورسټي کي يوځاي کارکړي و
دخاندان وه . کله چي هغه
پاکستان ته راتله
نودپروفيسرايدوردزسره يي
دنيويارک نه په ټيلفون رابطه قايمه
کړه اوهغه ورته وويل چي کله ته
پيښنورته لاړه شي نودپروفيسرنواز
طائرسره هم په پيښنوريونيورسټي
کي ووينه دغي ميرمن درارسيدونه
يوه ورځ پس ماته ټيلفون وکړو
اوزماسره دليدو خواهش يي
ځرګندکړو ماهغي ته پښتو اکيډيمي
ته دراتلو بلنه ورکړه هغه چي کله
زمادفترته راغله نوماته معلومه
شوه چي هغه دنيويارک ټايمز خبرياله
ده . هغي زمانه دافغانستان په
حقله ځيني تپوسونه کول غوښتل .
مااول خوهغي ته داوويل چي زه
دداسي مرکونه ځان ساتم ، ولي
هرکله چي داپيښنه يوه داسي
پيښنه ده چي ددي نتيجي به هرحال
ډيري دوررس اوعميقي دي په دي
وجه ماته په دي کي هيڅ تأمل
نشته چي ستادتپوسونو چي
هرڅومره زمانه کيداي شي مناسب
جوابونه درکړم ولي شرط به پکي
داوي چي داجوابونه به زماپه حواله
نه شائع کوي بلکي دابه په داسي
رنګ کي اشاعت له ورکوي چي
تاپخپله ددي سيمي دخلکو رايه
معلومه کړه اودهغي نه دي دغه څه
استنباط کړل دهغي ديوسوال په
جواب کي مي هغي ته داوويل چي

پروفيسرنوازطائر

تاته به دامعلومه وي چي په افغانستان کي دسرمايه داراوکمونستي گوند جگړه نه ده روانه بلکي دغلته يوه نظريه دبلي نظري سره په جنگ ده يوه نظريه چي زه ورته اشاره کوم اسلام دي اوبله نظريه کمونيزم دي، هرکله چي نظريه دنظريي سره جنگيږي نوسکاره خبره ده چي مضبوطه ، صالحه اوپخه نظريه به په کمزوري اوغيرصالحي نظريي باندي بري بيامومي .

زما داپوره يقين دي چي داسلام طرفدارمجاهدين چي هغوي اسلامي بيرغ پورته کړي دي دوي به په تش لاس هم دخپل دين په بدل کي به داخوارزارولي په آزادي مين خلك تاسوله څه درکړي ؟ افغانستان دآسيازړه دي پرزړه ويښته نه وي ولاړ دالکه دهگي صفاوي خوهله چي وازگي پري نه وي، په کوم زړه چي وازگي نه وي هغه خوندناك هم وي اومتحرك هم ، دآسيا دازړه دغه دواړه خاصيتونه لري او دلته زموږ شاعرداوايي چي

ډك دميني زړه راکړه چي زړه درکړم
ته چي څه دارانکړي زه به څه درکړم

زمونږسره دميني اواخلاص دجذبي نه نورهيڅ هم نشته نوکه تاسو افغانستان ته دخپل عادت مطابق په کاروباري نيت رانشي نوهم به گټه وکړي اوهم به مينه اواخلاص دفکري اونظرياتي انقلاب سره سره دجاپاني استعماردخوريدو آثارليدلي شو .

دافغانستان سياست کار اوعام اولس ددي هرڅه په منځ کي په داسي حيثيت ژوندي و چي ددي تولونه يي ځان هم ساتلواودي تولوته يي ددوستي اومرستي دعوت هم ورکولو ولي استعمار اواستبداد دچاددوستي پامته دارنه وي بيا نوددي لپاره ويښ اوبيدار اوسيدل ضروري شي ځکه نوپه دغه زمانه هم که په دي سيمه کي کوم اولس دآزادي بيرغ په معنو کي اوچت ساتلي دي هغه همدغه افغانان وو. هرکله چي دوي په سياسي ميدان

> مادخپل فکرپه آيينه کي خپل زړه له داتسلي ورکوله چي دافغانستان په سيمه پيښ دانا تاردافغاني اولس دژوند پيغام دي ، اودايقيني خبره ده چي په دغه سيمه چي ددي ناتارترمخه خومره وينه توييږي داوينه به رنگ راوړي ، دابه دغه سيمه شيرازه کوي هم اوآبادوي هم . زه په دي وجه په نثراوشعر دواړوکي دليك په دوران کي نه خوناميده يم اونه مي په بل چاداپيرزوکيږي

اوايمان په جذبه په دشمن باندي بري بياموميځ، په دي چي دالله تعالي ددين لپاره چي چاهم په اخلاص قرباني ورکړي دي هغوي تول سرخروشوي دي بيا پښتون خوهميشه ددي ميدان غازي پاتي شوي دي ، هغه تل ددي عقيدي ملگري دي چي مرگ مي دي دشهادت وي اوژوندمي دي دغازي وي اوخوك چي دغه نظريه لري هغه دانساني نظريونه په هيڅ جورهم ويره نه کوي دهغي دبل سوال په جواب کي ماهغي ته وويل چي که چيري تاسي دويتنام دجنگ بدل اخستل غواړي نواوس يي موقع ده په دي شرط تاسوداغرض په موتي کي ونه نيسي چي آخرددي ومومي .

دهغي ديوبل سوال په جواب کي هغي ته ماوويل ددي سيمي سياست داسي نه دي چي ستاسو سياستکارپه آسانه پري پوه شي، داهغه سيمه ده چي دزمانوراسي دانقلابونو اوسياسي هلوځلو مرکز پاتي شوي دي ، بياپه تيره تيره په نولسمه اوشلمه صدي کي خوورته خصوصي اهميت حاصل وو په دي چي يوپلوبرتانوي سامراج راخورشوي واوپه دي سيمه پوري يي ددي مرلي بل پلودزار روس پيشقدمي دآمودرياب ترغاړو رارسيدلي وي اودجنوبي آسيادنيمي وچي په دروازه يي لاسونه ايښي وو . بل پلوپه ځکه کي ددومره لويوطاقتونو کي سره لوبيدلي د ي او اوس پري دقطب له لوري روسي يرغلگرو چپاوکړي دي نوددي سياست په نفسياتوکه څوك پوه دي نوهغه دويم استعماري قوت دي چي دلته يي ډيره موده ددي سيمي په سياست کي گوتي وهلي دي اودغه استعماري قوت که څه هم په هغه حيثيت کي نه دي پاتي ولي پوهه اوتجربه ددي متقاضي ده چي له هغوي نه په دي لړکي تپوس اوشي ځکه زمادايقين دي چي چا دزمروسره پنجي وهلي دي هغوي دزمرو دخوي بوي نه ناخبره نه وي اوکه زمري يي ډيرهم په سترگوبدلگي، ولي په دي به يي هيځکله پيروزنشي چي هغه دي

دګيدړانوښکارشي په اخرکي هغي
له مانه تپوس وکړو چي ددي جنګ
په انجام ستاڅه خيال دي ؟ ماورته
وويل چي ژوندي نظريه به ژوندي
پاتي کيږي ځکه نوکومه نظريه چي
دپښتون دايمان خبره هغه به بالاخره
بريالي کيږي . دادافغان اولس
مقدردي اواوس چي زه دتيرو
يوولسو کالو واقعاتوته نظر اچوم
نوزمازړه دفخر اوويارترمخه
غورځنګ اوکړي چي ماچي څه
فکرکوو افغان ولس دهغي نه هم
څه زيات بريالي اوکامياب شو
اوددغي کاميابي په نتيجه کي نه
يوازي داچي ددوي په همت
اومړانې. ټولي دنيا آفرين ووي
بلکي تردي دمخه دختيزيورپ
ډيروقومونو دغلامي دجغ نه څټونه
وايستل اوخپل جمهوري حقونه يي
ترلاسه کړل .

لاسرباري پري داچي دکشميرمظلوم
اومحکوم مسلمان اولس هم په دي
پوه شوچي دآزادي حاصلولو لپاره
دقومونو سره ايکي يوه لاروي
اوهغه په ځان اعتماد اوپه الله
تعالي تکيه کول دي . کله چي
خوداعتمادي پيداشي نوبيا هيڅوک
دچالاره نشي نيولي . آزادي
ديوانسان پيدايشي حق دي ځکه
چي دي غلام نه پيداکيږي ، ولي
چي خوداعتماد ي پکي نه وي
نوغلامي يي مقدرشي . افغان
مجاهدملت دخپل تاريخ په
هردورکي په خپله خوداعتمادي
اودالله پاک جل جلاله په ذات
تکيه کولو ژوندي اوبريالي پاتي
شوي دي .

څوپوري چي زمادفکري ودي
اونشونماسوال دي ددي مختصر
جواب خوداکيداي شي چي
شعروهبي شي دي، ولي موضوعات
خوښول دانسان دجذباتو
اواحساساتوسره تعلق لري، بياددي
لپاره مشاهده اومطالعه هم پکاريږي
چي دادذهن په ارتقاکي لاس کوي
نثراونظم دواړه ددي ترمخه
ښکلاموسي . يو وخت ماته مقامي
محلي اوداخلي فکرونه زيات
رامخکي و، ولي تيرو څوکلونو
زمادفکردنياڅه بل رنګ کړه .
مادخپل فکرپه آيينه کي خپل زړه
له تل ١٥ نسلي ورکوله چي
دافغانستان په سيمه پيښ
داناتاردافغاني اولس دژوند پيغام
دي اوداپقيني خبره ده چي په دغه
سيمه چي ددي ناتارترمخه څومره
وينه توييږي داوينه به رنګ راوړي
دابه دغه سيمه ښيرازه کوي هم
اوآباد وي هم ، زه په دي وجه په
نثراوشعردواړوکي دليک په دوران
کي نه خوبخپله ناامیده يم اونه
مي په بل چا داپيروزکيږي .

داډيره دخوشحالي خبره ده چي په
تيرو لس دولس کالوکي پښتوژبي
ته دافغاني جهاد ترمخه يوژوندي
ادب په لاس ورغي اودغه ادب به
دسبانسلونو رهنمائي کوي .

ادب په هرحال کي ادب وي نه
خوتش په نامه ددي مقام اوحيثيت
څوک بدلولي شي اونه ددي دودمخه
نيول کيداي شي .
ترقي پسندي دچادکورجاګيرنه دي ، هغه
چاچي دخپل اظهارلپاره کومه رويه خپله
کړي ده اوپه کوم نوم يي ياده کړي ده ،
هغه دهغوي دذات سره محدوده ده
اسلام دانسان دترقي لپاره هرچاته لاري
سمي کړي دي دااوس دتنګ نظروخلکو
تنګ نظري دي چي هغوي ځانونه په
کوموخاصو چارديواروکي بندکړي دي
اومخالفينوته يي داموقع ورکړي ده چي
هغوي ددي په مقابله کي خپل ځان ته
ترقي پسندوايي .

افغاني جهاد دترقي پسندي دغه
بوت هم اخرمات کړ او داسلامي ادب
وررود لاري يي هم سمي کړي . اوس
دوخت تقاضا هم داده چي کوم ګام مخ په
وړاندي پورته کړاي شوي دي ، بايد چي
دغه ګام نه خو ودرنيږي اونه په شاشي،
بلکي دوړاندي تګ دغه عمل لاتوند شي
چي همدغه دژوندون اوحرکت نښه ده .

داسلام په اداڼه کي لکه چي تاسوته
معلومه ده ، دين اوسياست څه جدا
څيزونه نه دي. دغسي اسلامي ادب هم
ددين اوسياست نه بيلداي نه شي .
دانسان فکرونه ياخودجبراواستبداد خلاف
داحتجاج غرونه راپورته کوي
اويادجمالياتي مظهرونو تعريف اوتوصيف
کوي . اودغه شيان دژوند ښکلا اوحسن
ښواکوي . انسان دخپل ورك شوي جنت
په لټون کي دپخواراسي سرګردانه دي،
هغه ددغه ورك شوي جنت په تصورکي
دخپل چاپيريال نه ځان ته ديوجنت جوړول
غواړي . دادادب اصل مقصداومرام دي
. نوهرکله چي زموږدين اوزموږسياست
هم ددي خبرو متقاضي دي، نوددي ترمخه
ماته په خپل ادب، خپل دين اوخپل
سياست کي هيڅ توپير په نظرنه راځي .
دابيغه خبره ده چي موږپه خپلو تکلونو کي
دخپل ورك شوي جنت په ځاي ځان له
ددوزخونو تنورونه جوړوو .

پاتي شوي داسلامي ادب عمده
خطوط اوکرښي، نوپه دي باب کي زه
داويلي شم چي : داسلامي ادب اصل
عنصر دشرك نه ځان ساتل اودمعاشري
ژوند داسي تشکيلول دي چي زړونه
دمحبت ، احسان او ورورولي له پيغام نه
ډك کړي . اودغه جذبه دټول انسانيت په
خيراوښيګڼه راولي .

ديوي نظريې ماته .

اوداسي يي مات کړ چي دادنيا
آباده وي، بيابه سرراجګ نه کړاي
شي . اودکمونيزم په خير دروسي
ټولواکمنيءِ څه حال شو هغه خوټولو
ته لکه دنيمايي ورځي دلمرځرګنددي
." دعيان څه بيان "

عبدالمالك رحماني

دمنځنۍ آسیا دخپلواکۍ په لارکې ستونزې

او

داسلامي هیوادومسؤولیت

په روسیه کي دتیري میاشتي د کودتا ناکامي ، نه یوازي داچي په نړیوال سیاست کي ستر بدلون راوست ، بلکه پخپله روسیه یي هم دحیرانوونکو اونه اټکل کیدونکو تغیراتوسره مخامخ کړه ، داسي تغیيرات چي په دومره نږدي موده کي یي خیال اوتصورهم له چاسره نه و که څه هم چي په روسیه کي دګورباچوف په واکمنیدوسره دګلاسناست اوپروسترویکا دپالیسي و په اساس دتدریجي بدلونونوآثارراښکاره شول، له کمونیزم څخه دځان ایستلو اوداآزادبازار اقتصادي نظام خپلولو کاراونقشه په پام کي نیول شوي اودولس دغاړي رسي څه ناڅه سسته شوي وه ، خوهغه څه چي وروسته راڅرګندشول واقعاً چي حیرانوونکي دي .

په هرصورت دکودتا ترناکامي راوروسته چي هرڅه پیسېږي، یاورځ بله وروسته نوي نوي رادبره کیږي ، دادروسيي داخلي خبري دي خویوه خبره چي د ټولو خپلواکوهیوادوپه ځانګړي توګه داسلامي نړي پام یي ځانته رااړولي و ترډیره حده ورپوري اړوند ده هغه دروسيي له لویي امپراطوري نه داسلامي جمهوریتونو دخپلواکي مسئله ده چي همدااوس پرنوروسربیره اسلامي جمهوریتونو، آذربایجان ، ازبکستان ، قرغزستان ، تاجکستان ، ترکمنستان اوقزاقستان دآزادي اعلان کړیدي ، دځینو اټکلونو له مخي دروسيي تراسارت لاندي جمهوریتونو کي اوس تقریبا ۷۰ ملیونه مسلمانان ژوندکوي چي په یوه ډیره پراخه سیمه کي خواره شوي دي ، که ددغواسلامي جمهوریتونو خاوره سره یوځاي کړي شي نوتقریبا دري ملیونه کیلومتره مربع کیږي اوکیداي شي دغه اسلامي جمهوریتونه دیوه داسي کنفدراسیون په حیث راڅرګندشي چي له افغانستان ، ایران، ترکیي، روسيي اوچین سره به سرحدونه لري اوددومره پراخه اولوي هیواد په حیث به ددنیا په نقشه کي ځاي ونیسي چي هیڅوك به یي هم دتسخیرولو توان نلري په ځانګړي توګه چي دروسيي تقریبا ۲۰ فیصده اتومي وسلي اوپایګاوي هم په اسلامي جمهوریت قزاقستان کي ځاي پرځاي شویدي ، له بلي خوابه دغه لوي کنفدراسیون دخپلو غني ذخیرو اوپراختیاله امله دیته ضرورت پیدانکړي چي پرنورو تیري اوتعرض وکړي اویادچالپاره دسرخوږباعث شي .

دمنځني آسیاداسلامي جمهوریتونوددغسي احتمالي کنفدراسیون په رادبره کیدواوپوره خپلواکي ته په رسیدوسره لویدیزوال اوپه ځانګړي توګه امریکا له سختي ویري سره مخ کړیده اوترخپلي وسي زیارباسي چي ددي جمهوریتونو دخپلواکي مخه ونیسي په همدي اساس اوس دغه پوښتنه راولاړه شوي چي آیا روسیه به دي ته حاضره شي لکه څنګه چي یي دبالتیك هیوادونو خپلواکي په رسمیت وپیژندله ددي هیوادوخپلواکي هم ومني او تراټومي مهماتو او بټیوپوري ټول هغه ذخائیرورته پریږدي چي فعلا ددي جمهوریتونوپه واك کي دي ؟ که دقیق غوروکړو نوداسي

څرګنديږي چي تزاري روسانو دغه سيمي له اوله هم دهغو منابعوپه نظرکي نيولو سره قبضه کړي وي چي همدااوس ورسره دي ، روسي تزارانو له اوله نه غوښتل چي ددوي په ګاونډ کي دي داسي قوي اسلامي حکومتونه اواتحاديه جوړه شي چي بيادوي دپرمختګ مخه ونيسي نوکه کيداي شي همدااوس هم ترپردي لاندي داسي عملونه وکړي چي ددې جمهوريتونو پوره خپلواکيدل وځنډوي . په دې لړکي چي کومه خبره دپادولو وړده هغه دامريکا اولويديزي نړۍ دعکس العمل خبره ده ، چي همدااوس يي

دروس دواړه درجه اول مشران ګورباچوف اويلتسن دقوماندي منلوته تيارسي ولاړدي ، او دانکاره ده چي امريکا نه غواړي چي دافغانستان ، ايران ، ترکيي او پاکستان په ګاونډکي شپږنورداسي اسلامي جمهوريتونه رازرغون شي چي دمعدني موادوغني ذخيري لري، تقريباً ټول اوسيدونکي يي باسواده اودعصري وسلو له استعمال سره بلد، ان چي داتومي انرژي ذخيري اووسلي هم ورسره وي . امريکا فکرکوي چي په سيمه کي دانقلابي مسلمانانو په مرسته او هاند داسلامي افغانستان ، ايران ، پاکستان ترکيي او منځني آسيا يوه لويه اتحاديه ياګډي هڅي کيداي شي ديوبل زبرځواک په حيث راڅرګندشي، دامريکادخپلسري په وړاندي خنډشي . نوپه همدي اساس لکه څنګه چي امريکا په افغانستان کي داسلامي حکومت دمخنيوي لپاره هڅي کوي نجيب په پښنودروي ، روسي واکمني هم ديته هڅوي چي بايد د منځني آسيا اسلامي هيوادونه پخپله ولکه کي وساتي اوپري نيږدي چي دخپلولسونو دخوښي مطابق خپل تګلوري پخپله وټاکي .

دامريکا دغه فشار همدااوس هم څه ناڅه ځرګ ښکاري چي دبوريس يلتسن له خوادجمهوريتونو ترمنځ دنويوسرحداتو دټاکلو غوښتنه ده، امريکا هڅه کوي چي دسرحدي لانجوپه ژوندي کولو سره له روسيي نه خپلواك شوي اوياخپلواکيدونکي جمهوريتو نه پخپل منځ کي په داسي ناروغي اخته کړي چي مجبوراً روسيي په کمزوري اودامريکا ترلاس لاندي اتحادکي پاتي شي .

دروسي جمهوريتونو په وړاندي دامريکا دغه دوه مخي اومنافقانه پاليسي دهيچاڅخه پټه نه ده ، له يوي خواپه خپل ټول توان دبالتيك هيوادونه په پښنودروي اودآزادي لپاره يي روس ګواښه تر څو په دې وتوانيده چي دغه دري هيوادونه خپلواك اودملګرومللتوغړيتوب ترلاسه کړي ، خوله بله پلوه داسلامي جمهوريتونو په وړاندي نه يوازي چپ پاتي دي بلکي دخپلواکي په لارکي يي خنډونه اچوي، روسان ديته تشويقوي چي اسلامي جمهوريتونه په خپله ولکه کي وساتي .

دوهمه پوښتنه چي دمنځني آسيا دهيوادودخپلواکي په وړاندي په ذهن کي پيداکيږي هغه ددې جمهوريتونو داخلي ستونزي په ځانګړي توګه دنفوس جوړښت او دهغوروسي اونورواقليتونو موجوديت دي چي دتزاري اوکمونستي استعماري پاليسو د " روسي کولو دسياست " په اساس په دغه جمهوريتونو کي ترايرولاندي اورحيثيت لري که څه هم چي په دغو جمهوريتونو کي سميي داخلي خلکو او مسلمانانو اکثريت زيات دي ولي بيا هم په ځينو ځايونو کي دغه اقليتونه په ځانګړي توګه روسي لړکي دځايي خلکواودمسلمانانو لپاره لانجي راپيداکولاي اودخپلواکي په لارکي يي خنډونه اچولي شي .

کيداي شي په لومړي سرکي هغوي هم دخپلواکي ملاترکړي ولي په طويل المدت کي داستعماري واکمنودشومو اهدافو دعملي کولو لپاره دښي الي کاروکوي اونشنلستي مفکوري په تزريقولو سره دداخلي جګړي اورته لمن وهلي شي . ددې لپاره چي دامسئله روښانه شوي وي په اسلامي جمهوريتونو کي دمختلفو قومونو فيصدي ترنظرتيروو :

دوروستيو احصائيو له مخي په اسلامي جمهوريتونو کي دمختلفو مليتونو فيصدي په لاندي ډول ده

۱- آذربائيجان مرکزيي باکو مساحت يي ۸۶،۸۰۰ کيلومتره مربع او اوه مليونه نفوس لري، چي ۶۶ فيصده آذري ، ۱۴ فيصده روسي، ۱۲ فيصده ارمنيايي او ۲.۷ فيصده ګورجستاني پکي ژوندکوي او ۸. فيصده يي مسلمانان دي .

۲- قزاقستان : دقزاقستان مرکزالماتا اومساحت يي ۴۰۰، ۷۱۷، ۲ کيلومتر مربع دي، ۱۶ مليونه نفوس لري چي تقريباً نيمايي يي مسلمانان دي. په قزاقستان کي ۵۱ فيصده روسان اويوکرانيان ، ۱۹ فيصده مختلف قومونه اويوازي ۳. فيصده اصلي قزاق ژوندکوي .

۳- ترکمنستان : مرکزيي عشق آباد ، مساحت يي ۴۸۸،۱۰۰ کيلومترمربع اونفوس يي څلور مليونو ته رسيږي چي ۶۰ فيصده

ترکمن، ۱۷ فیصده روسي ، ۳ر۸ فیصده ازبك اوپاتي نورقومونه پکي میشته دي، ددي جمهوریت هم تقریبًا اتیا فیصده مسلمانان دي .
٤ – ازبکستان : دازبکستان مرکزتاشکند، مساحت یې ۰ . ٤۰، ٤٤۷ کیلومترمربع اوتقریبًا ۲۰ ملیونه نفوس لري چي ٦۲ فیصد یې ازبك ، ۵، ۱۳ فیصده روسي، ۸ . ۱۱ فیصده دمنځني آسیا نورقومونه او ۵ . ۵ فیصده تاتار ژوند کوي، دمسلمانانو فیصدي یې تر ۸۵ فیصده پوري رسیږي .
۵ – تاجکستان ، مرکزیې دوشنبه ، مساحت یې ۰ . ۱۰، ۱٤۳کیلومترمربع، نفوس یې پنځه ملیونه دي چي ۵۳ فیصده تاجك، ۲۳ فیصده ازبك او ۷ . ۱٤ فیصده روسي اوکرایني پکي اوسیږي .
٦ – قرغزستان : مرکزیې فرونزي ، مساحت . . ۱۹۸۵ کیلومترمربع، نفوس یې څلورنیم ملیونو ته رسیږي چي ٤۰ فیصده قرغزیان ، ٦ . ۱۰ فیصده ازبك اوپاتي ٦ . ۳٦ فیصده روسي اوکرایني پکي اوسیږي، دمسلمانانو فیصدي یې ٦۰ فیصده ته رسیږي
دغه جمهوریتونه که له یوي خوا دروسانو داستعماري سیاست له مخي دصنعت په ډګرکي ډیر پرمختللي نه دي اوزیاتره په مرکزي روسیه متکي دي له بلي خوابني معدني ذخیري لري چي دټولي روسیي ترنیمایي زیات اومه مواد تهیه کوي .
داهم باید ووایوچي که څه هم په پورتنیو شپږو جمهوریتونو سربیره چي مسلمانان پکي اکثریت جوړوي دروسیي په نورو جمهوریتونو کي هم مسلمانان ژوندکوي چي هغه هم دنورو قومونو له خوا ترسخت فشار لاندي دي . خواکثره مسلمانان یې له خپلو دیني اومذهبي ارزښتونو بیګانه اوپردي شوي اوهسي په نامه مسلمانان دي .
دپورتني احصائیي څخه چي دوه کاله مخکي اخستل شوي، معلومیږي چي دتزاري اوکمونستي استعماري سیاستونوپه ځانګړي توګه دروسي کولو دسیاست په اساس په منځني آسیا کي داسي جنجالونه راپیداکړي چي دآزادي په لارکي یې سختي ستونزي راولاړولای شي چي له خپلواکي نه وروسته په داسي سرحدي جنجالو وکړي، نه یوازي خپله یې په رسمیت وپیژني بلکي په روسیه باندي فشارراولي لکه څنګه چي یې دبالتیك جمهوریتونه په رسمیت وپیژندل ، دغو جمهوریتونو ته هم خپلواکي ورکړي ، اوهغه مسلمانان چي په نورو جمهوریتونو کي په اقلیت کي ژوندکوي ددي اجازه پیداکړي چي خپلو پخوانیو اوپلرنیو تاټوبوته لاړشي .
ترټولومهمه فرهنګي اوددیني تعلیماتو ستونزه ده ، مسلمانان باید پدي برخه کي دخپل ورورستي توان په اندازه مرسته وکړي دیني، علمي اوفرهنګي هیئتونه ولیږي

> **دمرکزي آسیااسلامي جمهوریتوپه اړه دامریکا منافقانه پالیسي له هیچانه پټه نه ده.**

اخته کیږي چي کله په هم ځان تري ونشي ایستلای .
خواوس ددي لپاره چي ددي جمهوریتونو دخپلواکي ستونزي په آساني سره حل شي، نوله یوي خوا پخپله ددي جمهوریتونو مشرانو او اوسیدونکو ته پکاردي چي له ډیراحتیاط اوعقل نه کارواخلي، یاداچي په فعلي ټاکل شووسرحدونو راضي اودتائید مهرکیږدي اویا داچي دخبرواترو اویا دریفراندم په ذریعه دغه ستونزه په آرامي سره حل کړي، پرینږدي چي دروسي استعمار چیانو اوامریکادشومواهدافو قرباني شي، فکرکیږي چي امریکابه ددي سیمي دنارامي لپاره ډیرپلانونه پکاراچوي ترڅو دغه جمهوریتونه له مرکزي حلقي څخه دپوره خپلواکي جوګه نشي، ولي اسلامي نړي ته په کاردي چي ددي خلکو دخپلواکي په لارکي په سیاسي اواقتصادي ډګرکي لاس اومرسته ددیني مدرسو اوجوماتونو په ترمیم اوتاسیس کي اقتصادي کمك ونه سمپوي ، عربي نړي اوګاونډي هیوادونه ترټولوزیات مسئولیت لري .
که اسلامي نړي په دي برخه کي خپل اسلامي اوانساني مسئولیت اداکړي، نوهیله ده چي ژرترژره به دمنځني آسیا هیوادونه پخپلو پښوودریږي اوداسلامي نړي په کوربه ورګډشي . او په نتیجه کي به وکولای شي پراخه صنعتي اسلامي نړي دامریکاپرداختیادهځو په وړاندي ودریږي .
اسلامي هیوادوته پکارده چي داسلامي کنفرانس په راتلونکو غونډوکي چي په داکارکي جوړیږي دمنځني آسیا دهیوادوپه ستونزوهم بحثونه وکړي په خپلواکي یې دتائید مهرولګوي او دخپلواکي دتحقق په لارکي لازم قدمونه اوچت

پاتي په (۲٦) مخ

زموږ یوازنی ارمان په افغانستان کي دالهي نظام حاکمیت دی

تورن عبدالسلام

س :محترم تورن صاحب عبدالسلام :
هیله ده د جهاد پر وضعه اوپه ځانګړي توګه دننګرهار دجهاد پروضعه رڼاواچوی:
ح : الحمدلله دجهاد وضع دننګرهار په ولایت کي پوره پوره ده‌اړوړده . دننګرهار ولایت چي د لویو او لومړي درجه ولایتونه څخه یوولایت دي دجلال آباد ښار نه پرته کاملاً آزاد اودمجاهدینو تر تسلط لاندي دي.

په ټولو ولسوالیو - علاقداریو او لویو ولسوالیوکي دمجاهدینو حکومت چلیږي په دي ولایت کي داوتنظیمونو مجاهدین په اتحا داواتفاق سره خپل جهادي فعالیتونه پرمخ بیایي اویوه مقتدره باصلاحیته شوري لري چي دننګرهار ولایت جهادي شوري په نامه یادیږي او ټول دجهاد پوري اړوند ه چاري اداره اورهبري کوي .

الحمدالله په ننګرهار ولایت کي دمجاهدینو ترمینځ هیڅ ډول اختلاف اونزاع نه لیدل کیږي همدا وجه ده چي وخت پر وخت يي دښمن ته مرګوني ګوزارونه ورکړي دي.

ملحد رژیم په ټول قوت اوطاقت سره ونه شو کړي چي د تورخم - جلال آباد لارخلاصه کړي ددي لاري دخلاصون لپاره يي چه فوق العاده سیاسي اهمیت لري څوځو واري په مجاهدینو بریدونه وکړل ، شعارونه به يي ورکول چي " یامرګ اویا تورخم "

ګلم جمان اوجوزجاني ملیشا داوطلب راغلل دمجاهدینو پرمرکزونويي بمباري وکړه آن تردي اومقاومت په برکت يي ونشو کړي چي یوه لویشت هم پرمخ ولاړشي .

کله چي دننګرهار ولایت په مرکز جلال آباد باندي دمجاهدینو بریدونه پیل شول نه یواځي ملحد رژیم بلکي روسان اوامریکا ئیان هم په سخته ویره کي شول .سم دلاسه

تورن عبدالسلام له محبوب الله "محمدیار" سره دمرکي په حال کي.

يي په راډیوګانو - خبري اژانسونو او رسانو کي دننګرهار ولایت دننګیالو اومیړنیو مجاهدینو پرخلاف ، درواغجن تبلیغات پیل کړل ترڅو نریوالوته وښایي چي مجاهدین نه په سیاست پوهیږي چي په سرحدي قبائیلو کي يي اسلام دښمنه عناصرلکه فردوس خان اونورملګري يي درشوت په ورکولو سره دمجاهدینو پرخلاف راوپارول ولي دخداي (ج) په فضل اودمجاهدینو داتحاد

اونه دحکومت کولو استعداد لري ، اونه هم اتحا داواتفاق لري . که مجاهدین په سیاست نه پوهیدلي نوخرنگه یي تول کفري جاهلانه سیاست اوبالخصوص کمونیستي سیاست ته جهاني شکست ورکړ.

لنډه داچي دننگرهارولایت جهادي وضع دقدروړ او ان شاءالله دمجاهد ملت لپاره دروښانه

وروسته ددښمن دقواو مورال څه ډول ځیري ؟

ح : تاسو ته به بهتره معلومه وي چي نن سبا په ټول افغانستان بالخصوص دننگرهار لغمان – لوگراوپکتیا په ولایت کي ددښمن پرقواؤ پرله پسي فیصله کن بیریدونه کیږي دلغمان په قهرمان ولایت کي مجاهدینو گڼ شمیر

استعمالیږي.

په همدا شان دپکتیاولایت دخوست دلوبي ولسوالي ترفتحي وروسته دنجیب په رژیم رناورځ توره شپه ده په گردیز چي ان شاءالله دفتحي په درشل کي دي سخته جگړه روانه ده او ددښمن نه لار ورکه ده چي کوم خواوتښتي .

تاسي ته به په یادوي چي نجیب چلنج ورکړي وه که خوست مجاهدینو ونیوه زه به کابل پریږدم . روس مونږ دروغجن اومکار نجیب ته وایوچي که ته کابل پري نږدي مجاهدین به یي درڅخه ان شاءالله دخپلومټو په زور ونیسي اوسربه دي هم خاوري شي.

هره ورځ په دغو ولایتونو کي په سلهاؤعسکر اوملیشا اوپهلس ها و صاحبمنصبان اوقوماندانان دخپلو وسلو اومربوطه قطعاتو او جزوتامونو سره مجاهدینو ته تسلمیږي ، دملحد رژیم معنویات اومورال نه یواځي په دغوولایتو نو

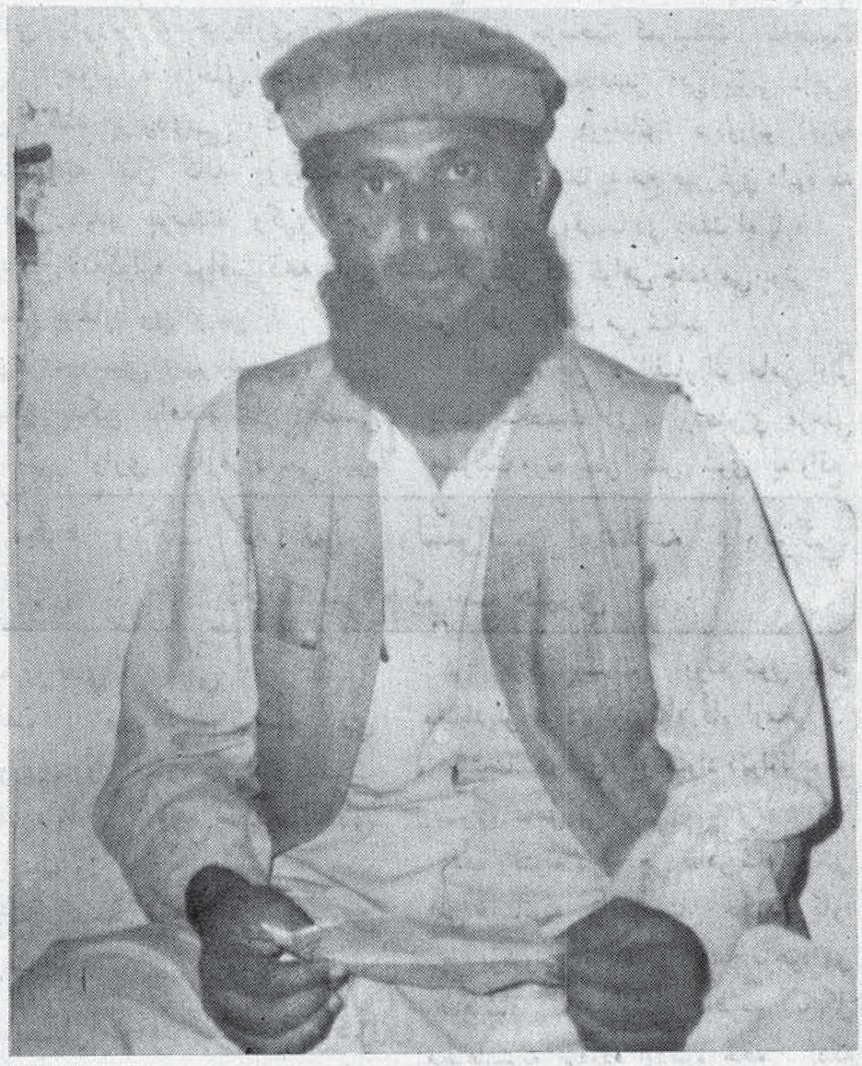

دننگرهار ولایتي امیرتورن عبدالسلام

بلکي په ټول افغانستان کي ختم شوي حتي په جرأت سره ویلي شم چي دروسي بادار مورال یي هم فوق العاده کمزوري دي ځکه خوبي دامریکا لمن ته داعتذارلاسونه اچولي ترڅوددغه ناورین دخلاصون لاربیاموميي ولي بي خبره له دي چه وايي ما تیغ برهنه ایم دردست قضا شدکشته هرآنکه خویشتن برمازد

مستقبل زیري دي.

س : په ځانگړي توگه په پکتیا ولایت ، لوگرولایت ، لغمان ولایت اوننگرهار ولایت ددښمن پرمرکزونوزیاتیدونکي فشار رمټ نیولي اوبیرته په دښمن

پوستي اونظامي تاسیسات دډیرو غنیمتونو سره ددښمن نه ترلاسه کړي درني وسلي لکه ټانکونه – توپونه دستگاوي اونوري روغ

س :دافغان قضیي دسیاسي اواري لپاره دملگروملتو پنځه فقره یي طرحه څه ډول ارزیابي کوي ؟

ځ : زمونږ موقف دافغانستان دقضیي دحل په رابطه دلرپه شان

که څوك له کمونستانو سره گډ حکومت جوړکړي زمونږ دیونیم ملیون شهید انو خون به یي اخستی وي.

دننګرهارولایت په ټولو ولسوالیو اوعلاقه داریوکي دمجاهدینو حکومت چلیږي

روښان دي مونږ دمسألي حل دتوري له خولي غواړو ، دسیاست اوخبرو له لیاري امکان نه لري ځکه چي زمونږ په ګران هیواد نظامي یرغل شوي دیونیم ملیون مؤمنو مجاهدنو څخه مواضافه شهیدان شوي . دپنځه ملیونو نه مواضافه پاکستان اوایران ته مهاجر شوي . دملت ګڼ شمیرافراد مومعیوب شوي دګل پشان افغانستان څخه اوس دوینو بوي پورته کیږي او وران ویجاړدي.

همدا اوس اوس بمباري رواني دي - سکادمیزایل ویشتل کیږي دمهاجرینو بهیرراروان دي. اوس نو په داسي حال کي سیاسي حل څه معني لري بي له دي چي زبرځواکونو ته دغلامي اوبرده ګي سند ورکړي ،مجاهدین دسیاسي حل څخه کاملا بیزاره دي اودامنل شوي کلیه ده چي ځواب همیشه بالمثل وي. داخوکوم غربي بي عقیدي اوبي هدفه ملك اوملت نه دي چي سرنوشت به یي دملګروملتونو په لاس کي وي.

تاریخ شاهد دي چي داسي مسایل مونږ دخبرولو لیاري نه دي حل وفصل کړي . مونږدانګریزانو سره دتوري په ژبه خبري کړي دروسانو سره موپه توره بحث کړي توره ده چي لله الحمد مونږ ته یي نړیوال ویاړ راپه برخه کړي دتوري سره به ژوند کوو اوپه توره به مرو اوخه سه یي ویلي دي :

" لا په خوب کي په لړزه پریوځي له کته
چي دچاترغوږزمادتوري شرنګ دي

کومه پنځه فقره یي طرحه چي ملګروملتونو زمونږ دوطن دقضي دحل په باب وړاندي کړي زما له نظره داپنځه فقره یي خائنانه دسیسه اوتوطیه ده چي زمونږ دمجاهد ملت دارمان اونصب العین پرخلاف پکاراچول شوي . هغه څوك چي زمونږ دایمان اوعقیدي اوزمونږ دهیواد دښمنان و په هغه مونږ په رسمیت نه پیژنو څه لادا چي فیصله یي ومنو.

مونږ به هیڅا ته داحق ورنکړو چي زمونږ په مسایلوکي لاس وهنه وکړي ولوکه هغه هرڅوك وي

تول رښتني مجاهدین تولو غرضي پلوونو ته خبرداري ورکوي چي زمونږ په داخلي چارو کي لاس وهنه پریږدي اوکه نه نو داملت به سل کاله وروسته هم ستاسي دبدو پوښتنه وکړي چي بیابه یي دناګواره عواقبو ذمه واري ستاسي پرغاړه وي اوبس .

س :دروسیي دبهرنیو چارو وزیر بوریس پنکن دافغانستان دقضیي دسیاسي اواري لپاره داسي یوه طرحه وړاندي کړي چي :

الف : مجاهدینو یومشر دي دعبوري دوري لپاره ددولت ریاست پرغاړه واخلي او خالقیار دي صدراعظم وي؟

ځ : کومه طرحه چي دروس دبهرنیوچارو وزیر وړاندي کړي دافغانستان مجاهد ملت ته دقبول وړنده ملت چي بي ساري قرباني ورکړي دا دسوچه اسلامي نظام حاکمیت لپاره ، نه دمخلوط اومزدور حکومت درامینځته کیدو په منظور داچي مونږ مشکوك حکومت نه منو طبعا دجهاد هیڅ یومشربه یي دریاست لپاره غاړه کښینږدي که احیانا داسي مشر پیداشي هغه دجهاد مشر نه بلکه دخپل کورمشر اودخپل ځان نماینده به وي . که څیني تش په نامه مشران دي ته حاضر شي څه دتشویش خبره نه ده ځکه هغوي زمونږ په مجاهدملت کي مطرح نه دي اونه مجاهدین یدي حساب کوي

س : که چیري د مجاهدینو دارمان اونصب العین پرخلاف دجهاد کوم مشر دي ته حاضر شي چي له کمونیست رژیم سره ګډ حکومت جورکړي پدي صورت کي به دمجاهدینو عکس العمل څه وي ؟

ځ :دخالقیار په رابطه دومره ویلي شم چي هغه سرسخت کمونیست شخصیت دي اوتول مجاهدین یي پیژني داچي روسانو او دروسانو مزدورانو ورته دبیطرفي ماسك په مخ خپورکړي دایوه بله دسیسه اومکروفریب دي دملت له پاره :

به هررنګي که خواهي جامه مي پوش
من ازطرز خرامت مي شناسم

ظاهرشاه چي دخالقیار انو حامي اویو فاسق شخصیت دي اودعبوري مرحلي مسئولیت ورته پیش کش شوي په واقع کي دمرګ پیشکش ورته شوي داهم مجاهدینو ته دیو زوړګناه ګار اومجرم حیثیت لري اودهیواد دټولوناخوالو اوستونزو عامل یي ګڼي .

هغه وختونه لاړل چي ظاهر شاه غوندي ملي خاینانوبه پرافغانستان حکومت کاوه چي یوګروپ مجاهدین هم موجود وي ظاهرشاه به رانشي داطرحه بالکل مجاهدینوته مردوده اودشرم څخه دکه طرحه ده .

دمجاهدینو دارمان اونصب العین خلاف چي چا جیرته څه اقدام کړي .الله پاك هغه رسوا اوشرمولي.

دانګریزانو نه نیولي تر روسانو پوري چي دمجاهد ملت دارمان مخالفت یي کړي نتیجه یي هر چا ته دلمرپشان روښانه ده .

پاتي په (۳٦) مخ

بحث مختصري

پيرامون علم واقسام آن

عبدالرحمن "نثار"

خوانندگان گرامي درترتيب و تنظيم مضموني كه از نظرشما ميگذرد از آثار گرانمايه و جاويدان حضرت امام غزالي (رح) بنام (علم لدني) اقتباس صورت گرفته . اميد است كه مورد استفاده علم دوستان و علم طلبان عزيز قرارگيرد. پيش از اينكه نظر و ديدگاه اما م غزالي (رح) را درمورد علم و اقسام آن بيان نمايم مقدمه كوتاهي را مايلم ذكر كنيم تا براي آنچه كه بعدا مطرح ميشود ذهنيت مساعدي ا يجاد شود . از انيكه مقاله ذيل حوصله يك مقدمه مفصل را ندارد ناگزيريم كه بطور اجمال و فشرده مطلب را بيان نمايم .از طرف ديگر مطمينم كسانيكه مضامين و مقالا ت علمي و تحقيقاتي را مورد مطالعه قرار ميدهند قطعا حضور ذهن و دقت كافي دارند بنابرين نيا ز به توضيح زياد نيست .

از طرف ديگر نسل جوان امروزي وارثان كاوشها و كوششهاي حكما وعلما بزرگوار هستند بنابرين ازكلمات و واژه هاي چون فكر ، علم ، شناخت ، تفكر و همه مثال اينها يك نوع برداشتها ودريافت هاي خاصي دارند كه وقتي اين كلمات عنوان ميشو ند آن انديشه ها طبعابه ذهن ماراه مي يابند .

واژه علم درزبان عربي و فارسي داراي دو معناي متفاوت ميباشد

الف : معناي اصلي و اولي علم ، دانستن دربرابرندانستن است . از اين تعريف اجمالي علم موضوع ذيل استنباط ميشود .كه همه دانستنها صرف نظراز نوع آنها علم اند . و عالم كسي راميگويندكه جاهل نيست. بنابرين علم خداشناسي فقه ، مذهب ، اخلاق ، زيست شناسي ونجوم را ميتوان علم ناميد . و هركس كه يك يا چند رشته از آنها رابداند عالم شناخته ميشود . وقتيكه ميگوييم خداوندقديرمتعال عالم است آن به اين معنا عالم است كه نسبت به هيچ امري جاهل نيست وعلم يكي از صفات ذاتي خداوند است . و براي خداوند (ج) مساله مجهولي وجود ندارد .

همچنا ن محتواي قرانكريم به اين معنا علمي است . چونكه مجموعه ي از دانستني ها است و هركس آنها رابداند عالم به قرآنكريم است .. بنابرين همه علما و فقهاي اسلام عالم اند و هركس از خداوند (ج) و صفات و افعال او (ج) آگاهي داشته باشد عالم است . جوهر كلام اينكه علم دربرابرجهل قرار دارد .

بدين معناكه علم ضد جهل است جهل خوديكي از عوامل موثر ظلمت ميباشد و اين يك حقيقت انكار ناپذيراست كه ظلمت لازم سكون ميباشد و اين سكون كه ضد حركت است . توام بانيستي و عدم مواجه است درحاليكه علم مرادف باهستي،وجود و حركت است بنابرين اين يك واقعيت مبرم است كه هستي و وجود و حركت بهتر ووالاتر از عدم و نيستي ميباشد . چنانكه ارشاد ، هدايت، حق ، حركت ، فلاح ، سعادت ونور همه درهستي ووجود نهفته اند، بنابرين وجود و هستي والاتر و بهتر از عدم ونيستي است . پس علم هم بهتر وعالي تراز جهل ميبا شد .

چون جهل بسان تاريكي و جاهل بسان نا بينا وكور ميباشد هيچ وقت كور و بينا نور و تاريكي با يكديگر مساوي و برابر نيست .

خداوند قدير متعال درسوره الزمر آيه(٨) ميفرمايد : قل هل يستوي الذين يعلمون والذ ين لايعلمون : ترجمه : ((بگو اي رسول ص)) آيا برابر ((مساوي)) ميباشد آنانكه مي دانند و آنانكه نميدانند)) درجاي ديگر ميفرمايد : ترجمه : خداوند (ج) بلند ميسازد درجات آنان راكه ايمان آورده اند از شما و آنانكه عطا كرده شده است ايشان را علم) ((مجادله ١١)) از آيات مباركه چنين استنباط ميشود كه درجه علم و دانش درنزد خداوند (ج) بالاترين،شريف ترين مقام و درجه ميباشد . وقتي كه دانستيم كه علم بهتراز جهل است آن وقت دليل و دست اويز ديگري نيز براي استدلال منطقي ان بدست ميآوريم و آن اينكه جهل از لوازم جسم ميباشد و علم از صفات روح . واين يك واقعيت انكار ناپذير است كه روح شريف تر ، حسنه تر و بالا تر از جسم است .

ب: كلمه علم درمعناي دوم منحصرا بدانستني هايي اطلاق ميشود كه بر مبناي تجربه مستقيم حسي مبتني باشند . علم دراين معنادربرابر جهل قرار نمي گيرد بلكه دربرابردانستنها كه آزمون پذيرنيستند قرار مي گيرد . اين نظر يه از آغاز دوره رنسانس اروپا به بعد بوجود آمده و به اساس همين نظريه يك بعدي است كه امروزه

علم شرك بزرگ روز گار ماست و علم پرستي جانشين بت پرستي دوران هاي كهن شده است . به اساس اين نظريه و تعريف اخلاق ، عرفان فلسفه ، تجارب دروني و شخصي ، فقه ، اصول ، بلاغت ، احكام ، و ابزار هدايت فكري و ... همه دراين نظريه بيرون از دايره علم به معناي دوم آن قرار مي گيرد - به عبارت ديگر از نظر متقدمان اين نظريه غير علمي اند . درحاليكه علم پيونددهند . عمل و عقيده و شناخت خداوند درذهن و عقل است . نه تنها مربوط زمين است و نه خاص جهان آسماني و نه يك تئوري محض بلكه تمامي آنها را دربردارد. خلاصه اينكه علم دركليت خود وسيله ارتباط انسان با خداوند است .

بنابرين همه دانش ها از نظر ما دربر گيرنده تمام معارف است . از آن علوم ديني كه شامل فقه ، احكام شريعت و توحيداست مقدم بوده و علوم كلام چون : علم ، هيئست ، علوم طبيب ، شميي ، رياضيات ... خلاصه همه علوم شامل معارف بر گزيده اسلا م اند . بنابرين بايد هوشيار بودو آنچه را كه فروشندگان نظريه ((پوريتيك)) بنام علم ارايه ميدهند خريدار نباشيم و ناآگانه درذهن خود معادله علمي و وغير علمي را اذعان نكنيم و علم دربرابر جهل را معادل علم دربرابر تمام دانستنيهاي غيرتجربي نگيريم چون كه دايره درست و نادرست خيلي و سيعتر و گشاده تر از دايره اين نظريه است اين درست نيست كه بگوييم هر چه كه درزير دستگاه ميكروسكپ تجزيه شده لازوما درست و علمي است درغيرآن نادرست و غيرعلمي است .

دربالامتذكر شديم كه اين نظريه عمدتا از آغاز دورنساس به اين طرف متاع خودرا به بازار ارايه داد . درحاليكه علم به معناي مطلق و دربرابر جهل تولد ش با تولد بشريت هم آغاز است : امام غزالي (رح) درروابط به تعريف علم چنين ميگويد : علم عبارت ازتصوري است كه نفس ناطقه انساني ، نسبت بحقايق اشيايي مفرده ومجرد از مواد و اعيان خارجي و كيفيت و كميت و جواهر و اعراض آنها حاصل ميكند . همچنان درمورد عالم ميگويند : كه عالم كسي است كه به اشيا احاط حاصل كرده ، آنهارا درك و تصور مي نمايد و همچنان معلوم چيزي است كه تصور آن در نفس منقوش و منعكس ميگردد . امام غزالي درمورد ارزش علم و مقام عالم چنين اظها ر نظر ميكند : شرافت و ارزش علم بقدر ارزش وشرافت معلوم آن و مقام و مرتبه عالم بر حسب مقام و مرتب علم ميباشد . ودرين هيچ گونه شك وترديد نيست كه شريف ترين وو الاترين و ارجمند ترين معلومات بشري خداوند يگانه و آفريننده دانا و تواناست ، پس علم به خداوند (ج) كه عبارت از

اطلبوا العلم و لوفي الصين) ترجمه : علم را حتي اگر در چين باشد بطلبيد : ((روايت از ابن ماجه)) از مضمون اين ارشادات گرانمايه حضرت رسول اكرم (ص) چنين استنباط ميشود. كه تحصيل علم توحيد برهرفرد مسلمان فرض بوده و حتي براي تحصيل آ ن امر به مسافرت فرموده اند كه ميفرمايد : دانش را جستجو و طلب كنيد هر چند اگر در كشور چنين باشد .

پس دانشمندان اين علم نيزفاصل ترين و والاترين دانشمندان ميباشد . به همين سبب است كه خداوند درورديف ،مرتبه بالاتر، نام آنان را ذكر فرموده . آنجا كه مي فرمايد : ترجمه گواهي داد خداوند (ج) آنكه نسيت هيچ معبود وگواهي دادند فرشتگان و دانشمندان كه جز او و خداي نيست : آل عمران ١٨) و يا اينكه ميفرمايد :

خداوند (ج) بلند ميسازد درجات ايمانداران راز شماو از كساني را كه به ايشان دانش (علم) روزي گردانيده است: مجادله ١١ درسوره فا طر آيه (٢٨) ميفرمايد : انما نحيشي الله من عباده العلموا : ترجمه: جز اين نيست

> **جهل خوديكي ازعوامل ظلمت مي باشد واين يك حقيقت انكارناپذيراست كه ظلمت لازمه سكون مي باشد**

علم توحيد و خدا شناسي است . بر ترين ، شريف ترين و عالي ترين علوم ميباشد و تحصيل اين علم نيز ضروري و برتمام عقلا و خرد مندان فرض است . چنانكه صاحب شريت حضرت رسول اكرم (ص) فرموده است ((طلب العلم فريضة علي كل مسلم)) ترجمه : طلب علم برهر مسلما ن فرض است و يا اينكه ميفرمايد:

كه مي ترسند از خداوند (ج) ((ستايش خدارا بجا مي آورند)) عالما ن از بندگان او : همچنان حضرت رسول اكرم درمورد علما ء ميفرمايد : ترجمه : وجود دانشمندان درجامعه ،چون وجود ستارگان درآسمان است . كه راهاي تاريك،دريا و زمين را روشن مي سارند ، وچنانچه ستارگان خاموش شوند ، رهر وان بيدار ، راه راگم

خواهندكرد(روايت از احمد ازانس بن مامللك) وعلما ر ا وارث پيامبران خطاب ميكنند : .
العلما ورثه الا نبيا ء :
بنابرين علما توحيد بطور. اطلاق پيامبران و پس از آنان دانشمندان هستند كه وارث پيامبران ميباشد .
اما اينكه يك عالم چگونه مي تواند ميراث پيامبران را منتقل كند بنحوي كه به معناي واقعي وارث پيامبران محسوب شود ؟ خود نيازمند يك بحث مفصل ميباشد كه ازحوصله اين مقاله خارجي است .

، همانگونه كه بيشترعلوم عقلي درنزد دانشمندان آن علوم شرعي هستند .
قسم اول يعني علم شرعي ، خود بر دوگونه است : يكي اصول وديگري فروع . علم اصول يا علم توحيد عبارت است از توجه و معرفت خداوند و صفات قديمه وفعيله و ذاتيه او(ج) كه بنام هاي گوناگون، بيان شده است و همچنين نظر و مطالعه دراحوال پيامبران ، بعد ، احوال اصحاب وتوجه به مرگ وحيات و روز

مورد عنايت و الطاف او (ج) قرار گرفته اند .
خداوندمتعال خبر داده است كه درقرانكريم كليه علوم و حقايق و ظوا هرموجوداست و اسرار آن ازكوچك و بزرگ ومحسوس ومعقول وجود دارد و اشاره باين معني است كه فرموده :
لا طلب لايا بس الافي كتاب مبين)) الانعام ٥٩) ترجمه : هيچ تري و نه خشكي درجهان نيست ((مگر اينكه)) دركتاب مبين موجود ميباشد : ونيز فرموده اند : ترجمه : اين قرآن كتابيست با بركت كه فرود آورديم اورا بسوي تو تا مردمان تعقل كنند درآيات آن تا پند گيرند : (ص٢٩) بنابرين

چون جهل به سان تاريكي وجاهل به سان نابينا وكورمي باشد، هيچ وقت كوروبينا نوروتاريكي بايك ديگرمساوي نيستند

اما بايد گفت كه وارثت از پيامبران مسلماً وارثت درملك ومال وامثال اين امور نيست . آنچه كه نقش اصلي پيامبران راتشكيل مي دهد - عبارت است از هدايت به معناي وسيع كلمه . مسلماً علماء نيز ازهمين جهت وارث پيامبران اند . كه كار و راه آنها را ادامه دهند : بايد دانست كه علم توحيد و معروفت آفريده گار هر چند و الا ترين علوم بوده و ذاتا كامل و شريف است ، اما اين امر موجب نفي علوم ديگر نميگردد ، بلكه تحصيل اين علم مبتني برمقدماتي است كه آن را بايد ازبسياري علوم مختلف ديگرمانند علم نجوم ، هيئت وساير علوم تحصيل نمود . همچنين از علم توحيد ميتوان سا ير علوم را بدست آورد . امام غزالي درمورد اقسام علم چنين ميگويد . بايد دانست كه علم بردوگونه است . يكي شرعي و ديگري عقلي : بيشترعلوم شرعي درنزد آنانكه آگاهي دارند، عقلي بشمار مي آيد

رستاخيز وحشرونشر وحساب و وصول به فضل پروردگار اصول عقايد محسوب مي شوند و تمسك محققان اين علم درباره اين امور ، اولا آياتي از قرانكريم و ثانيا احاديث نبوي (ص) ثا لثاً دلايل عقلي و براهين قياسي است . دانشمندان اين علم ، مقدمات قياس جدلي ومباني آن را ازمنطق و فلاسفه گرفته اند.
اين دسته ا ز علماء دراصول عقايد و علم توحيد ، مخصوصا به كلام وبحث و استدلال توجه خاص دارند و به همين مناسبت ((متكلم)) لقب يافته اند وبدين نام مشهور شد ه اند . بطوريكه علم كلام معروف به علم توحيدگرديده است .
ازجمله علم اصول يكي تفسير قرانكريم است ، چه انكه قرانكريم از بزرگترين و والا ترين و گرامي ترين كتابهاست و درآن رموز و اسراربسياري وجود دارد كه هر عقلي نمي تواند بر ان راه يابد . مگر كسانيكه درفهم كتاب حق

وقتي امر قرانكريم از بزرگترين امور و فهم آن از مشكلات ميباشد كدام مفسري است كه بتواند. چنانكه بايد حق آن را اداء نمايد و كدام دانشمندي است كه از عهده حل اسرار آن بر آيد : آري هر يك از مفسران با اندازه توانايي و فهم خود به تفسير قرانكريم پرداخته اند و بمقدار عقل و دانش خويش به بيان معناي آن همت گماشته و هر يك چيزي گفته اند ليكن درحقيقت چيزي نگفته اند .
علم قرآن مشتمل است بر علوم اصول و فروع شرعي وعقلي . بنارين بر مفسر لازم و ضروري است كه قرآنكريم را ازجهات وابعاد مختلف ، ازنظر لغت ، استعاره ، تركيب لفظ ، جهات نحووضرف ، از لحاظ عقايد فلاسفه ، آراي صوفعيه مورد توجه و تحقيق قرار دهد . .شعبه ديگري از علم اصول ، علم حديث و اخبار است . پيامبراسلام حضرت رسول اكرم (ص) فصيح ترين مردم عرب و عجم بوده و معلم او از سوي

خداوند (ج) باو وحي مي فرمود و عقل او بر همه موجودات آسماني و زميني محيط و دانا بود ودر زير هر كلمه ا ي ازكلمات او، بلكه هر لفظي از الفاظ او، درياي از اسرار و كنجينه اي از رموز نهفته است . بنابرين علم اخبار و معرفت حديث وآثار او موضوعي مهم وامري بزرگ ميباشد .

هيچ كس نمي تواند چنانكه بايدبه سخنان رسول اكرم (ص) و علم حديث نبوي احاطه پيدا كند و به آن و قوف كامل يابد مگر اينكه با اعمال و اجراي دستورهاي شارع ، نفس خودرا مهذب ودل خويش را با توجه براه حق و ارشاد شرع از انحراف حفظ نمايد :

نوع دوم از علوم شرعي

علم فروع يا علم احكام ميباشد ، چه آنكه علم يا نظري و يا عملي علم اصول علمي است نظري و علم فروع علمي است عملي . علم عملي مشتمل است بر حقوق سه گانه زير : اول حق خداوند متعال كه عبارت است از اركان عبادات مانند. مباحث طهارات ، نماز ، روزه ، زكوت ، حج ، جهاد ادعيه نماز عيدين و نماز جمعه و مستحبات از قبيل ازنوافل وغيره . دوم : حق بندگان نسبت بيكديگر كه عبارت است از مقررات اجتماعي كه خود بر دو گونه است : يكي باب معاملات مثل خريدن و فروختن ((بيع)) شركت هبه قرض ، قصاص وتمام مباحث ديات ، ديگري ايقاعات وعقو مانند : نكاح ، طلاق ، عتق و مباحث و مسا يل ارث كه اين دونوع را اصطلاحات فقه مي نامند و علم فقه علم شريفي است كه نفع آن عام و براي عموم مردم بعلت نيازمندي كه بدان دارند ضروري سود مند ميباشد .

سوم : حق شخص نسبت بروح خود كه عبارت است ازعلم اخلاق و اخلاق يا از مذموم ا ست كه بايد از اين پرهيز نمود و يا ممد وح است كه لازم است انرا كسب كرد وروح را بوسيله آن زينت بخشيدو اين دودرقرانكريم واحاديث نبوي (ص) تشريح و تبيين گرديده و هركس خود را بآنها بيارايد، بهشت جاويدان خواهد يافت . اما قسم دوم ازتقسيم بندي اوليه علم كه دربالا ذكرشده يعني علم عقلي علمي است كه مشكل بوده چونكه حقيقت و خلاف حقيقت درآن ممكن الوقوع ميباشد اين علم نيز به سه دسته تقسيم ميگردد .

اول : علم رياضي و علم منطق است . كه از جمله علم رياضي حساب ميباشد كه از عدد بحث ميكند و همچنان هندسه است كه درروابط با مقادير و اشكال گفتگو مي نمايد ، هيت است كه پيرامون افلاك و ستارگان و مناطق زمين و لوازم آن بر رسي و تحقيق مي نمايد ، احكام مواليدو طالع شناسي نيز از اين علم پديد مي آيد و موسيقي هم از جمله علم رياضي است كه ناظربرتعين ثبت او تار ميباشد . اما علم منطق ، علمي است كه در ادراكات تصور ي انسان و بيان حد و رسم و يا قضاياي تصديقي و شرح قياس و برهان از آن استفاده ميشود ، روي اين اصل علم منطق نخست به مفردات مي پردازد و آنگاه مركبات قضايا و اقسام قياس سپس برهان را كه آخرين مسائل منطق است مورد بحث قرار ميدهد .

دوم : نوع دوم از علم عقلي عبارت است از علم طبيعي . اين علم پيرآمون جسم مطلق ، مباني و اركان جواهر اعراض ، حركت ، سكون ، كيفيت آسمان ها و اشيايي فعلي وانقعاي بحث ميكند ، مراتب موجود ات ، اقسام نفوس و اجسام ، چگونگي حواس و كيفيت ادراك آنها نيز شامل اين علم اند و همچنين علم طب و ياعلم ابدان شناساي بيمارها و كيفيت معالجه و وسايل مربوط به آن نيز از اين علم منشعب ميگردد همچنان جوشناسي ، معدن شناسي ، شميي و مانند اينها از متفرعات اين علم است .

.سوم : نوع سوم علم عقلي كه بلاترين مراتب ميباشدعبارت است از بحث دروجود و تقسيم آن به واجب و ممكن و بررسي دروجود آفريدگارجهان و صفات و افعال و اوامر و احكام و مشيت او و چگونگي ترتيب ظهور موجودات از او و همچنين تحقيق درقضاياي علوي جواهر بسيط عقول مجرد ، نفوس كامل ، احوال فرشتگان و شياطين و بالاخره تعمق درعلم نبوت و موضوع معجزات و كرامات و نيز مطالعه دراحوال ارواح مقدس و كيفيت خواب و بيداري و موضوع رويا و مانند اينها . از فروع اين علم است :

درآخر بايد متذكر شد كه براي هر يك از اين علوم اعراض ولوازم و مراتب و توضيحاتي است كه محتاج به شرح و بيان و برهان كافي ميباشد كه دراينجا از تفصيل آن معزوريم چونكه اين مقاله گنجايش بحث تفصيلي را ندارد . بهمين نسبت به طور اختصار بيان شد . بايد گفت كه دراقسام علم كه دراين مقاله پيرآمون ان بحث شده نظر خاص امام غزالي است كه هيچگونه تعرف دران صورت نگرفته .

بقيه درصفحه (٢٦)

دمرکزي آسیا اسلامي جمهوریتونه اودافغانستان جهاد

دمفتي محمدرفیع
عثماني لیکنه

دمحمد رحیم خنجر
ژباړه اوڅېړنه

څنګه چي سوسیالستي اوکمونستي نظام له انساني فطرت، سلیم عقل، دټولو ادیانواومذاهبو پرخلاف یونهایي جابرانه اوظالمانه نظام دي، نوددي نظام اساس اوبنیادهم دخداي (ج) دموجودیت نه په انکار اوطبقاتي نفرتونو، دښمنیو ، شخصي اوانفرادي آزادي په سلبولو ایښودل شوي دي . له دي کبله دانظام هیڅکله هم چا په خپله خوښه اومینه نه دي منلي . کله چي په ۱۹۱۷ کال په روسیه کي سوسیالستي انقلاب دتزاریانو دواکمني تر ختمولو وروسته قدرت ترلاسه کړهغه په خپله دظلم اووحشت داسي یولړزوونکي داستان دي چي دهغه په وړاندي دتزاریانو ظلم اوبربریت هیڅ و . له هغه وخت نه نیولي په افغانستان کي دپوځي مداخلي پوري چي روسي کمونستانوکوم هیوادونه اوقومونه ترپښولاندي کړي دي په هغوکي یي دغولوني اووینې تویولو پالیسي پرمخ بیولي ده .

روسي کمونستانو ددغو دوو وسلوپه ذریعه داسلامي نړي ۲۸ لکه او ۶۰. زره کیلومترمربع له نفوسه ډکه سیمه (ماوراء النهر) لویدیزترکستان، تاتاریه ، ققفاز او نورله ستوني تیرکړل . داسیمه څواسلامي هیوادونه تشکیلوي چي په هغه کي ازبکستان ، تاشکند، سمرقند، بخارا، فرغانه ، اندجان ، نمنګان ، خیوا، تاجکستان ، ترکمنستان ، قرغیزیه ، قزاقستان ، داغستان ، آذربایجان ، کریما اونورشامل دي . چي ترپېړیو پوري داسلامي علم اوثقافت مرکزپاتي شوي دي . لکه چي وایي : ستاپه خاوره کي دمسجدو نښني نښاني پټي دي اوستاد سهارپه بادګي آذانونه غلي شوي دي .

دماوراء النهرسیمه :

ماوراء النهر یو عربي لفظ دي چي معني یي ده له سیندنه پوري غاړه ، دالنهرڅخه هدف دآمو سینددي چي پخواني نوم یي جیحون و داسیند افغانستان دروس دمحکومو اسلامي هیوادونو څخه جلاکوي دسیند په جنوب کي افغانستان اوشمال کي یي دترمذ، بخارا اوسمرقند سیمه ده . داسیمه داسلامي تاریخ لیکونکو شخصیتونو زانګوده . دلته جلیل القدرمحدثین ، مفسرین ، مجتهدین ، فقها، مشهورمتکلمین ، ویاړمن مسلمان ساینسدانان ، حکماء، ددنیا مشهورحکمرانان ،سیاسي لارښوونکي، پوځي جنرالان اودبرکت نه ډک اولیا الله پیداشوي دي .

دماوراء النهر دعلماوو علمي اوتحقیقي کوښښونه اوس هم داسلامي علومو اوفنونو په مرکزونوکي روښانه اوښکاره دي . داحادیثو اوفقي مشهورامام حضرت عبدالله بن المبارک اوپه اسلام کي له قرآنکریم نه وروسته دستي ترین کتاب صحیح بخاري ، مولف امام بخاري رحمت الله علیه اوداحادیثو له شپږوکتابونو څخه دمشهور کتاب " جامع ، ترمذي " مؤلف داستوګني ځاي همدغه سیمه ده ، دعلم کلام دمشهورامام ابومنصورماتریدي په شان دعلم اوفضیلت خاوند هم له دغي سیمي (سمرقند) څخه و . دابونصرفارابي اوابن سینا په شان حکیمان، دخواجه بهاء الدین نقشبندي په شان اولیاء الله هم په دغه ځمکه باندي تیرشوي دي

دلته دمسلمانانو دانحطاط په دورکي هم دروسي کمونستانو دقبضي څخه دمخه هیڅ یوښار اوقریه ددیني درسګاوو څخه خالي نه وه ، په زرګونو مدرسي موجودي وي، یوازي په بخاراکي اته سوه مدرسي وي چي په هغوکي تقریبًا څلویښت زره طالبانو مفت اورایګان درس وایه همداوجه وه چي داسلام دله منځه وړلو له پاره دروسانو دټولو کوښښونو سره سره اوس هم وضعه داسي ده لکه چي وایي : دهغه په هواکي اوس هم دیمن بوي موجوددي اودهغه په نواکي اوس هم دحجازرنګ موجوددي .

ددي ځاي پرمسلمانانو څه تیرشول ؟

روسي کمونستانو پردغوټولو سیموباندي دلیوانوپه شان حملي

وکړي اوپه ۱۹۲ . ميلادي کال کي
بي په خيوا اوبخاراباندي قبضه
وکړه ،دقرآنکريم په چاپ
اونشراوهم ورسره په ديني زده کړه
باندي پابندي ولګول شوه .
دکومو مسلمانانو له خولي ځخه
چي دالله تعالي نوم اوريدل کيده
هغه به له ټولونه لوي مجرم
(روحاني) ګڼل کيده اوهغه به
دتابعت له حقوقو ځخه محروميده ،
په حج باندي هم پابندي ولګول شوه
، دمسلمانانو پرخلاف دکمزوري
ايمان ځښتنان استخدام شول، اکثره
جوماتونه اومدرسي ياخوړنګي
شوي اويا په کلبونو، ګوداموونو،
داوسيدلو اوتفريح په ځايونو بدلي
کړاي شوي . کوم يونيم جومات چي
پاتي شوپرباندي درانه ټکسونه
ولګيدل دلمونځ کوونکو ځخه هم
دهرلمانځه په بدل کي باج اخستل
شورو شول کوم باعزمه
مسلمانان چي دټکس دورکولو سره
سره بياهم جومات ته راتلل هغوي
به دسرمايه دارانو په نامه
يادرنګارنګ تکليفونو په نتيجه
کي ياخوشهيدان کړاي شول
اويادسايبرياساره زندان ته تبعيد
کړاي شول چي دهغوي کورني ته
هم دامعلومه نه شوه چي پرهغوي
څه تيرشول؟ په دغه قيامت وزمه
حالاتوکي دهغه محدودو
پاتوشووجوماتونو حال به هم له دي
ځخه نورڅه واي چي : جوماتونه
ستايني اوژړاګاني کوي چي لمونځ
کونکي بي پاتي نه شول .
دسوسيالستي استعماردتسلط
نه دمخه ددغه پرنفوسه سيمي

دمسلمانانو شميرله ديرش مليونو
ځخه زيات وو . (اوس دالله په
فضل سره دهغوي شميرنژدي
پنځوس مليونه دي) هغوي تر ډيره
وخته ددغه کفرمقابله وکړه دحق
علماوو دافيصله کړي وه چي هغوي
به مسلمانان په دي حالت کي
يوازي نه پريږدي اودخپل ژوند
ترورووستي سلګي پوري به
دکفرمقابله کوي په زرګونو
مجاهدينو ددي باعزمه علماوو په
مشري اولارښوونه په غرونوکي
مرچلي ونيولي اوله دولسوکالو ځخه
زياته موده بي دخپلو چريکي
عملياتو په وجه روسي کمونستان
پوزي ته راوستل ، ددغومجاهدينو
دجاسوسي نظام هم ترډيره وخته
پوري کارکاوه .
کله به چي هغوي ته معلومه
شوه چي نن پلاني سيمه ياقريه کي
په مسلمانانو ظلم دي اويابندي
علماي کرام دخلکوپه مخکي وژل
کيږي نودوي به خپل ځانونه
دبريښنا په شان هلته رسول پرهغوي
به يي حملي کولي اوګڼ شميربه يي
له هغوي ځني دجهنم داورکندي ته
ليږل .
مګر سوسيالستي حکومت په
کراره کراره په هره سيمه کي
دعلماي سوء يوګروپ جوړکړ ددي
له پاره چي دغه ګروپ کمونستان
خلکوته حق په جانب وښيي، په
مسلمانانوکي تفرقه او اختلاف
پيداکړي ، دحق دعلماوو پرضد يي
له جذبي ډکي ويناوي کولي اونوي
نسل يي دکمونستانو دخيالي جنت
په ښودلو دحق دعلماووځخه بيزاره

کړه دحق پرعلماووباندي ډيرزيات
سخت اوله حده تيرظلمونه وشول .
۱۹٤ . دهغو علماوو شميرچي
کال پوري ددغوظلمونو قرباني شول
پنځوس زروتنوته رسيدلي وو .
رباني علماوو دژوند تر وروستي
سلګي پوري دکفرددي طوپان
مقابله وکړه دعوامو نه يي بي
شميره خلك دخپل ځان اوايمان
دساتلو په غرض افغانستان ،
ايران ، هندوستان اوسعودي عرب
ته په هجرت کولو مجبورشول .
ماهم داسي ډيرمهاجرين اودهغوي
دميرنيو زامنوسره ليدلي اوله هغوي
ځخه به مي دهغوي کيسي اوريدلي
ديوه مهاجرکيسه :
له دغو ځخه يوسيدجناب اعظم
هاشمي به چي غالباً دکراچي په
پوهنتون کي استادو کله کله زمونږ
دپلارمفتي محمدشفيع صاحب
خواته راته او له مونږسره به يي هم
مينه کوله .
دي دازبکستان ديوي مشهوري
علمي کورني پوري منسوب و . په
۱۹۳۱ کال کي کله چي دده
عمرشپاړس کاله و اوددوي دکورني
ټول نارينه دکمونستان له
خواشهيدان شوي وو دي دخپلي
کونډي موريه اصرارباندي دشپي
شپي په هجرت کولو مجبورشو
کمونستان دهغه دويني تږي وو .
او موربي هم دروحانيت په جرم
دتابعيت له حقوقو ځخه محرومه
شوي وه . دغه عالمه اوفاضله
مورديته مجبوره شوه چي دخپل
زړه ټوټي ته دهميشه له پاره مخه
ښه ووايي : چي زويه ته زما سپين
سري داميدونو مرکزيي . ليکن
ځرنګه چي ته ويني په ګران
هيوادکي په ستنيدو سره
ديومسلمان په حيث زماخدمت
نشي کولاي زه تاته ددين اوايمان په

دمرکزي آسيا اسلامي جمهوريتونوته چي خپلي آزادي يي اعلان کړي دډاډ ارتياده اواسلامي نړي بايد په دي باب پوره پاملرنه وکړي

خاطر بواسلامي هیوادته دتللو اجازه درکوم .

دسهارپروخت هغه دخپلو خوبولو بي خبره کوچنیو ورونو اوخویندو وروستي لیدنه وکړه موربه داسي حال کي چي هغه ته هي ضروري نصیحتونه کول دکوردباغچي ترڅنګ راغله اودوروستي ځل له پاره یي له هغه سره ترمحبت کولو وروسته رخصت کړ : داځوقدمه تللي و چي دشاه له خوا دلویدلو او از راغي بیرته راوګرځیدچي موربي له خپګانه بي هوشه پرته ده . دسخت خپګان په حالت کي یي داوبو څوڅاڅکي پري واچول او اوازیي وکړ . مورچي کله په هوش کي شوه په نارامي سره یي پوښتنه وکړه زویه ته څنګه بیرته راغلي یي ؟ زویه دخداي (ج) په خاطرخپل منزل مه خرابوه فوري بیرته ولاړشه ، ده خپله مورکښ ته ورسوله ، داوسلنو سترګو اودرنوقدمونو دنامعلوم منزل په لور روان شو په میاشتومیاشتو دماوراء النهر په ښارونو(خوقند ، بخارا او سمرقند) کي دویري په حالت کي دربه درګرځیده خوداڅمکه دخپلي پراختیاسره سره پرمسلمانانو تنګه شوي وه بالاخره په. یوه وسیله یي دافغانستان له لاري هندوستان ته هجرت وکړ بیادپاکستان له جوړیدو وروسته په کراچي کي میشته شو چي بیاتقریباً په ٦٠ کلني کي وفات شومګر دټول عمردکوښښونو سره سره یي نه خپله مور، خویندي او ورونه ولیدل اونه ورته داپه ډاګه شوه چي هغوي مره دي اوکه ژوندي ، ځکه چي دروسيي ټول محکوم هیوادونه له باندیني دنیاڅخه جلاشوي اوپرهغوي داوسپني داسي پردي اچول شوي وي چي ددننه اواز دباندي اودباندي اواز دننه نشي رسیداي دډاګ او مواصلاتوټولي رابطي په مستقله توګه ختمي شوي دي چي ترننه پوري تقریبًا منقطع دي .

دروسي کمونستانو دجنایاتو طریقه دمنځني آسیا داسلامي ریاستونو اوپه افغانستان کي دروسانو دجنایاتو طریقه داوه چي هغوي خپل فاتحانه عملیات عمومًا په دریو مرحلوکي ترتیب اوانجام کړل .

١- په لومړي مرحله کي دغریبو اوفلاکت باره عوامو په حقیقي مشکلاتواومصیبتونو باندي یي دمکرژړاوکړه ، سوسیالیزم اوکمونیزم یي دغربیانو له پاره یوه وسیله وښوده اوخلکوته یي ډاډورکاوه اوویل به یي : چي موږ غواړو دکارخانولرونکونه مزدوران اودځمکه لرونکونه دهقانان جورکړو .زموږ هدف دادي چي دغریبو عوامومشکل حل شي . تعلیم عام شي ، دښځو دحقوقو دحفاظت اودقومونو دخودمختاري حمایت وشي ، موږ له دین اومذهب سره څه دښمني نه لرو یوازي دسرمایه دارانه اوجاګیردارانه نظام له منځه وړل غواړو په دي مرحله کي هغوي مارکسیستي سوسیالیزم داسلامي عدل اوانصاف اودراشده خلافت سره په مشابه رنګ کي وړاندي کړ ، اودادوکه ئي ورکوله چي اسلام اوسوسیالیزم په حقیقت کي یوشي دي په دي مسلسله منافقانه رویه باندي هغوي دساده عوامو همدردي جلب کړه په ټولنه اودسیاست په میدان کي یي خپل طاقت جورکړ اوتربوه حده پوري یي دینداره اوتعلیم لرونکي خلک دخپلي دوکي په دام کي ونښلول ، په دي مرحله کي هغوي دلینن په دي لارښونه عمل وکړ چي : شرق ته دمذهب په دروازه راشي"

٢- په دوهمه مرحله کي هغوي داسلامي هیوادونو په تعلیم ادارو ، په سیاسي اونیمه سیاسي تنظیمونو ، اخبارونو ، رسالو ،فلمونو ، ادبي ټولنو اوشاعرانو کي خپل تربیه شوي مبلغین ننه ایستل اوپه مهمومنصبونویي وګمارل دوي له تعلیمي ادارو څخه طالبانوته اودابلاغ له وسیلو څخه عواموته دسوسیالیزم او کمونیزم دنوم اختسلو نه بغیر تبلیغ کاوه اوپوزیات شمیر ځوانان یي په فکري توګه کمونستان کړل . دډرامو ، شعرونو، کیسو ،تبصرو اوویناوو په وسیله یي دخلکوذهنیتونه واړول . ددي هدف له پاره یي د سیمه ایزو حکمرانانو څخه دخپل ځان له پاره برتري ترلاسه کړه دثقافتي پروګرامونو په نوم نوي نسل په بربنډتوب اوبي حیایي باندي اخته شو خودجمهوریت په نوم باندي خلک په بي لاري ، بي اندازي ازادي اوقانون ترپښولاندي کولو ته مایل شول .

دروسي رقاصوراتګ پیل شو ،دارتجاع په نامه اخلاقي کدرونو اوتهذیبي روایاتو پوري ملنډي پیل شو ي داقتصادي کومکونو په نامه یي سیمه ایز حکمرانان اوپالیسي جوړونکي ، لارښوونکي خپل تابع کړل اوددفاعي تړونو نو په نامه یي حکمرانان احمقان اوبي وقوف کړل . کله چي په اقتصادي اودفاعي میدانونو کي ،دخپل کفالت په خوادترقي پرځاي ددغوغیرملکي مرستو باندي عادت شول نوپر هغوي باندي دقومي هدفونو ولسي امیدونو اوملکي ضرورتونو خلاف فیصلي وکړي. اوله بلي خوایي دردعمل په توګه سیاسي لارښوونکي اوعوام

دحکومت پرخلاف وهڅول حکمرانان دعوامو په جلا کیدو باندي کمزوري شول ورسره ورسره په اسلامي عقایدو اودیني شعایرو باندي په نرمه لهجه تجاوز پیل شو دحق دعلماؤو په ښکاره توهین کیده اوژوند پري تنگ شو د تیرو واکمنانو بعضي ربښتیا اودپري له ځانه جوړي شوي کیسي په عوامو کي زیات شهرت لري چې په دي ترتیب یي عوام دخپلو پخوانیومشرانو څخه بیزاره کړل. اوهغوي یي پخپلو منځونو کي په ډول ډول جنگونو اخته اوپه دي ترتیب یي ملك سخت کمزوري کړ.

٣- په دریمه مرحله کي یي چې کله ولیدل چې دننه میدان ددوي دپوځوونو له پاره مساعد دي او په مخ کي یي کوم لوي خنډ نشته نودهغوي ټانکونو اولښکرو ټولي وعدي ، ترونو نه ، شنه باغونه ترپښنو لاندي اوملك ته و رننوتل .اوله ټولو نه دمخه یي هغه نااهله حکمرانان له منځه یو وړل چې دهغوي دبي کفایتي اوبي ثباتي په وجه دي ځاي ته رسیدلي وو. په هیوادباندي نهایي جابر اوظالم حکمرانان مسلط شول ، دغه جابرحکمرانان عموماً ددي هیواد هغه ضمیر پلوروونکي سیاسي مشران وو چې ددي هدف له پاره یي له پخوانه هلي ځلي کولي دهغوي نومونه به هم هماغه اسلامي نومونه وو چې دهغوي پلرونو ورباندي ایښي وو.

خودعقیدي په لحاظ به دوي کمونستان اودخداي (ج) له وحدانیت څخه منکروو اوچې کله به یي دخداي (ج) دوحدانیت څخه په ډاگه انکارنه وکړي نودامنصب نه ورکول کیده په کارخانو اوزمکوباندي سوسیالستي بیرو کراسان قابض وو ، مفلس عوام ، مزدوران اودهقانان یعني هغه چا ته شنه باغونه ښودل شوي وو دهغوي خولي وازي پاتي شوي ، افلاس یي زیات شو اوس هغوي اکثره وخت دسري ډوډۍ پسي سترگي په لاروو. مذهبي ازادي ،تنظیم جوړول ، سیاسي ازادي اودکسب ازادي له منځه ولاړي - د کوم جومات اویامدرسي چې دسوسیالیزم په خلاف اوازپورته کیده پرهغوي بلد ورزي وگرځول شوي چې په چابه دسوسیالیزم دمخالف اشتباه راغله هغوي دابدله پاره ورك کړاي شول ،ټول هغه داستانونه تکرارشول . چې دهغي دوخت نښي نښاني هم دبخارا اوسمرقند په کوڅو اوبازاروکي لیدلي کیږي .

دافغانستان جهاد :-

روسانو دمینځني اسیا داسلامي جمهوریتونو دحملي فوراً وروسته په افغانستان کي هم دخپلو جناياتو لومړني مرحله شروع کړي وه بیا ددوهمي مرحلي ډیرلوي کاردظاهرشاه دحکومت په زمانه یعني په ۱۹۷۲ کال کي وشو

په افغانستان کي دخداي په فضل جهاددبري درشل ته رسیدلي ځواوس ددي ضرورت دي چي دانقلاب په نتایجوهرارخیز غوروشي

اودهغه تکمیل دداودخان په دوره یعني په ۱۹۸۷ کال کي وشوه تردي وخت پوري دمسلمانانو یوزیات شمیر چې ددیني علم سره نا اشنا وو کمونیست کړاي شو ي وو اوهم دوي په دولتي اوتعلیمي ادارو تسلط درلوده . داعلي تعلیم له پاره به داسي ځوانان غوره اومناسب گڼل کیدل اوبیا به روسیي ته استول کیدل چې له پخوانه به کمونیست وو یاهغه کسان چې له هغوي نه به دوي مطمین وو چې کله بیرته وطن ته راستنیږي نودوي به کمونستان وي ، دهیواد په حساسو منصبونو ، سیاست اوپوځ باندي هم کمونستان قابض شوي وو ټول صلاحیتونه اومهم پوستونه له دوي سره وو چې روسانو په دوهمه مرحله کي ترسره کړل ددریمي مرحلي شروع دثوردانقلاب له نوم سره وشوه چې هدف یي له افغانستان څخه په مکمله توگه دبخارا اوسمرقند جوړول وو . دا انقلاب د ۱۹۷۸ کال داپریل په میاشت کي دکمونیست گوند (خلق گوند) مشهورکمونیست نور محمد تره کي دسردار داود په وژلو اوپه خپله دجمهوري ریاست د چوکي په کیناستلو باندي سرته رسولي وو. روسانو فکر کاوه چې افغانستان په مکمله توگه کمونیست هیواد په حیث دروس نه دتسلیمولوله پاره نورمحمد تره کي دهغه دخلق گوند ، بل کمونیست گوند یعني پرچم پارټي اودهغوي روسي مشاورین اوماهرین کافي دي.

ددي له پاره هغوي خپل پوځ دلومړي ځل له پاره افغانستان ته ونه لیږه همدارنگه تره کي چې دانقلاب دپیل نه کوم عاجل اوضروري کارونه ترسره کړل هغه داؤ .

١- پنځلس زره مسلمانان یي په لومړنیو ورځوکي شهیدان کړل چې اکثره یي دملت منوره طبقه اوعلماوو .

٢- داسلام پرخلاف یي ځوقوانین نافذکړل .

٣- دهغومسلمانانو ځمکي اوشتمني یي ضبطي کړي چې

هغوي په ډاګه دکمونستانو مقابله کوله .

٤- په راډیواوتلویزیون باندي یې له یوي مخي دیني پروګرامونه بندکړل

٥- دمکاتبوپه تعلیمي نصاب کي یې اسلامي مضامین لږي اودهغوي په عوض یې دسوسیالیزم اوکمونیزم زده کړه پیل کړه .

٦- ددهقانانو، مزدورانو، اوښځو تربیه یې په اشتراکي ثقافت سره لازمه وګڼله .

٧- . دالله تعالي له موجودیت اووحدانیت څخه یې په ډاګه اوښکاره دانکاراعلان وکړه (نعوذبالله) دکمونیست ګوند مشرانو په دسته جمعي توګه خپل لاسونه پورته کړل اوهغو مسلمانانوته یې وویل : چي هغوي دخداي (ج) دوحدانیت ناري وهلي . ستاسو الله چیري دي چي اوس زمونږلاسونه رانښکته کړي ؟

خوکله چي کمونستانو دمسلمانانو عقیده او قرباني ولیدي نوپه دي پوه شو له چي په رښتیا داهغه غیورقوم دي چي دصحابه وورضي الله عنهم له وخت نه یې تراوسه پوري په خپله تنده دبې ننګي اوغلامي داغ نه دي پریښي اوددي په څنګ دروسیي اسلامي محکومو جمهوریتونو دظلم اوتیري ترخه تجربه چي دکمونستانو دواکمني اواقتدارپه وخت کي پري شوي وو ورسره و دي قوم ته دوکه ورکول هیڅ امکان نه لري بیدار مغزو اورباني علماوو له پخوانه دکمونستانو دخطرزنګ نه متوجه وو . کله چي دظاهرشاه په وخت کي دثقافتي انقلاب په نوم داسلام دله منځه وړلو له پاره یومنظم کارروان وو نوزمونږ دحق پلویانوعلماوو دهغه توپان دمقابلي له پاره خپلي هلي ځلي توندي کړي وي .

دنورمحمدتره کي دسره انقلاب په رامنځته کیدو سره هغوي په چالاکي سره خپل ځانونه دجهادله پاره داسي عیارکړل لکه دموټردماشین له پاره تیل ، اودغه دحق علماوو څو ورځي وروسته دتره کي دتش په نامه حکومت پرخلاف دجهاد اعلان وکړ، دتره کي حکومت ددي جهاد دټکولو اوځپلو له پاره له هیڅ شي نه هم دریغ ونکړ، پرمجاهدینویې نیپام بمونه وغورځول، زهرجن ګازیې پدي استعمال کړ، خلك یې ژوندي ښخ کړل، د۱۹۷۵ کال دمارچ په پنځمه یې دهرات په ولایت کي تقریباً شل زره تنه بې ګناه مسلمانان شهیدان کړل، دلغمان ولایت دقرغیوپه ولسوالي دالیشنګ په کلاڼجیل اوهم دکونړولایت په کیراړه کي پورته ذکر شوي عامه وژنه تکرارشوه لیکن دهغوي دي عامي وژني دمجاهدینوروحیه کمزوري نکړه . بلکي دکمونستانو دي وحشت اوظلم دمجاهدینو مورال نورهم اوچت کړ . کله چي روسانو دتره کي دحکومت بې کفایتي اودمجاهدینو په خالي لاس جنګونه ولیدل چي دکابل دحکومت صاحب منصبان اوعسکرله خپلو ټانکو اوموټروڅخه بیرون نشي راوتلي نودتره کي په‌عوض یې خپل بل ایجنت (حفیظ الله لعین) رامنځته کړ . تره کي یې وواژه اوهغه یې دجمهوري ریاست په چوکي کیناوه .

. لعین غوښتل چي دخپلو تیرو جنایاتو پړه هم په تره کي واچوي، خپل ځان معصوم اوبې ګناه وښي څوکولاي شي دنوموړي پاریدلي ملت توجه ځانته جلب کړي خونوموړي مسلمان ملت دده په دوکه هم ونه غولید اوهغوي دخپلو شهیدانو قاتل لاله پخوانه پیژنده چي دهغوي دشهیدانوپه وینویې منګولي سري وي .

لعین دخپلي واکمني په وخت کي یوازي دخپلي عقیدي دښمنان نه بلکي دخپلي عقیدي دوستان یې دپرچم، شعله ، افغان ملت اوهم دتره کي دپلویانو په نوم ووژل ، خپله خلقیان په دوو برخوویشل شول یوه دتره کي دډلي په نوم اوبله یې دلعین دډلي په نوم یادیده چي په ډیرو مجلسونو اوکنفرانسوکي به ددوي ترمنځ مناقشي اوجګړي رواني وي دلعین داقتدار دوره لړه خومشکلات یې پرمخ کي زیات ووهلي ځلي یې زیاتي کولي خواوبه تروړخ تیري وي له یوي خوایي دعقیدي دښمنان (مسلمانان) له بلي خوادپرچم ګرونددښمني چي له ابتدانه یې داقتدار له پاره ورسره دښمني کوله اوبل لوي اختلاف دتره کي اودلعین دملګروترمنځ وو په دي وخت کي روسانوته داسي فکرپیداشو چي دخلقیانو ترمنځ اختلافات زیات شوي دي راځي ددي مرض دعلاج له پاره یوبل ګوډاګي وراندي کړو کیداي شي دامشکل پري حل شي په دي وخت کي داسي

حفیظ الله لعین په ۱۳۵۸ کال

دوړې په ۲۵ مه دچاروواګي ترلاسه کړي قدرت ته رسیدو سره سم یې دهغو ۱۲ زره بندیانو دشهادت لست اعلان کړ چي دتره کي‌په واکمني په وخت کي دده په مشوره وژل شوي اوترخاورو لاندي شوي وو

نوري اوازي هم پورته کیدي چي لعین دغرب ایجنت دي نوځنګه چي ببرك کارمل تیاردروسانو په غیږکي پروت و هغوي دیولك اوپنځلس زره پوځ سره دټانکوپه سر سپورکابل ته راوست لعین له نوي ورځوواکمني

وروسته دتره کي په سرنوشت اخته شو .

ببرک کارمل د ۱۳۵۸ کال دجدي دمیاشتي په ٦ مه نیټه دسره پوځ په بدرگه له مدرنو وسلو سره کابل ته راغي اودجمهوري ریاست په کرسي کیناست هغه چي کله په روسیه کي اوسیده نوروسانوته به یي دتره کي اولعین دبي کفایتي څخه شکایت کاوه ، ځان به یي له ټولو غوره گاڼه اوهغوي ته یي داوعدي ورکولي چي ماولیږي پوځ اوټانکونه راسره کړي صرف څو ورځي چي خلکو ټانکونه اوپوځ په پوځ سرک لیدل نوامنیت برقراردي په رښتیا چي روس یوبې شعوراوبې عقله قوم دي روسانوبه خلک غولول مگرکارمل روسان وغول خوبه هرحال دکارمل په وخت کي دمجاهدینو سوبې اوفتحې زیاتي شوي یوزیات شمیر ټانکونه یي ترلاسه کړل الوتکي یي رانسکوري کړي ټول ملت دکارمل مقابلي ته ودرید دخلق اوپرچم اختلافات نورهم زیات شول ، یوزیات شمیرصاحب منصبان دخپلو وسلو سره مجاهدینوته تسلیم شول دپرچم گوند هم پردوودلو وویشل شوپخوابه دتره کي اولعین دډلو ټپلو په نوم اختلاف و په دي دکارمل اونجیب په نامه ډلي ټپلي رامنځته شوي دافغانستان جگړه اوږده شوه روسانو هم ورته پخپله ناسور مرض وایه . ببرک هم په خپلو وعدوکي ناکام شو زیاتره هغه تاجک اوازبک پوځیان چي دببرک سره یوځاي دکمونستانو دقدرت دبقا له پاره په ټانکونو سپاره راغلي وو . کله چي هغوي دمجاهدینو دعقیدي اوخالي لاس جنگونو زورولید حیران شول اوبه دي پوهیدل چي روسان په دي جنگ کي ماتي خوري نوهغوي هم له موقع نه استفاده وکړه اودخلقیانواوپرچمیانو په خرڅولوبې شروع وکړه یوخلقي اویاپرچمي به دپنځه زره افغانیو اویایوي پوړي چرسوپه مقابل کي خرڅیده چي دیوه جناب ... له پسي نه هم په افغانستان کي دیو پرچمي ارځښت اوقیمت کم وو . روسانو ددي مشکل حل دکمونستانو دقیادتونوپه بدلیدو رابدلیدو کي لټوه خوحقیقت بل شانته وو .

دببرک کارمل په لري کیدو اونجیب په رامنځته کیدو دروسانوځوهدفه وو .

۱ – لومړي داچي : نجیب پښتون دي اواکثره خلقیان هم پښتانه دي کیداي شي خلقیان اوپرچمیان ټول پرنجیب راټول شي .اوزمونږ دمرض دواشي .

۲ – دوهم داچي : نجیب یوسرحدي سړي دي کیداي شي دسرحدپښتانه اونور قبائیلي قومونه دده ترځنگ ودریږي اوزمونږ مشکل پري حل شي .

نوروسانوددي خوب په لیدو سره ببرک لري اودهغه په عوض یي خپل بل ایجنت اوگوډاگي نجیب رامنځته ، اودکابل دجمهوري ریاست په هغه شرمیدلي گدي یي کیناوه لکه څنگه یي چي پري داود، تره کي، لعین اوکارمل کینولي وو .

لنډه دا چي : دروسي وارداتودریمه مرحله داوه چي دافغانستان دجهاد درامنځته کیدو سبب شوه اوبالاخره دروسي امپراتوري له پاره دمرگ پیغام ثابت شو . لکه چي وایي : په کارغي کي دلو ړي الوتني عزم پید ا نشو خودشاهین دبدنامي سبب وگرځیده

پاتي په (۵۴) مخ

د منځنۍ آسیا

کړي، همدارازدملگروملتوپه غونډوکي هم باید اسلامي هیوادونه د منځني آسیاپه ارتباط لازم پیشنهادونه وړاندي کړي .

ټول مسلمانان باید په خپل وارله دي جمهوریتونوسره کلتوري او دیپلوماتیکي اړیکي ټینگي کړي ترڅودخپلواکي په ترلاسه کولوکي له عیسوي مذهبو جمهوریتونوڅخه وروسته پاتي نشي .

دننگرهار له ولایتي

د روسانو داویاو کالو کمونستي قانون اوس چیرته چلیږي . زمونږ ارمان په افغانستان کي دقرآن حاکمیت اودمحمدي شریعت نفاذ دي هر هغه څوک چي دکمونستانو سره گډ حکومت جوړ کړي دهغه سره به داسي مقاتله کوو لکه دروسانو اودهغو دنوکرانو سره موچي وکړه اوکووبې .

بحث مختصری

مطلب راکه به عنوان اختتام بحث باید متذکر شد اینکه . باید دانست که علوم عقلي ذاتا بسیط هستند ، لیکن علم مرکبي از آنها پدید آمده که داراي خصا ئص و آثار علوم بسیط میباشد . وآن علم تصوف ومسلك صوفیه است ، چونکه علم تصوف یا مسلك خاص صوفیه ، مجموعه ي از ترکیب دو علم یعني علم شرعي و عقلي میباشدکه مبتني بر اساس و زوق و وجد وشوق ، صفا و مشي و محو و اثبات فقر و فناء ، محبت و ارادت ، مراد و مرید و دیگر اوصاف و مقامات آنها میباشد .

استاد بیرنگ

مقدمه یي بر بینش اسلامي

الحمدلله رب العلمین والصلوة والسلام علي رسوله محمد وعلي آله واصحابه اجمعین.
اعوذ بالله من الشیطان الرجیم
بسم الله الرحمن الرحیم
الیوم اکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتي ورضیت لکم الاسلام دینا:
امروز کامل کردم براي شما دین شما راوتمام کردم برشما احسان خود را وپسندیدم براي شما اسلام رادین : دین مقدس ونجات بخش اسلام آخرین وکاملترین ادیان سماوي بوده که براي هدایت ورهمایي بشردرجهت سعادت دوجهاني به لطف ومرحمت خاص وارده خداي ارحم الراحمین توسط رحمة العلمین ارسال وبیاري وجهاد یاران باوفاي انحضرت صلي الله علیه وسلم مکمل گردیده است.
پیروان این دین مبین که مسلمان نامیده مي شوند، هریك مکلف به امربالمعروف ونهي ازمنکربوده ازینروتایوم القیام دعوت دین الهي جاري میباشد.
ویگانه هدف ازدعوت آن نجات بشرازاستعمار، استثماروبندگي انسان از غیرالله است.
درین دین هیچ نوع تبعیض وجود نداشته همه انسان ها ازهرملیت ونژادي که باشند زاده یك پدرومادرشناخته شده وهیچ یك را بردیگري بجز ازتقوي برتري وفضیلت حاصل نمي باشد.
خلاصه اینکه دین مبین اسلام به مسلمان هدایت مي دهد که درنجات هم نوعان خود از چنگ طواغیت مبارزه وجهاد نمایند، تا نظام الهي درزمین برپاشود ومدنیت بي مانند مدینه منوره بار دیگراحیاگردد، تاکرامت وآزادي انسان باعدالت واقعي اسلامي تحقق یابد.
اماطواغیت وهمدستان شیطان که در صدد بهره کشي از بشرمیباشند ، درهردوره زماني مانع پیشرفت اسلام گردیده : امابا وجود این ترفندها حزب الله همیشه غالب وپیروز گردیده است.
چنانچه درجهاد بزرگ ملت مجاهد ماقدرت شیطاني کمونیزم که برحریم خاك اسلامي ما تجاوز کرده بود با تمام امکانات بي حدوعصرخود شکست فاحش خورده وامروز درحال نزع ونابودي قرارگرفته است.
ازینکه کفار ،مشرکین ومنافقین همه پیروان شیطان اند درحالیکه درین خود در اختلاف دائمي میباشند اما درمقابل اسلام همه متحد گردیده وخواسته اند از پیشرفت آن جلوگیري نمایند.
خصوصا امروز آنها معتقداندکه اگر درین سرزمین مجاهد پروریعني افغانستان که درقلب آسیا قراردارد نظام خالص اسلامي عرض وجود کند، درآنصورت نهضت هاي اسلامي ،درسراسرممالك مسلمان نشین خصوصا جمهوریت هاي تحت اشغال روس که حرکت بسوي آزادي را از برکت جهاد افغانستان بدست آورده اند . خطرجدي را به قدرت هاي شیطاني وطاغوتي بوجود خواهند آورد ازینروعمال منافق خودرامیخواهند بنام اسلام رویکارآرند تابه نام دیموکراسي نظام فاسد دیگري را به عوض حکومت مجاهدین رویکار آورند.
براي این مقصد نامقدس گروه مفسد را میخواهند به سرکردگي ظاهرشاه خائین ویادیگر ایادي خود وارد صحنه نمایند.
همچنان به عده از منافقین که سالها درین آرزو بودند ودرناتواني درین مهاجرین ویادرفساد خانه هاي غرب بسرمیبردند ، زمینه رامساعد سازند تا درین صفوف مسلمانان وسوسه وتفرقه ایجاد نمایند، این گروه خطرناك که درظاهر به لباس اسلام درین مهاجرین ومجاهدین

بقیه درصفحه (۳۸)

رښتيني اتلان

دمحمدآصف صميم ژباړه

رښتيني اتلان د "قهرمانان راستين" په نامه دمصري ليکوال خالد محمد خالد تأليف دی، چې ددويم ټوك لومړۍ اووه‌کيسې يې دشفق مجلې د ٦٤ - ١٣٦٥- په بيلابيلو ګڼو کې خپرې شوې دي، خودشفق مجلې په دويم ځل تميدوسره هغه لړۍ هم وشليده. له نيکه مرغه اوس چې دادي، شفق بيا زمونږ دجهادي مهالنيو خپرونو پر اسمان وځليده زه له خپلو هغو درنو لوستوالو سره ددې لړۍ دبشپړ تياژمنه کوم؛ چې زه يې هم هغه وخت اوهم اوس هميشه دې ژباړې ته په يو نه يورنګ هڅولي يم.

ان شاءالله

ژباړن

جعفر بن ابي طالب

مستې ځواني اوسمسورې ځيرې ته يې ځيرشې.
حلم، زغم، لوروني، ښيګړې، تواضع اوپاك لمنې ته يې وګورې.
بې ساري مړانې چې ويره، نه پيژني او سخاته يې چې له ببوزلې نه نه ويريږي، وګورئ.
سپيڅلتيا، اصالت، رښتينولې اوامانت دارۍ ته يې وګورئ.
ښه ورته ځيرشې، ټولې ښيګړې، دفضيلت ټولې نخښې اوسترتوب په کې رايوځاي ويني اريانيږې مه، تاسې ديوه داسې ستر شخصيت پروړاندې ياستې، چې پيغمبراکرم صلي الله عليه واله وسلم ته ديرنژدې دي.
تاسې ځان ديوه داسې چاپروړاند وينی، چې پيغمبراکرم(ص) دناچارو دپلار په نامه پيژانده، تاسې ديوه داسې چا پر وړاندې يې چې رسول الله .ص ورته ذوالجناحين (١) وايه.
تاسې د "جنتي مرغۍ" (جعفر بن ابي طالب) په مخکې يې.
جعفر بن ابي طالب زيادله پيژندويوځيرو اودپيغمبر اکرم له اتلو يارانو څخني هغه يو دې، چې د نوي اسلامي ژوند انه په رامنځته کولو کې يې سترنقش لرلې دي.

###

۹

" جعفربن ابي طالب " دپيغبر اکرم صلي الله عليه واله وسلم په حضور له مشرف کيدو سره اسلام ومانه اودلومړنيومسلمانانو په ليکه کې ودريد، ښځه يې هم پرهماغه ورځ مسلمانه شوه.
جعفر بن ابي طالب " دپيغمبراکرم صلي الله عليه واله وسلم په حضور له مشرف کيدو سره اسلام ومانه اود لومړنيومسلمانانوپه ليکه کې ودريد، ښځه يې هم پرهماغه ورح مسلمانه شوه.
جعفر اوميرمنې يې د بوتنمانځيو اوبتپرستو ربړوني اوکړاوونه په ډيره مړانه وزغملې.
حبشې ته دهجرت پروخت جعفر له ميرمنې سره حبشې ته روان شو او څه موده يې هلته تيره کړه، هلته ورته خداي (ج) درې زامن (محمد، عبدالله اوعوف) ورکړل.
جعفر بن ابي طالب په حبشه کې دمسلمانانو يوتکړه وياند اوپوخواخوږې دوست ؤ څکه هغه ته خداي (ج) ډيره پوهه، ويښ دماغ روڼ فکر اوسپيڅلې ژبه ورکړې وه.
که څه هم موته جنګ - چې جعفرپه کې بيا په مړانه وجنګيد اوشهيد شو، دجعفرپه ژوندانه کې

يو ستر اوتلپاتي يادو خو چې د
"نجاشي " په مخکې دغه اورژبي
وياند دتاريخي وينا ورځ د" موته
جنګ " له ورځي کمه نه وه ،
رښتيا چې پردغه ورځ دجعفر ترسره
کړي نقش بې ساري ؤ.

####

حبشې ته دمسلمانانو هجرت نه
يواځې دقريشو دغوسي اورسوړنه
کړ بلکې په قريشو کې بي
داويره راپيداکړه ،چې مسلمانان په
حبشه کې نور زور اومت پيدانه
کړي ،اوشميري زيات نه شي ،
خير داشان احتمالي بري خوپرځاي
پريږده د قريشو انديښنه داوه ،چې
مسلمانانو ولي داسي په هله اسانه
ددوي له لاسه ووتل چې هلته به
داسلام دخپراوي اوتبليغ له پاره اډه
ولري ، داسي اډه چې دمحمد
(صلي الله عليه واله وسلم) دهيلو
اودادينې مرکز به وي.

نوغوته يي کړه ، چې د حبشي
پاچا نجاش ته له سوغاتونو اوډاليو
سره استازي ورولیږي اوتري
وغواړي ،چې ده ته پناه راوړي
مسلمانان بيرته قريشوته
وروسپاري.

حبشي ته استولي استازي "
عبدالله بن ابي ربيعه " او "
عمروعاص " و ،چې لامسلمان
شوي نه و.

###

١ - دجعفر بن ابي طالب دواړه
لاسونه په موته جنګ کې پري
شوي وو، نودمعنوي وزرو په لرلو
سره د ذوالجناحين په لقب يادیده .

####

دحبشي پاچا ،نجاشي " يوپاک
زړي اونيک سړي و ،پريوه بي
غرضه اوله تعصب اوسرغړوني پاک
مسيحيت بي عقيده وه ، دعدالت
اوانصاف اوښو اخلاقو انګازه يي
هرځاي خپره و ، له همدي امله
پيغمبراکرم (صلي الله عليه وسلم)
دمسلمانانوهجرت ته همدا حبشه
خوښه کړه .

دقريشومخور دخپلو اهدافوپه
ترسره کيدوکي دنجاشي له عدالت
دوستي نه ويريدل ،
نودخپلواستازيوپه لاس يي دحبشي
کشيشانو اوکليسايي مشرانو ته
ګرانبيه ډالۍ ورولیږلي اواستازي
يي پوه کړل ،چې نجاشي ته تر
ورتګ دمخه دکليسامشران وګوري
چي د سوغاتو ورکولو سره يي
پام پرځان رامات کړي، چې
دنجاشي په مخکې يي دغوښتني
ملاتر وکړي.

###

دقريشو استازي حبشي ته
ورسيدل ، مسيحي مشران
اوروحانيون يي وکتل او وروري
ډالۍ يي ورکړي ، بيا يي دنجاشي
له پاره وړي سوغاتونه دربار ته
ورولیږل.

دهغوي ټوله هڅه داوه چې
کشيشان اومسيحي مسؤولين
مسلمانانو ته راوپاروي اوزړونه يي
له هغوي سره له کيني نه ډک کړي
،چې په دي توګه نجاشي له هغه
هيواد نه دمسلمانانو ايستوته
اړباسي.

اخرهغه ورځ وټاکل شو ه ، چې
دادوه استازي دنجاشي دربارته
ورشي اودقريشو غوښتنه اوشکايت
وروړسوي.

" نجاشي " په ډيرشان اوپرتمين
انداز د سلطنت پرګدي کښيناست
، درباريان اودمسحيت مشران وزته
ناست دي، مسلمانان هم ورسره
دمخکيني ترون له مخي دسلطنتي
مانۍ دتالار په بل اړخ کي ناست
دي. دقريشو استازي ودريدل
اوخپله هغه غوښتنه يي چي په يوه
ږومبني ځانګړي کتنه کي يي له
نجاشي سره منځته اچولي وه ، په
غونډه کي داسي غبرګه کړه . :
پاچا !

زموږ يوشمير ناپوهه اوکم
عقلوځوانانو ستاسي په هيوادکي
پناه اخيستي ده ،دوي دخپلو
نيکونو دين پريښي دي ، ستاسي
هغه يي هم نه دي منلي ،بلکي
يونوي دين يي منلي دي چي نه
موږ ورسره بلديو اونه پاچا.

دادي زموږ دقوم مشرانو
اومخورو اود دوي پلرونو اوخپلوانو
موږ دپاچا دربار ته راليږلي يو
،چي دوي د اعليحضرت په منبته
اوموافقه خپل ټاټوبي ته بوځو .»

نجاشي مسلمانانو ته مخ کړ
،ويي پوښتل:

" داکوم نوي دين دي ،چي
دخپلو پلرونو ددين پرځا ي مومنلي
دي ؟ "

جعفر پاڅيد ،چي دمهاجرينو
دشورايي غوندي له خواورته
ورسپارل شوي مأموريت ترسره
کړي.

جعفر په پوره ډاډ اوپرتم ودريد
اونجاشي ته"(چي دوي ته يي پناه
ورکړي وه) په مينه اومننه
وکتل او ويي ويل :

" اعليحضرته !

موږ څکه ناپوه خلک وو ،چي
بوتان مومنځل ،دمړوځارويوهډوکي
موخوارړه ،ناوړه چاري موکولي،
دخپلوي مراندي موسستي کړي
اوشلولي وي ، له کاونديو سره موبد
کول ،زموږ په ټولنه کي زور
ورودکمزوريو ويني څښلي اودوي
بي تر ستوني تيرول ...

چي اخرخداي (ج) زموږله منځه
داسي يوپيغمبرراولارکړ چي نسب
، کورني آرواله (نجابت) رښتيا

،ساهوتوب اوپاکلمني يي ښنه پيژنو ، هغه موږ دیوه خداي پرلورويللو اودبوتانو اولرگينو اودېرينو خدايانو له ځانځني يي منع کړو.

هغه موږ رښتيا،امانت سپارني ،له خپلوانو اوگاونديو سره ښيگړي ،له ويني تويوني او ناوړه چلن نه ژغورني ته وبللو،اودنورو پريت اوعزت له ظلم اوتيري ، ديتيمانو دمال له خوراك اود پاکلمنيو ښځوله تورونو نه منع کړو ... موږهغه ومانه اودهغه پردين شو، خپل يوخداي موونمانځه له خداي سره شريك ته قايل نه شوو اودپيغمبر امرونه موومنل.

زموږ قوم پرموږزياتي وکړاوويي ربړولو ،چي له خپل منلي دين نه مو واړوي اوبيا مو بوتنمانځني تيرناولي ژوندانه ته راکاږي.

موږترداسي تيري ،ظلم اوزورلاندي شوو اوخپل دين موپه خطرکي وليد ،نوستاسي هيوادته راغلو اوپه دي هيله چي ستاسي په غيږ کي به خوند ی اوسو ،ستاسي دبوتي شو .

##

دجعفر ځرگنداوسپينو خبرونجاشي سخت وبوړناوه ،جعفرته يي مخ کړويي ويل :

هغه ستاسي پرپيغمبر له نازل شوي ځينزنه څه درياد دي؟

جعفر وويل : هو

نجاشي : ويي لوله .

جعفر دمريم "سورت يوڅوايتونه په خواږه اوزړه راښکونکي اواز تلاوت کړل . نجاشي دقرآني ايتونو له روحاني جذبي اوزړه وړونکي اواز اودجعفر دخواږه غږ تراغيز لاندي شو ، اودسخت روحي انقلاب له امله يي وژړل دکشيشانو اوناستو خلکو هم بي واکه سترگي راډکي شوي.

نجاشي سترگي وچي کړي ،دقريشو استازيو ته يي وويل :

" دادين دعيسي د هغي په شان دي اوله گډنوره سرچنه اخلي تاسي درځئ زه دوي هيڅكله نه درسپارم ".

####

غونډه پاڅيده ،ناست خلك خواره شول ،غونډه دمهاجروپه گټه پاي شوه اودقريشو استازي سخت خواشيني اومات شول.

خو (عمروعاص) چي ډيرسياستوال اوسخت چالاکه و ،دومره ژرماتي اودپرشاتگ دتريخ خوندڅکلوته تيار نه و، نوچي له خپل ملگري سره خپل استوگنځئ ته لاړ ، په سوچ کي شواو يوه نوي نقشه يي راښکله او" عبدالله بن ربيعه " ته يي وويل :

عبدالله وويل : داسي مه كوه ،څه كه زموږ ددين مخالف دي ، خوسبا به نجاشي ته بيا لارشم او داسي حه به و کړم چي جرړي يي و باسي خپلوان اوقوم لري ،چي ورته سترگي پرلاردي.

عمروعاص وويل : نجاشي ته وايم چي دوي عيس (ع) ديوه عادي سړي په څيرگڼي.

دقريشو استازي دانوي اوخطرناکه نقشه څكه راښكله ،چي نجاشي دمسلمانانو پرضد وپاروي . مسلمانان دژرندي په پلونوکي راايسارکړي. هغه داگڼله چي كه مسلمانان ووايي چي عيسي يوعادي سړي دي ، نو پاچا به ورته په غوسه شي اوكه ووايي چي عادي سړي نه و ،نودخپلي عقيدي پرخلا ف به غربدلي اوله خپل دين نه به وتلي وي.

سباعمروعاص نجاشي ته ورغي او ويي ويل:

اعليحضرته !

دوي دعيسي (ع) په باب بله عقيده لري.

دې خبري کشيشان په انديښنه کي واچول ، نو دنجاشي له خوامسلمانان بياوغوښتل شول. چي دعيسي(ع) په باب دهغوي ددين له مخي تري پوښتني وشي.

مسلمانان پوه شول ،چي بله لومه ورته غوړيدلي ده ،نومشوره يي وكړه اوسره غوټه يي کړه ، چي حقيقت به كټ مټ همغه شان وايي ،لكه له پيغمبر اكرم (صلي الله عليه واله وسلم) نه يي چي اوريدلي دي.

####

دنجاشي په مخکي بله غونډه جوړه شوه " نجاشي له جعفر نه پوښتنه وکړه :

"دعيسي (ع) په باب موڅه خيال دي؟"

جعفر دوړانگو له شپونه په ډاډه زړه راپاڅيد او ويي ويل :

" دعيسي په باب همغه څه وايو ،چي دخداي له لوري موږپيغمبر نازل شوي دي ،عيسي دخداي بنده ،دخداي پيغمبر اود الهي روح يوه وړانگه ده ، دخداي په حکم بي پلاره د مريم له غيږي پيدا دي."

نجاشي په جگ اواز وويل :

داهماغه څه دي چي عيسي(ع) دځان په باب ويلي دي.

خودکشيشانو اومسيحي روحانيونوپرمغزوداخبره درنه ولگيده ،مخونه يي سره شول اوگونگوسي په کي راولاړشو.

دحبشي پاك زړي اوبا ايمانه پاچا خپلي خبري وغځولي اومسلمانانوته يي وويل :

" حُي ! تاسي زماپه خاوره کي
له هرزيانه خوندي يي هرچا که
ډيرلوزيان هم درورساوه ، زه به پري
غوږونه تاوکړم."

بيا بي غونډي ته مخ کړ او په
داسي حال کي چي گوته يي
دقريشو استازيو ته نيولي وه ويي
ويل .

" ددوي راوړي سوغاتونه بيرته
ورکړي ، زماپه کارنه دي ماته چي
خداي پاچا يي راکوله، له مانه يي
بډي نه وي اخيستي ،جي زه يي له
واك نه په استفاده کي واخلم."

دقريشو استاز ی ... خوړند
سرونه اوماتي خوړلي له غونډ ي نه
ووتل اومخ پرمکه روان شول ...

مسلمانان د" جعفر" په مشري
،په خوشالي اوخوښي له غونډي نه
راووتل اولاړل ،چي په حبشه کي
آرام اوداړ ه ژوند دهغوي په خپل
تعبير په ښکلي خاوره اودښکلي
سړي تر پناه لاندي له سره پيل کړي
اوديوي داسي ورځي په څارکي وي
،چي پاك خدا،ي يي پيغمبر اکرم
(ص) اوخپل هيواد او خپلوخپلوانو
ته دورستنيدو لاره اواره کړي.

###

د" خيبر" دپخي کلا ترسوبي
وروسته چي پيغمبر اکرم (ص) له
مسلمانانو سره خوښاله ناست و
،جعفر بن ابي طالب له نورو
مهاجروسره راغي ،دپيغمبر .ص)
زړه له خوشالي نه په درزاشو
،جعفر يي په غيږکي کلك ونيواو
ويي فرمايل:

" نه پوهيږم په دغو
دواړوپيښوکي پرکومه يوه ډير
خوشحاله شم ، دخيبر پرسوبه اوکه
دجعفر په راستنيدو.

پيغمبر اکرم (صلي الله عليه
واله وسلم) له مسلمانانو سره د "
عمري " په نيت مکي ته روان شو
اوتر عمري وروسته مديني ته لاړ.

جعفر چي د بدر او"احد" دغزا
پروخت په حبشه کي و ، دجنگ ،
دخبرونو په اوريدو يي زړه
شورکاوه اوچي کله به يي په بدر
او احد کي دځينو مسلمانانو
دشهادت اودځينو نوروپه سرلوړي د
ازميښت خبر اوريده ،پر زړه به يي
دجنت له خوشبوړ څپه راغله او
دداسي شيبي په لټه کي به و چي
شهادت او جنت ته دتگ لار ورته
اواره کړي.

###

دموته جنگ چي مخکي مويادکړ
رپې (بيرغ) ورو ورو په
رپاکيده ، اوددښمن له ځواکونو
سره دمسلمانانو دنو ي ښتي
پيلامه پيليده .

جعفرداسي انگيرله ،چي دهغه په
ژوند داجنگ هغه ته ښه ترلاسه
شوي فرصت دي، چي په کي په
گډون سره به يااسلام ته ستر
سوغات راوړي اويابه دخداي په
لارکي شهادت ته رسي.

نود پيغمبر(ص) حضور ته
ورغي اوپه جنگ کي يي تري
دگډون اجازه وغوښته،

جعفر ښه پوهيده ،چي داجنگ نه
کومه ساتيري ده اونه کوم وړوکي
جنگ ،بلکي دايوه ستره جگړه ده ،
چي اسلامي ځواکونه ترهغي
دمخه کله له داسي جگړي سره نه
دي مخ شوي ، هغه ښه پوهيده
،چي داجگړه درومي امپراتوري له
پياوړيوځواکونو سره جنگ دي ،چي
دشمير وسايلو ،اوجنگي پوهو، له
پلوه عرب اومسلمانان کله له
داسي پوځ سره نه دي مخامخ شوي
، هغه سره له دي ،چي په دي هرڅه
پوهيد " زړه يي په جگړه کي
دگډون له پاره په سينه کي نه
ځاييده اخر لکه مخکي چي وويل
شول - له دريوقوماندانانو څني
يوغوره کړاي شو.

جعفر داسلام له لښکر وسره
روان شو، دوي لښکري سره مخامخ
شوي دجعفر چي ددښمن پردوه
لکيز وسله وال پوځ سترگي
ولگيدي نه يواځي يي تري سترگه
ونه سوځيده بلکي پرعکس له ډيري
خوښي اوهيجان نه يي
غړيوټوپونه وهل.

جعفر چي ديوه نه ماتيدونکي
اوسرلوړي مسلمان او يوه پياوړي
او وسله مين اتل څرگنده بيلگه وه .
په جامو کي ځکه نه ځاييده چي
څه ساعت وروسته يي ددښمن له
وسله والو اوزمرياليو سره مقابله
کوله.

دبيرغ دلوړيدو پروخت يي
بيرغ اوړي ته کړ او په ډيره مړانه
يي داسي جنگ وکړ تا به ويل ،چي
دبري له پاره نه بلکي دشهادت له
پاره جنگيږي.

رومي لښکرو محاصره کړ، چي
ويي کاته ،چي اس يي له پښو
وغورځيد ، ددښمن له محاصري
نه ووت ،له اس نه کوزشو اوپلي
يي جگړه پيل کړه ،دتوري چلښت
يي ددښمنانو پر سردغشي گوزارو
،په توده جگړه کي يي پام شو،چي
ددښمن يوپوځي دده پراس سوريده
غواړي، ويي نه زغملاي شوه ،په
منډه ورغي داس پښي يي پري کړي
،چي دښمن يي پري سورنه شي،

بيا يي ځان ددښمن دځواکونو
منځ ته ورساوه اوجنگ يي روان
وساته ، دتالندي او بريښنا په څير
غريده ، ددښمن لاس وپښي يي
دپاڼو په څير پرځمکه توبولي اوپه
جگ اواز يي پاروونکي شعرونه
اوحماسي ويلي.

رومي لښکر چي ديوموټي پوځ
په توگه په جنگي پياوړتيا اودمخ

په زور جنگیده ، پوه شوي و چي جعفر یي محاصره کړي او ښي لاس یي دتورې په گوزار ترې پرې کړی دی ، خوهغه بیرغ له لویدونه مخکي په کیڼ لاس کي ونیو ، ،خولږه شیبه وروسته یي کیڼ لاس هم ترې پرې کړ ، بیا یي په پرې کړیولاسونو له سیني سره جوخت کړ، هغه داوخت خپل ټول مسؤولیت داگاڼه ،چي تر وروستي سلگي به بیرغ لویدواونسکوریدو ته نه پریږدي.

جعفر ځان راغونډکړ، دبیرغ لکړه یي په پرې کړیو لاسونو په سیني پورې ترهغي ټینگه کړه چي دوروستي توازن پورې یي بیرغ پرځمکه پریوتوته پرې نه ښود.

" عبدالله بن رواحه " چي دبیرغ په لړزیداواوناانډولي پوه شو ، لیکي یي ماتي کړي اودبریښنا په څیریي ځان جعفر ته ورساوه - بیرغ یي پراووه کړ اویوستربرخلیك یي وگاټه.

####

اوداشان جعفر ځان ته یوویاړلي مرگ وگاټه ، هغه له خپل خداي سره په وینو لړلي څیره اوغلبیل غلبیل بدن لیده کاته وکړل.

خداي (ج) دجعفر دجنگ اوشهادت کیسه په مدینه کي پیغمبر(ص) ته وکړه ،پیغمبر (ص) له لري نه له جعفر سره مخه ښه وکړه اواوښکي یي پرې وڅڅولي

....

بیا دجعفر کاله ته لاړ،دهغه کوچنیان یي راوغوښتل ،مینه یي ورسره وکړه ،ښکل یي کړل ،بوي یي کړل ،په غیږکي یي ونیول او سترگي یي ډکي شوي.

بیاجومات ته لاړ، مسلمانان پرې راغونډشول ، داسلام نومیالي شاعر " حسان بن ثابت " پاڅید اودجعفراونوروشهیدانو پرویرېي څوشعره وویل:

" پرکومه ورځ چي دغو دریو کسو دمسلمانانو قومانده پرغاړه واخیسته ،دهاشم کورنی یوه سترشخصیت دوي مرگ اوشهادت -- سم کړل ، هغه یو زړه ورسږي و چي هیڅکله هم ظلم ته نه وټیټ شوي . بله څیره اوځلانده تندي یي وه اوپه هره ښیگړه سمبال ؤ.

هغه ترمرگه دخداي په لارکي وجنگید اوپه ماتوسانکو (نیزو) اوغشیوکي ویده شو.

هغه دخداي په لار کي شهید شو، اجریي ستر فردوس اوسمسور جنتي باغونه دي.

جعفر بن ابي طالب په وفا ،تدبیر او پوخوالي کي دپیغمبر پر پله ولاړؤ.

که جعفر بن ابي طالب داسلام په لارکي شهید شو ،اریانوونکي نه ده ، ځکه دهاشم په کورني کي داسي کسان همیشه وو ، چي داسلام تکیه اودمسلمانانو دویاړاوعزت پانگه وه."

ترحسان بن ثابت وروسته" کعب بن مالك " پاڅید اوداښکلي شعرونو یي ولوستل :

ژباړه :

" آه دهغوقهرمانانوپرمرگ چيږ موته جنگ کي یي یوپه بل پسي دمرگ غیږي ته ورمنډه کړل ، چي بیا له تللي سفرنه راستانه نه شول.

خداي پرهغوي درود ووایه او وریځو یي پرغم وژړل ، هغوي په موته جنگ کي دخداي په لار کي له ځانه لاس ومینځه اودمسلمانانو دمرگ اودخداي دحکم دسرغړاوي

له ویرې یوگام شاته نه شول.

دلښکر رېبوال (علمبردار) چي دلښکر په سرکي و،جعفرو ،وه څومره قدرمن رېبوال.

دجنگ اورچي سورشواوجنگیالو له جنگه لاس ونیو ، دجعفر وینو لړلي او بي سا جسد دجنگ په میدان کي پروت و.

دجعفر مرگ دومره تریخ او دردوونکي و " چي سپینه سپوږمۍ یي هم له غمه توره شوه ، او روڼ لمر تندرونیو اونژدي یي دتل له پاره مخ له خلکو نغښتي و. "

####

پرهغه ورځ بیوزلي اواړ اومحتاجان ویرمن وو ، ځکه دبیوزلیو پلار مړو ، دپیغمبراکرم (ص) یوملگري وایي:

" جعفر د بیوزلیو اواړو له پاره یوخواخوږي اوشیگړوال و."

هغه ټول عمر یو بخښیالي انسان و ، دمرگ په خوله کي یي هم غوښتل چي دخداي په لار کي د سرپه ښندنه په شهیدانو کي یو ستربخښیالي وي .

عبدالله بن عمروایي :

زه په موته جنگ کي له جعفر سره وم ، تر جگړې وروسته موچي دهغه جسد وموند د تورو ا وسانگو ځه د پاسه نوي (۹۰) ټپونه یي خوړلي وو. دتور واوسانگو نوي ټپونه.

اوس پوښتنه داده چي ایادغوقاتلانو دهغه پر روحیه برلاسي وگټلاي شوه ؟ او یایي هغه له خپل تگلوري واړولاي شو ؟ نه .

دښمن توري اوسانگي داسي یوپل شو ،چي دغه قدرمن شهید پرې په منده جنت ته پورې ووت اوپه یوستر ځاي کي استوگن شو.

اوس په جنت کي دجعفر د ټوکرې

پاتي (۵۳)مخ

ژوند دپېښو دکشمکش هنګامه ده ، ترټولو ړومبي چي موږ پرانساني فطرت نظراچوو نودهغه دپدن دننه دتخریب محرکات په خوځښت لیدل کېږي . اوله بلي خوادتعمیر هغه هم کټ مټ دانساني تمدن اوټولني همداکیفیت دی، چي دخپل جوړښت وسایل هم لري، او دخپلي ورانۍ هم . په تاریخ کي هم که چیري دډول، ډول انساني پېښو، خوځښتونو، اداراواوسترو هنګاموتجزیه اوتحلیل وشي . نوڅرګنده به شي، چي یولورتخریبي عوامل خپل کار کوي، اوله بل اړخه تعمیري محرکات خپلي اغېزي ښکارندوي . ګویا ګردتاریخ په دووتعمیري اوتخریبي مورچلوویشل شویدي . زموږ دټولو علومو اوفنونو یواځیني منشاداده ، چي راته دپېښوفهم را کړي اوله

. موږ هره ګړي دمختلفو ، متضادو اویدلیدونکواحساساتو سره مخ یو .
دداډول بدلون موندونکو احساساتو او وارداتوسره چي هروخت موږټول مخامخ کېږو، دا دیوه ادیب دفن پانګه هم وي . ادیب احساسات ، واردات ، اغېزي اوکیفیات دژوند دپوهیدني اوشعوروسیله جوړوي، هغه دژوند له بې شمیره ذهني تجربو نه دتیریدو په حالت کي ورو، ورو دژوندیوبشپړتصور لاس ته راوړي . هغه دټولني دهنګامو یونه یوهدف ټاکي . ادیب چي کله دژوند دکوم جامع تصوراویادانساني ټولني له کوم هدف سره خپل ذهن برابروي ، هغه دخپلو مشاهدواوتجربو ټول حاصل ددي تصورغایت اوهدف لاندي جوړوي ، اودهمدي تصوره مخي دژوند دپېښو

دبچاوفرض نه اداکوي، هغه په سیاسي دایرو اودښیګڼوپه نوروټولنیزو موسسوکي خدمت نه کوي، لنډه داچي دادیب په حیثیت دټولني په عملي سرګرمیو کي په مستقیم ډول برخه ناخلي . دهغه رسالت تش دادي، چي دټولني دذهني نړۍ په جوړیدو کي برخه واخلي . هغه که ذهنونه دتعمیري رحجا ناتو په چوکات کي اچوي، نوپه لازمي ډول دټولني په عملي ژوند کي تعمیري پېښي په شدت راځي خوکه هغه ذهنونه د تخریبي تمایلاتوښکارکړي، نوټولنه په لازمي ډول دتخریبي پېښو ترضرب لاندي راځي .
زموږ دذهني نړۍ جوړوونکي ځواکونه اواداري نوري هم دي . دبیلګي په ډول یودفلسفي ځواک دي، چي دقیاس

دادیب ټولنیز رسالت

دیاسرعلي ژباړه

تخریبي عواملونه مودبچا وپرلاردتعمیري هغودرامنځته کولو وروګرځوي . ورځني عملي ژوند دیوه پراخه سمندرپه توګه زموږترمخ بهیږي . ددي سمندرپرغاړه که وګورو ، نو پکي دبې شمیره تخریبي اوتعمیري عواملو ګرمي اوسړې څپي په چلیدو، لوبیدو ، یوتربله په ټکراو غاړیوتولیدل کېږي . پدي سمندرکي رنګارنګ ګردابونه جوړیږي . لوي لوي توپانونه راپورته کېږي، اوپخپل تل کي مرغلري هم زیږوي . کشتي ډوبوي، اوبیړۍ پرخپلي سیني تیروي .
موافقي اومخالفي دواړه هواګاني پکي مخ بدلي چلي . دژوند پدي سمندرکي کي موږکله له خوښي سره مخ یو، اوکله دغم شیبي زغمو . دټولني داچمن چي چرته دخنداپه ګلانوښکلي دي ، هلته داوښکوتیره اغزي هم له ځان سره ساتي

اودهغوي دتحریکاتو تخریبي اوتعمیري ارزښتونه ټاکي .
دادیب فني فرض او مسئولیت دادي، چي دخپل ژوند دمطالعي اوټولنیزوتجربو حاصل دخپلو تخلیقاتو په وسیله نوروته ورسوي ، خوځنګه چي هغه پخپلو تخلیقاتوکي انساني اعمال تمدني پېښي اودژوند دپه کشمکش راوستونکو پېښو عکس په ځانګړي اوډون اوخاصي فکري تګلاري سره زموږ مخ ته راوړي، نوځکه دژوند تصوراودټولني غایت او هدف هم رارسوي ، چي له بې شمیره تجربونه یې لاس ته راوړي دي، دغه دادیب دفن رښتیاني جوهراودتخلیقاتویې مرکزي روح دي . نو دادیب مسئولیت دادي، چي زموږ دذهني نړۍ په تعمیرکي برخه واخلي هغه دټولني دفاع په توره نه کوي، هغه دقانون په لټه له جرایمونه دټولني

واستقراء په وسیله داستدلال څنځیرجوړوي، اودژوند حقیقت راپېژني . دوهم لوي اغیزمن ځواک مذهب دي . مذهب موږته دالهام په رڼاکي دژوند شعور راکوي . او دخیرو شرلاري راڅرګندوي . دریم لوي طاقت ادب دي، اوادب موږته داحساساتو ، ذهني وارداتو، جذباتي مدوجذراودنفسیاتي عکس العمل دڅپو په وسیله دژوند ماهیت رابښيي . دادري واړه ځواکه په ذهني تعمیرکي دري بیلابیلي اړتیاوي بشپړوي.فلسفه موبه فکر ښکلي کوي، مذهب موله ایمانه ګټورکوي، اوادب موله احساسه پوره کوي، ژوند چي څومره اړتیافکراوایمان ته لري، دومره یې احساس ته هم لري، که احساس واکمن نه وي نوله انسانه به یوجامد غرجوړشي یایولرګي . دټولني دجوړښت لپاره دایمان ، فکر اواحساس دري واړومرسته اوپلي کېدل ضروري دي

. نو اوس به څرگنده شوي وي، چي دادیب خدمت اورسالت څومره مهم دي . خوادیب چي دټولني په جوړښت کي څومره برخه اخلي، همدومره ددي امکان هم شته ، چي دتخریب وسیله شي . لکه څنگه چي دفلسفي بې لاري دانسانیت دماتي اوگډوډي باعث کیدي شي، اولکه څنگه چي مذهب دتحریف ترشکنجي لاندي په تمدن کي فساد راپارولي شي، نوادیب رښتیاني مسئوولیت پدي پوري تړلي، چي باید ترڅه حده پخپله دژوند دتعمیري او تخریبي پیښو پوهه اوشعوورولري ، چي هغه دټولني له هنگامونه دتیریدونکو انساني چاروړ جذباتو دڅپو اوداحساساتو له مدوجذره دژوند کوم مرکزي تصورلاس ته راوړي ، او ټولني ته کوم ډول تگلاره ټاکي، هغه دتخریبي اوتعمیري څواکونو تحلیل څه ډول کوي، او بیاپه دوي کي دکوم مرستندوي دي . نوکه ادیب ژوند پوهه اودټولني دمتضادوعواملو دکشمکش شعورونه لري، یادکشمکش دپوهي په لاس ته راوړو دتیښتي لارلټوي، یاپه دي اخ وډب کي دکوم غولیدلي نظریه وسیله له تخریبي رجحاناتو سره ملگري کیږي ، نوداډول رهزن قلب اودنظر ابلیس گڼه شي . دچاڼن چي دتخریبي څواکونو دلاس اله وگرځي . هغه دټولني دتخریب لامل گرځي، اوپه تعمیر کي کومه برخه نه لري

کوم ادیب چي دټولني په جوړښت اووراني کي دکارکوونکو متضادوځواکونو دتصادم پوهه نه لري، اوله گردشعورسره څان پرکوم مورچل نشي سمبالولي، هغه په ذهني انتشاراودافکارو په بې ربطي اخته دي . هغه حوادث، کړون، اغیزي، احساسات، تجربي اوکیفیات دیوه مرکزي تصورپرشا وخوانشي راغونډولي ، هغه په شعراوافسانه کي تازه احساسات، وختي کیفیات اومتضاد رجحانات کټ مټ په متفرق ډول وړاندي کوي . ددي ادیب لاره " ادب دادب لپاره " ده . که یي فنپاري په شکل، اسلوب اوتخنیک کي محیرالعقوله تجربي وړاندي کړي، خوله ادبي کارنامو نه یي کومه تعمیري نتیجه لاس ته نشي راتلي . یوهغه ادیب وي ، چي په ټولنه کي دمتضادوعواملو کشمکش ښه پیژني اوپري پوهیږي، خوتري اغماض اوتیښته کوي، نو دااديب دقنوطیت اونهیلي ښکاردي، اوخپل هنرسرتاسري په غمیزه بدلوي، هغه دماتم چغه وهي خورجزنه ، یادجنگ له ډگره دروماان میکدي ته ورزغلي، اوکله دجنسیت په رنگینه پرده کي مخ پټوي ، کله دورځني عشرت په شرابوځنبلو غم غلطوي، اوکله دتخیل پرښتي په غیږکي دناشده تصوراتورنگین گردونه او چتوي داډول تیښته خوښوونکي ادیب دټولني لپاره کومه تعمیري کارنامه سرته نشي رسولي . موږ نه وایو چي فراري ادیب، ادیب نه وي، ادب نشي تخلیق کولي، دفن کرشمي نه ویني . هغه دفن په فضاگانوکي لوړ لوړتاج محلونه ودروي ، هغه داسي څه وړاندي کوي، چي کتونکي له دنیا اومافیها نه غافلوي ، دي ښه بدرگه کیږي، اوعام مقبولیت گټي، خوپه هرحال ادب دادب لپاره یعني پدي وسیله دټولني تعمیرنشي کولي . ددي مدرسي غوره کارناموته که وکتل شي، نودټولني پرارتقا یي کوم څرگند اغیزنه لیدل کیږي . دلته باید داڅرگنده کړو، چي دفراري اورومانوي ادیب په هنري کارنامو کي هم په جزوي ډول ترڅه حده تعمیري رجحانات گډوي ، همداډول دتعمیرپالي ادیب په مقصدي ادب کي هم کله ناکله دنهیلي اوروما نیت رنگ وي، خواصلي خبره داده ، چي دیوه ادیب دفن مجموعي کارنامه څه ده ، اودټولني په تعمیر اوتخریب کي څه رول لوبولي شي . زموږ عصرچي دنظریاتودکشمکش دوردي ، نن دنړیوالو بلاکونو اولوریوځپلوي په اتومي اوهایدروجني بمونو اودمصنوعي سیارو دالوت دمتضادونظریاتوپه لاس کي ده . پدي تاریخي مرحله کي دژوند تخریبي اوتعمیري عوامل بیل نه دي، بلکي دیوي نه یوي نظریي لاندي راټولیدلي شي، دنړي پرافکارو دخواهش اواناپرستي واکمني ده ، اوتمدن یي دماده پالني لارخپله کړي، چي په اقتصادیاتوکي څبیښاک او طبقاتي ټکرزیږوي . همداسي په سیاست کي مکاري اوپه اخلاقو کي بي افادیت رامنځ ته کړي، دساینس له څواکه یي دجنگ توره جوړه کړي اوپه خونړیومنگولو کي یي ورکړي ده . دا افکارچي انسانیت ته حیواني تصوروروکوي نړیواله ټولنه دشدید تخریبي څواک ترگوزارلاندي راوستي، خوددي په وړاندي انساني ټولنه دیوي څوابي نظریي اړتیا محسوسوي، چي پیلامه یي خداي (ج) پالنه وي، اوپه اقتصادکي طبقاتي تعاون پیدا کوي ، سیاست پرنړیوال نصب العین برابروي، داخلاقو بنسټ دمسئوولیت اوفرضو پراحساس اودقرباني په ذوق زدي، ساینس دانسانیت خدمتگارکوي ، اوپه نړیواله سطحه دظلم پرضد خوځښت راپارول اودانساني یووالي او ورورگلوي په تصوردنوي انساني ټولني دبنسټ

پاتي په (۵۳) مخ

دادیب ریښتیاني مسئوولیت په دي پوري تړلي دي چي باید ترڅه حده پخپله دژوند دتعمیري اوتخریبي پیښوپوهه اوشعوورولري

دچاڼن چي دتخریبي څواکونو دلاس آله وگرځي هغه دټولني دتخریب لامل گرځي اوپه تعمیرکي کومه برخه نه لري

حادث

انواع شعر

درادب دري

بخش اول

آنچه رادرین مضمون میخوانید نظر نویسنده محترم است . کسانیکه با این تحلیل توافق ندارند ،این صفحه شفق به روي شان باز است

شعردرلغت به معني فهم است ومقصود ازآن فهم خاصي ميباشد كه صرف عده يي ازمردم به آن پي ميبرند .
مثلاً هركسي ازهواي خوش ودل انگيز بهاري لذت ميبرد وگل هاي مختلف را مشاهده مي نمايد ونغمه خواني بلبل رامي شنود امانمي تواند آنرابدين عبارات زيبا بيان دارد :

نفس بادصبا مشك فشان خواهدشد
عالم پيردگرباره جوان خواهد شد
ارغوان جام عقيقي به سمن خواهدداد
چشم نرگس به شقايق نگران خواهدشد
اين تطاول كه كشيد ازغم هجران بلبل
تاسراپرده گل نغره زنان خواهد شد

عده يي گفته اندكه شايد لفظ شعرعربي نباشد بلكه مصرب شيرباشدكه درزبان عربي به معني سرودوآوازاست .
درمورد تاريخچه شعراقوال مختلفي وجود دارد امابدون شبه شعرازجمله قديمترين فنون به شمارميرود .
همچنان بايد دانست كه شعرمقابل نثرقرار دارد وهمينكه نامي ازشعرمي بريم خودمتضمن وزن است كه آنرا ازكلام بدون وزن يعني نثرامتيازي بخشد منتها نوعيت وزن ميباشدوهنوزميان ادباي بزرگ اين جنجال موجوداست كه آيا اين نوع سخن را درزبان هاي مختلف ، مختلف ميباشد كه اين مختصر گنجايش بحث درآنرا نداردواما گفتن اين نكته ضروراست كه وزن معمول درشعردري ازقرون متمادي بدينسو حروفي ميباشد طوريكه هرشعر دري دريكي ازبحورعروضي تقطيع ميشود .
دراين اواخركه كلام بي وزن وبي قافيه بنام شعرنوداخل زبان دري گرديده وزن عروضي رااكثراً رعايت نمي نمايد گرچه پاره يي ازاين نوع كلام به شكل ديگري موزون مي باشد وهنوزميان ادباي بزرگ اين جنجال موجود است كه آيا اين نوع سخن را كه درزبان هاي اروپايي به اقتضاي آنها شعرگفته ميشود درزبان دري هم ميتوان شعرخواند يانه ؟
بهرصورت من هرگزنمي خواهم داخل اين بحث گردم زيرا مارا ازمقصود اصلي دورخواهد ساخت اينك قبل ازآنكه انواع شعردرادب دري را ذكرنمائيم به شرح بعضي ازاصطلاحات شعري مي پردازيم .
شعر : درمورد معني لغوي آن قبلاً صحبت نموديم امادراصطلاح شعربانظم عبارت ازسخني است كه داراي وزن وقافيه بوده وميتواند خيلي ضعيف وپيش پاافتاده ويا خيلي عالي ويا ارزش باشد .
بايد تذكر دادكه درمورد "فرد " كه يكي ازانواع شعراست تنها صفت وزن كفايت مي نمايدبايد يادآوري كردكه دراين اواخر تعريفات زيادي شعرصورت گرفته اماكثراً اين تعريفات ياروي يكي ازمحاسن شعري تاكيد ورزيده ويا مرزي ميان شعرونثر نكشيده است لذا ازنظرمن بهترين تعريف همان تعريف متقدمين است كه ذكرنموديم وچون عده يي ازدوستان ماقول متقدمين رانمي پذيرند بهترخواهدبودسخنان يكي ازشعراي بزرگ معاصر دوكتورمهدي حميدي رادراين باره نقل كنم :
" باآنكه تاريخ ادبيات مانشان نميدهد كه درهيچ قرني بيش ازقرن حاضر درباب شعر سخن گفته باشند بايد اعتراف كردكه درهيچ قرني هم كلمه شعر درازدهان دسته يي ازدوستداران آن مفاهمي مبهم تر، بغرنج تر ، نادرست تر ومختلف ترازآنچه كه درقرن حاضر دارد نداشته است ...

عقیده یي اقوام مختلف درطي ادوارگذشته براي شعر تعریف هاي تقریباً مشابه داشته اند که اگرمشترکات اصیل آنهاراباهم جمع کنیم حاصل جمع این جمله خواهد بود :

" شعر عبارت است ازکلامي دولختي که هم موزون باشد وهم مقفي " .

وآنچه که به نظرمي آیدبراي شعر ازنظر منطقي تعریف جامع ترومانع ترازاین نمي توان بدست آورد ودرهرحال اگر انحراف موقتي این سي سال اخیررا که دسته یي ازنسل جدید براي شعربه تعداد افراد خود تعریف هاي نوبدست آورده است ، نادیده انگاریم ، تقریباً چهارده قرن است که هروقت کلمه شعراستعمال شده است توجه اذهان به همین تعریفي بوده است که به آن اشاره شد ."

وزن : عبارت ازنظم وتناسب خاصي است دراصوات شعرکه این نظم وتناسب درزبان هاي مختلف ، مختلف میباشد وطوریکه گفتیم وزن شعردري عروضي است .

قافیه : درلغت به معني ازپي درآینده میباشد ودراصطلاح عبارت ازکلمات آخر اشعاراست که حرف اصلي آخر آنها وحرکت ماقبل حرف آخریکي باشد واین حرف آخر را ادبا " ر و ي " گویند مانند این بیت سعدي :

من ازدست کمانداران ابرو
نمي یارم گذرکردن بهرسو

طوریکه مشاهده میشود حرف اخیر درهردومصراع " واو " وحرکت ماقبل " واو " در هردومصراع ضمه میباشد .

باید یاد آوري کردکه اگرمیان " روي " وحرکت ماقبل آن حرف یاحروف ساکني واقع گردد تکرارآنهانیز ضرور میباشد مثلاً دست باهشت قافیه نمي شودبلکه دست را باید باکلماتي چون بست ، رست وامثال اینها قافیه کرد .

ردیف : درلغت به معني شخصي است که پشت شخص دیگري برچهارپایي سوارگردیده باشد چنانچه معاذبن جبل (رض) گوید :" کنت ردیف النبي صلي الله علیه وسلم علي اکمار..."

ودراصطلاح عبارت ازکلمه یاکلماتي میباشد که درآخر ابیات تکرارگردد مانند این بیت اقبا ل لاهوري :

برق بي تابانه رخشیداندرآب
موج ها بالید وغلطید اندرآب

که " اندرآب " ردیف وکلمات رخشید وغلطید قافیه میباشد .

مثال دیگر از حافظ :

نسیم صبح سعادت بدان نشان که تودانی
گذربکوي فلان کن درآن زمان که تودانی
توپیك خلوت رازي ودیده برسرراهت
به مردمي نه به فرمان چنان بران که تودانی

طوریکه دیده میشود" که تودانی " ردیف وکلمات نشان، زمان وبران قافیه میباشد .

مصراع : که بطورمخفف مصرع نیزگفته شده درلغت به معني یك لنگه دروازه میباشد ودراصطلاح عبارت ازنیم بیت است طوریکه ازمجموع دومصراع یك بیت ساخته میشود . سائر اصطلاحات رادرجاي مناسب بازگوخواهیم کردواینك انواع شعرکه عبارت میباشد .

از : بیت ، مثنوي، عزل، قصیده ، قطعه ،رباعي، ترجیع بند، ترکیب بند مسمط ، مخمس ومستزاد .

بیت : درلغت به معني خانه است که به آن فرد که معني تك وتنها رامیدهد نیز گفته اند ودراصطلاح عبارت ازشعري میباشد که فقط داراي دومصراع باشد وبدین اعتبار واحدات اشعارطولاني نیز بیت بحساب میرود .

بیت درحقیقت واحد شعراست وباید دانست که رعایت قافیه درآن لازم نمي باشد و بعضاً بیت مخصوص یك محل مناسب ساخته میشود واین نوع درگلستان سعدي فراوان است . مثال :

بنان خشك قناعت کنیم وجامه دلق
که بارمحنت خودبه که بارمنت خلق

مثال دیگر :

خوردن براي زیستن وذکرکردن است
تومعتقد که زیستن ازبهرخوردن است

یا:

ترسم نرسي به کعبه اي اعرابي
کاین ره که تومیروي به ترکستان است

مثنوي : نام آن مأخوذازتثنیه میباشد که معني دو رامیدهد وعلت این نام گذاري آنست که دومصراع یك بیت داراي قافیه میباشد وهمین است معني مثنوي درنزد اهل سخن .

باید دانست که درمثنوي هربیت شعر ازنگاه قافیه قایم بخود است اما ازنگاه وزن مقید است به وزن تمام منظومه واین نوع شعررا مزدوج نیز گفته اند .

درادب دري شاهکارهاي مثنوي زياداست ازآنجمله شاهنامه فردوسي، خمسه نظامي، مثنوي معنوي جلال الدين بلخي وغيره که هريك ارزش ادبي بلندي دارد .

واينك نمونه مثنوي :

نيستم خرسند هيچ ازبخت خويش
سرنوشتم خاطرم دارد پريش
درهزاران سال پيش ازاين زمان
بود عالم دورازامن وامان
بودقانون جنگ وتاراج وستيز
باچماق واستخوان وسنگ تيز
کينه وزور تعدي بود اصل
جنگ کردي کارها راحل وفصل
جگ چون برپاشدي جنگاوران
تاختندي آن براين واين برآن
تايکي زان دونبودي تارومار
مشتعل بود ي تنور کارزار

مثنوي ميتواند ازچند بيت گرفته تاچندين هزار بيت باشد وروي چنين دليلي اکثراً مثنوي رابراي بيان موضوعات طولاني بکاربرده اند .

واينك نمونه مثنوي ازشيخ سعدي :

يکي راپسرگم شدازراحله
شبانگه بگرديد درقافله
زهرخيمه پرسيد وهرسوشتافت
به تاريکي آن روشنايي نيافت
چوآمد برمردم کاروان
شنيدم که ميگفت باساروان
نداني که چون راه بردم بدوست
هرآنکس که پيش آمدم گفتم اوست
ازآن اهل دل دربي هرکس اند
که باشد که روزي به مردم رسند
برند ازبراي دلي بارها
خوانداز براي گلي خارها

غزل : درلغت بهٔمعني معاشقه ميباشد ودراصطلاح اهل سخن عبارت از شعري است که بيت اول ان مقفي بوده واين قافيه دراخيرمصراع دوم تمام ابيات تکرارگردد . موضوع غزل بيشتر عشقي وعرفاني است تعداد ابيات غزل اکثراً ازپنج تاپانزده ميباشد وعده يي گمان برده اند که شعري که بيشترازپانزده ، بيست بيت باشد قصيده است درحاليکه بطورمثال چند غزل سي ودووسي وسه بيتي درديوان صائب اصفهاني موجوداست چنانچه درميان قصايدسعدي ميتوان قصايد ده بيتي يافت .

تفاوت اصلي ميان غزل وقصيده درموضوع شعرورعايت نشدن ارکان قصيده درغزل وعدم وجود ارتباط ميان بيت هاي يك غزل است نه درتعداد ابيات .

غزل درادب دري مقام ارجمندي دارد ودرتمام ادوار ادبي مورد توجه شعرابوده است اماشعراي مکتب عراقي غزل رابه اوج کمال رسانيدند وغزل سرايان بزرگي در مکتب هندي نيز ظهورنموده اند . درجمله غزل سرايان معروف وچيره دست ميتوان شعراي ذيل رانام برد : سعدي ، حافظ، خواجوي کرماني، سلمان ساوجي، بيدل وصائب اصفهاني . امروز نيز عده يي ازشعرادرغزل دادسخن داده اند .

اينك نمونه غزل ازشاعرشيرين زبان وچيره دست معاصررعدي آدرخشي :

اي ملامت گرغافل که دهي بيهده پندم
جان زغوغاي خود آشفته کني تاکي وچندم
همت پست تودرچاه دل افسرده چه داند
که چه زيباست تماشاگه ازاين کوه بلندم
توسن شوق سبك سيرجورانم ننشيند
نه بدل ترس کنيم نه بجان بيم کمندم
برق جولان مراجز نظرپانبيند

پرده پردیده بدخواه کشد گردسمندم
اي پري چهره من آسا ن ندهم دامنت ازکف
که پسندیده تراخاطر دشوارپسندم
گرخورم آب حیات ازلب جانبخش توجانا
دگر ازگردش گردون نرسد هیچ گزندم
درهواي رخت آندم که پزدمرغ خیالم
یادگیسوي توبخشد پروبالي زپرندم
شمع آرام وگذارانم وخرسندم وخندان
درعجب زانهمه بي تابي وغوغاي سپندم
لب نبندم زنکوهیدن انواع مفاسد
ورکشد دیو ستمکاره خونخواره به بندم
موي دردامن البرزشدازغصه سپیدم
گرچه پرورده پیرامن سرسبزسهندم
رعدي ازبارغم آسودم وآرام گرفتم
تابه سرمنزل آزاده دلان بارفکندم

غزل یکي ازبخش هاي گهربارشعردري بوده ودري زبانان همه جهت لذت بردن ازاین گلستان به گلگشت درآن مي پردازند .

شرح چگونگي غزل، ماهیت وکیفیت آن به تحقیق وتتبع زیادي نیازمند است که امیدوارم حین بحث درمورد اقسام شعرکه پس ازپایان انواع شعرخواهد بود به قدرتوان خویش به آن بپردازم .

(ادامه دارد)

مقدمه يي بربينش اسلامي

خود را جازده اند نظریات گمراه کننده اي را پخش مینمایند از قبیل اینکه باید افغانستان به هویت قبلي خود برگردد وباردگر پادشاه سابق که از تجربه دیموکراسي برخورد اراست تمامیت ارضي وحیثیت بیطرفي افغانستان راحفظ کرده مي تواند رویکار آید ، ویا میگویند که اگر حکومت اسلامي بوجود بیاید . چطور بدون همکاري ممالك پیشرفته غربي افغا نستان را دوباره اعمارخواهد کرد . چه فرق میکند ما همه تحت یك بیرق با عقاید مختلف مثل گذشته آزادانه زندگي کنیم .

آندسته از نوکران غرب خصوصاً امریکا که تعلیم یافته غرب بوده ودرین.مدت چهارده سال جهاد در ممالك غربي به ظرف شویي ،پیش خدمتي ،خشره کاري وغیره کار هاي پست شکم هاي خود را چرب نموده وتمام عقل وحواس خود را باثر عیاشي وشراب خوري ازدست داده اند با طمطراق وقیافه فیلسوفانه درمجالس حیات آباد و اسلام آباد ودیگرجاها مجلسیان رامخاطب قرارداده میگویند که درممالك متمدن وپیشرفته غرب ما که دیدیم کسي که بخدا ودین عقیده داشته وعبادت خودرا گاگاهي انجام میدهند امادین را ازاموراجتماعي وسیاسي وزندگي دنیوي جداکرده شب وروز مطابق به دانش وتجارب عصري کارنموده وزندگي سعادت مند وپیشرفته یي بخود ایجاد کرده اند،

چه مي شود که ماهم به دین وعقیده خود پابند باشیم ولي درامور دنیوي خوداز قوانین وتجارب آنها استفاده کنیم ، وبي شرمانه میگویند که درکجاي دین مسایل سیاسي ، اجتماعي ،اقتصادي وغیره آمده است.

ازینروخواستیم که بدانش محدود خود درمورد اینکه دین مقدس اسلام امور دین ودنیا رارهبري وهدایت مینماید وبراي تحقق این گفته خواستیم مبادي اسلام رایکایك درمعرض تحلیل وبررسي قراردهم تاخوانندگان محترم در یابد علاوه براینکه بنده تابع فرمان الله (ج)است و احکام خداوند (ج) راتعبدي قبول مي کند ، که احکام مقدس اسلام براي خیروسعادت دارین اونیز میباشد.

وان شاءالله به این نتیجه خواهند رسید که در اوامر الهي مفاد دنیوي واخروي مسلمانان مضمر است ودرصورت تطبیق آن سعادت دارین نصیب مسلمانان میگردد.

ادامه دارد

####

نعت

حضرت بسمل (رح)

بنمایك نظراي آئینه سیماسیما
که همه روم شدازهجرتوبرمابرما
سودمفت است کسي راکه به بازارغمت
دل وجان کردبیك حبه سوداسودا
گرنمیشد زهدایات توالا ظاهر
ره که مي یافت سوي عالم بالابالا
رازتوحید توازپرده برون آوردي
ورنه درخانه بسي داشت عربها ربها
زبلاغت که کلام حقت آوردبه لب
فصحاجمله شدازگفته بي پابي پا
ازصفائیکه بدلهازدرودتورسد
میتواندکه بخندد به حلب هالب ها
چون گذشتي شب معراج زافلاك به اوج
دادازمقدم توسدره به طوبيٰ طوبيٰ
ازتوآموخت عرب خلق حسن ورنه زهم
مي شنیدند چه درذکر نسبهاسبها
گشته ازسرکشي امرتوخسرو دربان
شده ازخدمت درگاه تومولیٰ مولیٰ
آتش شوق تودرکوره دل تاافروخت
ساخت مینابدم پیربخاراخارا

ازتلاش سرکوي تونگردم هرگز
گر قیامت شود ازآبله برپابرپا
کي زوصل توکند ضعف طلب مایوسم
یابم ازیك نظرت قوت تنهاتنها
هرکه منظورتوشدآئینه ماننذزکف
ندهد راحت دلق نمدي بادیبا
دادتصدیق بیانت به محبان بینش
حاسدان گشت زمعجزطلبي نابینا
جرعهٔ بي ریزبجامم که بسي مخمورم
اي مي بزم تراگنبدمینا مینا
تاشوم مقتبس ازشمع زبان بیدل
همچو پروانه کنم بي همه پروا پروا
دل آشتفه ماراسرموئي درياب
اي سرزلف توسرکوب ختنهاتنها
نازم آن طالع بیدارکه درخواب شبي
گوئي ازلطف بمن حرف دل آسا آسا
نیست گرقابل دیدارتو"بسمل " یارب
نشودشوق رخت ازدل بیجابیجا

انتخاب ازنورالله «حبیب یار»

ترجمه وتلخيص : از" اثير"

رشداساسات اجتماعي وعقلي جوانان

درهرجامعه شخصيت كودك ازروياروي باجريان هاي گوناگون فرهنگي بوجودمي آيد فرداقسام روش هاي راكه افرادآن جامعه ويااكثريت آنها بكارمي برند مي آموزد وهم چنين انواع روابط اتجامات ، ارزش ها ، درك وفهم ومعتقدات راكه اغلبيت افرادجامعه به آن تمسك اندفرامبگيرد .

بنيادهاي چون خانواده ، مسجد، معتقدات ديني ، نظام دولتي، وآنچه كه خطا وصواب بودن ثابت است راه روش ها، درك وفهم كه اكثريت افراد جامعه درآن شريك اند، همه اين هادرساختار و اشتراك درفعاليت هاي اجتماعي وجذب ثقافت جامعه رول مهمي رابازي مي كنند .

فرهنگ يك كشورباكشوردیگرفرق دارد وحتي درداخل يك كشور فرهنگ محيطي بامحيط ديگرتفاوت دارد. فرهنگ برسلوك افراد جامعه يكه ازطائفه هاي معين وگروه هايكه مصلحت واحدي آنهارابهم پيوند داده تشكيل يافته باشد مانند گروه هاي مهاجرياگروه هايكه كسب وكار معين دارند ويااصنافيكه درمستوي معين زندگي قرار دارند تاثرمستقيم ندارد بلكه فرهنگ جامعه ازطريق اصناف كه افرادجامعه به آن منسوب ومربوط اند برفرد تاثرميگذارد . درذيل به بنيادهاي اساسي كه بررشد اجتماعي فردتاثرمي گذارد اشاره مي گردد .

اهميت خانواده درساختار شخصيت :

خانواده نخستين بنياد اجتماعي واولين واهم ترين وقوي ترين دوره هايست كه درآن جريان رشداجتماعي قوام مي يابد . هرخانواده روش هاي فرهنگي خودرا دارد، ارزش هاواتجاهات را مي پذيرد وردمي كند. خانواده ها دراسلوب هاي مقبول اجتماعي باهم مشابهت هاوتفاوت هاي دارندكه معيارهاي اجتماعي شناخته ميشوند ، معيارروش خانواده ها درملزم نمودن فرد درزمينه اشتراك وفعاليت هاي اجتماعي متفاوت است .

خانواده به سهم دادن كودك درفعاليت هاي اجتماعي بخاطر مي پردازدكه كودك انساني درحالتي تولدمي شودكه ضعيف وبه ديگران محتاج است ومانند وي درسائر حيوانات ديده نميشود ومدت طفوليت اولاد آدم نسبت به زمان طفوليت موجودات زنده ديگردرازتراست . بنابراين بزرگانيكه براطفال احاطه دارند دراشباع حاجات كودك اهميت بسزايي دارند . اين اهميت وقيمت باعث ميشود كه كودك موافقيت وپذيرش واعتراف بزرگان رانسبت بخود جلب نمايد. ازينرو كودك پيروي معيارهاي موجود رابدون خوف وبيم از عقاب وسرزنش بخاطرجلب رضايت وپذيرش بزرگان مي آموزداين آموزش ، معيارهاي موجود راجزء ذات وي مي گرداند شخص آنرابعدازجدا شدن ازخانواده نيز باخودمي داشته باشد .

انواع روش هاي طغيان گرانه وروش هاي اتكابه ديگران ازجريان رشد اجتماعي درخانواده منتج ميگردد. آشكار است كه جريان واداركردن كودك درفعاليت هاي اجتماعي اگربراي كودك بيهوده باشد باعث ايجاد انگيزه هاي طغيان گرانه دروي مي گردد .

ميل سركشي دركودك بابعضي عوامل واداركردن كودك درفعاليت هاي اجتماعي ازقبيل اهمال والدين ازطفل ياحمايت پيش از حدازوي، اختلاف وعدم انسجام مشكلات دربين والدين ارتباط دارد كه باعث فاسدشدن كودك ميگردد . سرزنش كردن كودك سركش بواسطه والدين منجربه اين ميگرددكه رفتارهاي سركشانه دركودك اضطراب رابارببياورد وبه تدريج بياموزدكه درآينده چگونه جلوتمايل به سركشي اش رابگيرد .

درواقع دربين تمايل كودك براي جلوگيري ازسركشي وطغيان وتمايل اوبه سركشي وطغيان پيوندي وجود دارد .ازجانب ديگربزرگ شوي اتكالي (اتكا برديگران) باعث ميگرددكه كودك نهگام بلوغ براي تحصيل اهدافش به ديگران وابسته شود وخصوصاً درانتظاربزرگانش باشدكه اهدافش رابرآورده سازند . اين گونه روش صفت ازصفات شخصيت محسوب ميشودوباناتواني وعدم قدرت درانجام كارفرق دارد . رفتار اتكالي دركودك ارتباط محكم به كاربرد پدران ومادران داردكه درحمايه ووقايه كودك شان راه افراط رامي پيمايند .

درواقع برخانواده لازم است که برکودک تفکرصواب وخطا ووظائف وحقوق وچگونگي تعامل باديگران رابياموزد . کودک ازمحيط خانواده به فراگيري ثقافت ، ارزش ها ، عادات رهنمود هاي اجتماعي آغازمي کند، اين همه انواع سلوک هاراکودک قبل ازپاگذاشتن به مکتب دراوائل زندگي خويش يادمي گيردکه دررفتارآينده وي تاثر فراوان دارد .

خانواده برعلاوه وظيفه اجتماعي تاحدزيادي مسئوليت رشدرواني کودک رابه عهده دارد. يك خانواده پايدار احتياجات کودک رابطورمتوازن برآورده مي سازد وباتبادل احساس دربين افراد خانواده که عامل مهم درسعادت کودک مي باشد ازديگران متمايزميگردد . واماخانواده غيرپايدار ومضطرب مکان مناسب براي رشد انحرافات درکردار واضطرابات درروان کودک مي باشد .

درواقع تجارب که کودک درسالهاي اول عمرش درخانه به آن روبه روميشود همچو عوامل اساسي دررشد اجتماعي ورواني اوتاثرمي گذارد . تاثرخانواده بررشدکودک جوانب ذيل را دربردارد.

١- رشدجسمي کودک وتزايدآنچه که براي رشدوي احتياج است .

٢- امنيت رواني کودک

٣- توازن انفعالي (عکس العمل)

٤- پختگي اجتماعي .

هم چنين روابط موجود دريک خانواده برکودک اثرمي گذارد شخصيت وي راتشکيل مي دهد .

١- روابط بين پدرومادر

٢- روابط بين والدين وکودک وارشادات آنها درمورد کودک .

٣- روابط بين برادران وخواهران

آنچه که به روابط والدين تعلق دارد اين است که اگرروابط آنهامنسجم باشد جوي مساعد براي نموي کودک وتکامل وتوازن شخصيت اودرخانواده بوجودمي آيد، مخالفت ومشاجره هاي والدين باعث رشدغيرصحيح رواني کودک ميشود. درفضاي خانواده پرجنجال ، حسادت ، خود خواهي ، خوف، خصومت ، عدم توازن عکس العمل دربين کودکان بخاطر عدم موجوديت امنيت رواني، ايجادميگردد.

نبودن امنيت رواني باعث ميشودکه احتياج کودک به محبت وآرامش رواني اشباع نگردد وکودک روش طغيان گرانه ومخالف باجامعه راپيش گيرد درحاليکه اگرفضاي خانواده سالم باشد کودک باشخصيت متوازن رشدمي کند .

کودک که درجومملو ازمحبت واعتماد بزرگ مي شودمي آموزدکه چگونه باديگران محبت ورزد، همانطوريکه برخويش اعتماددارد برديگران نيز اعتمادميکند چون درفضاي اعتماد باوالدين بزرگ شده است واماکودک که درفضاي محروميت ازمحبت بزرگ شده وازطرف والدين سيلي ردبرخش کوبيده شده است همچو فردخودخواه وسرکش بزرگ ميشودونمي داندکه چگونه محبت ورزدوباديگران تمايل پيداکند .

ارشادوالدين ، رعايت بيش ازحد کودک ورد آن ،غفلت ، لت کوب والدين يگدگررا وغيره دررشد فرزند تاثر دارد .

اختلاف سلوک والدين دربرابر کودک مثلاً پدربسيار قسي القلب وسخت گيرومادر پرعطوفت نرم خوباشد برکودک اثرنامطلوب دارد واين عدم توافق سلوک والدين کودک راسرکش ومنحرف وحسود بارمي آورد . چرا والدين چنين رويه رااختيارمي کنند به عوامل مختلف تعلق دارد . ممکن است عطوفت وحمايت بيش ازاندازه وياعدم تمايل به کودک باعث چنين رويه يي باشد . ويامکمن است ردکودک ناشي ازعدم علاقه عاطفي بين والدين ويا ازمشکلات ودشواري هاي باشد که والدين درامرتربيه کودک به آن روبه روهستند ويامشکلات اقتصادي وعوامل ديگر .

روابط بين برادران نيز دررشد شخصيت کودک تاثر دارد اگرروابط بين برادران منسجم باشدکودک برکودک ديگر برتري نداشته باشد، خود خواهي وحسد دربين خوردان ايجادنمي گردد وفرصت مناسب براي رشد صحيح دراختيارشان قرار ميگرد . خوردي وبزرگي يعني ترتيب سال دربين برادران برشخصيت کودک تاثردارد چه برادرکوچکتر دربرابر برادربزرگتراحساس کوتاهي مي کند.

کودک که دربين تعداد برادران بزرگ ميشود باشخصيت سالم رشدمي کند اماکودک اولي غيور وسرکش بزرگ ميشود . خوردي وبزرگي کودک درذات خودش عامل موثر درشخصيت کودک نيست ولي باختلاف معامله والدين دربرابرکودکان برشخصيت آنهااثرمي گذارد . اگرکودک دريابد که محبت والدين بدون درنظرداشت سن وسال صورت ميگيرد سالم رشدمي کند. وشايدقصه يوسف عليه السلام بهترين مثال علاقه دربين کودکان باشد که پدران شان دربين آنهاامتياز قايل ميشوند .

اهميت مدرسه دررشد اجتماعي کودک
:

مدرسه موسسه ايست که جامعه به منظوررشد دانش فرزندان خود وحفظ فرهنگ وانتقال آن ازيك نسل به نسل ديگربرپامي دارد .

مدرسه شرايط رشدمناسب رافراهم مي آورد تجارب فرزندان وطن وشاگردان راافزون داشته باعث رشد عقلي ، جسمي ، انفعالي واجتماعي آنهاميگردد . ازنگاه اجتماعي کودک درسن شش سالگي ازخانه به مکتب انتقال داده ميشود .

دراين زمان کودک شوق آموزش دارد ودرکسب تجربه هاي جديد اشتراك مي ورزد . بعدازآنکه درخانه ارزش هاي ديني، اخلاقي اجتماعي وچگونگي تعامل يارفعاً وکودکان واشتراك درکار هاي آنها رافراگرفت درمدرسه به آموزش حقوق واجساب وچگونگي انسجام

بقيه درصفحه (٤٥)

حضرت سعد بن ابي وقاص په عراق کې

دلتهون ژباره

دمولوي اکبرشاه نجيب آبادي له تاريخ اسلام نه

حضرت مثني بن حارثه (رض) دخپلي ناروغي په وخت کي پرخپل ځاي حضرت بشيربن حصامه دخپل لښکرقوماندان نومولي و، دامهال (۸) زره پوځ له مثني (رض) سره موجودو، فاروق اعظم (رض) دحضرت سعد (رض) له پاره لاره اودلاري پراوونه هم ښودلي وو، اوهره ورځ به يي لارښووني ورته ليږلي، اواسلامي لښکرخبرونه به يي راغوښتل ، کله چي حضرت سعد(رض)له ثعلبه نومي ځايه د"سيراف " نومي ځاي پرلور روان شو، نوپه لاره کي دبني اسدقبيلي ۳ زره جنګيالي مجاهدين چي دفاروق اعظم (رض) له حکم سره سم دلاري پرسرمنتظروو، دحضرت سعد (رض) له لښکرسره يوځاي شول اوسيراف نومي ځاي ته ورسيدل ، نوپه دي ځاي کي اشعث بن قيس دخپلي قبيلي د ۲ زره ځوانانو سره دحضرت سعد(رض) په لښکرو کي له فاروقي (رض) امرسره سم شامل شو، په همدي ځاي کي دحضرت مثني (رض) ورور معني بن حارثه شيباني دحضرت سعد(رض) په خدمت کي حاضر شو، اوهغه ټولي ضروري لارښووني يي چي حضرت مثني (رض) دوفات پروخت دپوځ اوددښمن دجنګ په باب بيان کړي وي ، بيان کړي ، په همدي ځاي کي هغه اته زريز لښکر چي له حضرت مثني (رض) سره و، دحضرت سعد (رض) بن ابي وقاص له لښکرو سره يوځاي شو، په همدي ځاي کي حضرت سعد (رض) داسلامي لښکرجاج واخيست ، چي شميربي دشلو اوديرشوزرو ترمنځ و، چي په هغوکي ۳۰۰ صحابه کرام (رض) داسي وو، چي په بيعت رضوان کي موجود وو، او ۷۰ تنه صحابه کرام (رض) داسي وو، چي دبدر په غزا کي يي ګډون کړي و، حضرت سعد (رض) لاپه سيراف نومي ځاي کي و، چي د فاروق اعظم (رض) لارسوونه دهغه په نامه راورسيده ، چي " دقادسيي په لورولاړشه ،چي قادسيي ته ورسيږي په داسي ځايونو کي سنګرونه جوړکړه چي ستاسي په مخکي دفارس ځمکه وي، اوستاسي ترشادعربو غرونه وي، که الله (ج) بري درپه برخه کړ نوچي ترخومره غواړي پرمخ ولاړشي، خوکه خداي (ج) مه کړه معامله سرچپه شوه نو غرونوته ولاړشي ، اوبيا سره ځانونه تيارکړي ، حمله وکړي ، حضرت سعد (رض) ددي امرسره سم له سيراف نومي ځايه ليږدوکړ، اوزبير (رض) بن عبدالله بن قتاده يي دمخکښ پوځ قوماندان، عبدالله بن قتاده يي دمخکښ پوځ قوماندان، عبدالله بن المعتصم يي دلښکردښي اړخ (ميمنه) قوماندان، شرجيل بن السمط کندي يي دلښکردکين اړخ (ميسره) قوماندان ، عاصم بن عمروتميمي يي دلښکر دوروستي برخي قوماندان وټاکه ، دحضرت سعد (رض) په لښکرکي سلمان فارسي (رض) دلوژيستکي موادومسئوول و، عبدالرحمن بن ربيعه باهلي قاضي اومالي مسئوول و، هلال هجري ترجمان اوزيادبن ابوسفيان کاتب يامنشي و، حضرت سعد (رض) دخپل لښکرسره له سيراف نومي ځايه دقادسيي په لورروان و، چي په لاره کي " عذيب " نومي ځاي ته ورسيدل ، چيري چي دايرانيانو نظامي ډيپوو، هغه يي ونيواوقادسيي ته ورسيد، اسلامي لښکرچي قادسيي ته ورسيده ، تقريبًا دوه مياشتي يي دفارسي لښکرو انتظاروکړ، په دي موده کي به چي اسلامي لښکروته دخوراک ، څښاک دکوموشيانو ارتياوه ، نومجاهدينوبه پرايراني سيمو بيلابيلي حملي کولي اوضروري شيان به يي ترلاسه کول

له مداين نه درستم روانيدل :

دايراني حکومت مرکز "مداين " ته پرله پسي خبرونه رارسيدل چي په قادسيه کي عربي لښکرپروت دي، اودفرات اوقادسيي ترمنځ سيمي عربولوټ اووراني کړي ، دقادسيي دشاوخواسيموخلک دشکايت له پاره ايراني دربارته ورسيدل، چي ديره ژرباېد څه چاره

ولټول شي، اوکه نه نو موږبه دي ته مجبورشوچي دعربو تابع شو، په ایراني دربارکي رستم ډیرهوښیار اوپوه سړي و، دهغه رایه ترپایه پوري داوه چي عرب پرخپل حال آزادپریښودل شي، او ترکومه وخته چي امکان لري دجنګ جګړي وخت دي وځنډول شي ، خودایران شاهنشاه یزدګرد چي داخبرونه واوریدل ، خپل دجنګ وزیر رستم یي راوغوښت ، اوامریي ورته وکړ چي ته پخپله دیوه لوي لښکرسره قادسیي ته ولاړشه اودعربانو داهره ورځ جګړي پاي ته ورسوه ، رستم غوښتل چي یوپه بل پسي قوماندانان له لښکرو سره ولیږي، اوپه پرله پسي ډول دجګړي سلسله روانه وي، خودیزدګرد په ټینګار رستم مجبوراً روان شو، رستم چي له مداین نه روان شو په سا (باط) نومي ځاي کي تم شو اودهیواد له هري برخي لښکري راغلي اوپررستم راټولي شوي ، ان تردي چي یونیم لك (۱۵۰۰۰۰) پوځ درستم پرشاوخواراټول شو ، چي په هرډول وسلو سمبال اودجګړي له جوش اوجذبي نه ډك و، حضرت سعد (رض) بن ابي وقاص دخلیفه دربارته دایرانیانو دجنګي تیاریو اودتګ راتګ خبرولیږه ، فاروق اعظم (رض) حضرت سعد(رض) بن ابي وقاص ته ولیکل چي، ته دایراني پوځونو دشمیراووسلو له زیاتوالي نه بیخي ویره مه لره ، بلکي پرخپل خداي (ج) خپل باورتینګ لره ، اوله خداي (ج) نه مرسته غواړه ، ترجنګ دمخه ایراني امپراطوریزدګرد ته دمسلمانانو یوهیئت ولیږه ، چي هغوي ایراني دربارته ولاړشي ، اوداسلامي بلني دنده ترسره کړي، او چي ایرانیان پاچا داسلام بلنه ونه مني چي وبال دهماغه پرغاړه وي، ددغه حکم له رسیدوسره حضرت سعد (رض) داسلامي لښکرپوه ویناوال، دهشت لرونکي ، زړور اوباحوصله خلك وټاکل اوله قادسیي نه یي دمداین په لورولیږل .

اسلامي سفارت :

په دغه سفارت کي چي قادسیي نه دمداین په لور ولیږل شولاندي درانه شخصیتونه شامل وو ، حضرت نعمان بن مقرن (رض) قیس بن زراره (رض) ، اشعث بن قیس (رض) ، فرات بن حبان (رض) ، عاصم بن عمر(رض) ، عمروبن معدیکرب (رض) ، مغیره بن شعبه (رض) ، معني بن حارثه (رض) ، عطاردبن حاجب (رض)، بشیربن رهم ، حنظله بن الربیع اوعدي بن سهیل (رض) پرخپلو عربي آسونو سپاره شول، په لاره کي یي درستم لښکر پریښود اوراسًا یي ځانونه مداین ته ورسول ، هلته دوي ټول دعربي سفیران ایراني دربارته له ساده اوعسکري وضعیت سره داخل شول، نوټول درباردهغوي په لیدلو حیران پاتي شو، لومړي یزدګردله هغوي نه معمولي شان پوښتني وکړي، اوچي کله یي دهغوي پاخه ځوابونه واوریدل، نوپوښتنه یي وکړه چي تاسي څنګه زموږ سره دمقابلي جرئت وکړ، اوتاسي څنګه داخبره هیره کړه چي ستاسي قوم په دي دنیاکي احمق اوذلیل قوم ګڼل کیږي، آیاتاسي دا خبره هیره کړي چي کله به په تاسي کي چاپغاوت اوسرغړاوي کاوه ، نوموږبه خپلو عاملانو اووالیانو ته امرکاوه ، چي تاسي سم کړي، لکه چي هغوي به تاسي سمولي. ددي په ځواب کي حضرت نعمان (رض) بن مقرن ووېل : چي موږله نړي نه دبت ګمانځني اوشرك دله منځه وړلو کوښښ کوو، اودټولي نړي پروړاندي داسلام بلنه ورکوو، چي یوازي داسلام په وسیله بشري نیکبختیاحاصلیداي شي، که څوك اسلام نه قبلوي، نوهغه ته په کار دي چي خپل ځان داسلام په بعیت او ساتنه کي راولي، اوجزیه ورکړي څوکه له اسلام اوجزیي دواړو انکارکوي نودهغوي اوزموږتر منځ فیصله به توره کوي .

دقیس بن زراره وینا :

یزدګرد چي دغه خبري واوریدي په غوسه شو، خوزغم یي وکړ اووي ویل، تاسي وحشي خلك یاست ، ستاسي شمیر هم لږدي، تاسي زموږ دهیواد دیوي برخي هیله هم مه لري، موږ پرتاسي دومره احسان کولاي شو، چي تاسي ته دخوراك له پاره غله اوداغوستوله پاره جامي درکړو، اوپرتاسي څوك داسي حاکم وټاکوچي له نرمي نه درسره کاراخلي، حضرت قیس بن زراره (رض) چي دغه خبري واوریدي راواړاندي شو اووي ویل، چي داخلك چي ستاپه مخ کي موجوددي ، دعربو رئیسان اوشریفان دي اودعربو مشران دداسي بي ځایه خبروپه ځواب ورکولو شرمیږي ، زه ستادخبرو ځواب درکوم او دوي ټول به زما دخبرو تصدیق کوي، «واوره ! تاچي دعربو کوم حالت اوځرنګوالي بیان کړ، په رښتیا سره چي موږتردي هم په ډیر زیات خراب اوناوړه حالت کي وو، خوالله (ج) پرموږ ډیرستراحسان اوفضل وکړ، چي زموږ دهدایت له پاره یي نبي (ص) راولیږه ، چي موږته یي دصراط مستقیم لاربښوونه وکړه ، اودحق اوصداقت دښمنان یي

مغلوب اوخوارکړل، اوپه نري کي بي مورته دسوبو وعده راکړه ، نواوس ستاسي له پاره غوره داده چي مورته یاجزیه راکول ومني اوبااسلام ومني اوکه نه نو زموږ او ستاسي ترمنځ به توره فیصله کوي ».
یزدگرد ددي خبروپه اوریدو خپله غوسه ونه زغملای شوه ، هغه وویل، که دسفیرانو وژل رواوای ، نومابه تاسي خامخا وژلي وای، بیایي خپلو نو کرانو ته حکم وکړ، چي دخاوریوه ډکه ټوکري راوړي اوچي کوم یوددوي مشروي دهغه پرسربې کیږدي .
اوپه همدي حالت کي بي له مداین نه وشړي، بیایي ویل : رستم به دیرژرتاسي ټول دقادسیي په کندوکي خښ کړي، په دي کي دخاورو ټوکري راوړل شوه ، حضرت عاصم (رض) په سملاسي ډول پورته شو اوهغه ټوکري یي پرخپلو اوږوکیښوده ، اووي ویل چي زه ددي هیئت مشر یم ، هغوي دیزدگردله درباره راووتل، پرخپلو آسونو سپاره شول اودخاوروله ټوکري سره دحضرت سعد(رض) بن ابي وقاص په خدمت کي حاضرشول اوورته وي ویل چي دایران سوبه مومبارک شه !
الله (ج) دهغوي دهیوادخاوره مورته راوبخښله ،حضرت سعد(رض) دنیك شامت په توگه پردي کاردیرخوښ شو.
ددغوسفیرانو له راستنیدووروسته له ایراني درباره رستم ته په سباباط کي نوي احکام راورسیدل، اومرستیال قوماندانان هم ورته راولیږل شول، د ۶۰ زره پوځ لویه برخه په ځانگړي توگه درستم ترقوماندي لاندي وه ، دمخکښ لښکرقوماندان جالینوس وله چاسره چي ۴۰ زره لښکر و، ۲۰ زره لښکرپه ورروستي برخه کي روان و، په کین اړخ کي له ۳۰ زره لښکرسره (مهران) بن بهرام رازي اوپه ښي اړخ کي له ۳۰ زره لښکرسره هرمزان روان و، په دي ډول دټول ایراني لښکرشمیر ۱۸۰ زرو ته ورسیده ، همدارنگه سل جنگي فیلان د رستم دلښکرپه منځ (قلب) کي (۷۵)نوریبي په ښي اوکین اړخ کي، شل فیلان یي په مخکښ لښکرکي او ۳۰ نورفیلان دلښکرپه وروستي برخه کي ټاکل شوي وو ، له دغه ترتیب اووسایلو سره رستم له ساباط نه روان شو او(کوثا) نومي ځاي ته ورسیده هلته یي خیمي ووهلي، دقادسیي اومداین ترمنځ دیرش ځلوښت "کوسه " واټن و، دایراني اواسلامي لښکرو ترمنځ فاصله اوس ډیره لږه پاتي وه ، له دواړو خواونه به کوچنیو کوچنیو گروپونو هره ورځ دیوبل دسامان لوټلوله پاره حملي کولي، رستم جگره ځنډول غوښتل، په همدي خاطربي له مداین نه ترقادسیي پوري په شپږو میاشتوکي ځان ورساوه ، له (کوثا) نومي ځایه روان شو رستم قادسیي ته مخامخ ورسیده ، اوپه "عتیق " نومي ځاي کي یي عسکري قرارگاه جوړه کړه ، له ایراني دربارنه به بیا خوځلي له رستم نه غوښتنه کیدله ، چي پرعربو ډیره ژر حمله وکړي، رستم داغوښتل چي له مقابلي پرته کارروان وي نوشه ده ، نوځکه چي قادسیي ته ورسیده ، حضرت سعد(رض) ته یي پیغام واستاوه ، چي ته خوك سفیر مورته راولیږه ، چي موږ ورسره دسولي خبري اتري وکړو .
حضرت سعد (رض) بن ابي وقاص حضرت ربعي (رض) بن عامر دسفیرپه حیث وروليږه ، رستم په ډیر شان اوپرتم سره خپل دربارجوړکړ، دسروزرو تخت یي هوارکړ، اودهغي ځلورخواوته یي دیبااوحریر(دیسمیني ټوټي) اودومي قالیني وغوړولي، دتکیه گانو اوتجیرونوجالي یي په مرغلرو جړاوشوي وي، لنډه داچي حضرت ربیعي (رض) بن عامر دغه پرتمین دربارته ورننوت ، اوآس یي فرش ته نژدي ووتاړه ، دغشي تیره څوگه یي لگوله چي فرش به یي ځاي پرځاي سوري کاوه دتخت پرلور وراندي ورغي اورستم ته مخامخ پرتخت کیناست ، خلکو دحضرت ربعي (رض) بن عامرله تخته راکوزول اووسله تري لري کول غوښتل ، نوحضرت ربعي (رض) بن عامریبي په ځواب کي وویل، زه ستاسي له خوا راغوښتل شوي یم ، زه پخپله دځه غوښتوله پاره راغلي نه یم ، زموږ په مذهب کي داکارپه ټینگه منع دي، چي یوسړي ځان دنورو خداي وگڼي اوپرځگ ځاي کیني اونورورته لاس پرنامه ولاړوي رستم خپل نوکران پخپله منع کړل، چي هیڅوك به ورسره کارنه لري، خوله یوځه سوچ وروسته پخپله حضرت ربعي (رض) بن عامر درستم له ځنگه پاځید، لاندي یي پرځمکه هواره قالینه په توره ځیري کړه اوپرخالي ځمکه کیناست اورستم ته یي په خطاب کي وویل، چي مورته ستاددي پرتمین فرش هم اړتیا نشته ، زموږله پاره دالله (ج) غوړولي فرش یعني ځمکه کافي ده ، تردي وروسته رستم دترجمان په وسیله له حضرت ربعي (رض) نه پوښتنه وکړه چي له دي جنگ نه ستاسي هدف څه دي ؟

حضرت ربعي (رض) ځواب ورکړچي موږدخداي تعالي بنده ګان ددنیاله تنګسیا نه دآخرت پراخیسوته راوستل غواړو، اوداظلم اوباطلومذاهبوپرځاي داسلام خپرول غواړو، څوك چي پرعدل اواسلام قایم شي، موږله هغه اودهغه دملك اومال سره هیڅ کارنه لرو، څوك چي

زموږ په لاره کي خنډکیږي موږ له هغه سره جنګیږو، تردي چي یاجنت ته ولاړ شواویابري ترلاسه کړو، که ته جزیه ورکول ومني، نوموږ هغه منواوله تاسره هیڅ کارنه لرو، اوچي هرکله ستاموږته اړتیاوي ، موږبه ستاسي دمرستي له پاره موجودیو اوستاسي دمال اوځان ساتنه به کوو، چي داخبري رستم واوریدي پوښتنه یي وکړه ، آیاته دمسلمانانو سرداریې ؟ حضرت ربعي (رض) بن عامر ځواب ورکړ چي نه زه یو معمولي عسکریم ، خوپه موږکي هرسړي که څه هم کمزوري وي، دخپل مشرله لوري اجازه ورکولاي شي، اوهرسړي په هرکارکي مکمل واك لري، چي دایې واوریدل رستم اودهغه درباریان حیران پاتي شول، بیارستم وویل چي ستادتوري تیکي دیرزوړدي، حضرت ربعي (رض) ژرتوره له تیکي راوایسته وي ویل چي داووکولو اوبه لا اوس هم : پري سنکاري، بیارستم وویل چي ستادنیزي خوله ډیره کوچني ده ، دابه په جګړه کي څه کارورکړي ، حضرت ربعي (رض) وفرمایل چي داخوله یاغوکه راسًا ددښمن له سیني نه بوته اوځي، ایاتالیدلي نه دي چي داوروړه سپرغي دټول ښاردلوپه کولوله پاره بس وي، ددي ډول تیروپاتوخبرو وروسته رستم وویل چي سنه ده ، موږبه ستاسي پرخبرو غور وکړو. اوله خپلو اهل الراي خلکونه به هم مشوره واخلو، ربعي (رض) له هغې ځایه راروان شو، پرخپل آس سپور شواودحضرت سعد(رض) بن ابي وقاص حضورته را ورسیده .

په دویمه ورځ رستم بیا پیغام راولیږه چي نن هم ماته خپل استازي راولیږي، حضرت سعد(رض) حضرت حذیفه(رض) بن محصن ورولیږه ، حضرت حذیفه (رض) هم په همدي اندازاو آزادانه ډول ورغي ، لکه څنګه چي تیره ورځ حضرت ربعي (رض) ورغلي و، حضرت حذیفه (رض) چي رستم مخي ورسیده له آس نه راکوزنه شو، بلکي پرآس سپورددرستم ترتخت پوري ولاړ، رستم وویل چي څه لامل دي، چي نن ته راالیږل شوي یي، اوپروني صاحب رانغي، حضرت حذیفه (رض) وویل چي زموږ سردار عدل کوي، دهرخدمت له پاره هرچاته وخت ورکوي، پرون دهغه نمبرو ، نن زماواوراغي، رستم ورته وویل چي موږتاسي ته دڅومره ورځومهلت درکولاي شو، حضرت حذیفه (رض) وویل چي له نن نه دردریمي ورځي پوري ، رستم چي واوریدل غلي شو، اوحضرت حذیفه (رض) خپل آس راستون کړاوسیده داسلامي لښکر په لورراغي، نن هم دحضرت حذیفه له بي پروایي او حاضرځوابي نه ټول دربارحیران و، په دریمه ورځ رستم بیا له اسلامي لښکرنه یوسفیرراوغوښت ، داځل حضرت سعد(رض) مغیره (رض) بن شعبه ورولیږه ، حضرت مغیره (رض)ته رستم یوڅه لالچ ورکول هم وغوښتل، اودویرولو کوښښ یې هم وکړ، خو حضرت مغیره (رض) بن شعبه ډیرمعقول اوسخت ځواب ورکړ، چي رستم پري په غوسه شو، اووي ویل چي زه اوس له تاسي سره هیڅکله سوله نه کوم ، اوتاسي ټول به وژنم ، حضرت مغیره (رض) له هغي ځایه راپاڅیداودخپل لښکرپه لورراغي .

نوربیا

رشد اساسات ...

انفعالاتش مي پردازد . تنها تلقیني موادددرسي ازوظایف مکتب بحساب نمي آید ، مدرسه امتداد خانواده است . مدرسه برعلاوه اهتمام که به رشد دانش ابناء وطن دارد جوانب انفعالي واجتماع که دررشد افکار وشخصیت فرزندان وطن تاثردارد رادرنظرمیگیرد .

نقش صحبت ورفاقت درساختاراجتماعي کودك :

صحبت عامل مهم رشد رواني واجتماعي کودك مي باشد ودراخذ روش ها وعادات وطریق تعامل بادیگران تاثرمي گذارد ازطریق صحبت است که کودك رفقایش راپیدامي کند وبه آنهانزدیك میشود. به آنهائیکه کودك تقرب مي جوید عبارت اند از :

١- باآنهائیکه درسن سال باهم نزدیك اند

٢- آنهائیکه احساساتش رامطابق ارزش هاي جامعه رشد مي دهد.

صحبت درجوامعیکه رفتارفرد مقیدبه قواعد اجتماعي است برفرداثرمي گذارد ونسبت حوادث انحرافي افزایش مي یابد تجارب خانه ومدرسه وطبیعت روابط اجتماعي دربین افراد خانواده ، جو رواني خانواده ومکتب را افزایش مي دهد وباعث تبارز اثرهاي گوناگون جامعه برکودك میگردد . خلاصه آنکه خانواده وروابطش ومکتب باقیام بوظایفش ومصاجت ورفاقت همه درتشکل سلوك کودك اثردارند وهمه این عوامل بطورمجموعي درساختارشخصیت اجتماعي کودك موثر اند . بنابراین لازم است وقتیکه برنامه اجتماعي براي جوانان تهیه میگردد به این عوامل توجه صورت گیرد .

بيانيهٔ استاد ذره رئيس تعليم وتربيهٔ حزب اسلامي

به استادان وشاگردان ليسهٔ محمديه

شاگردان عزيز آيه متبركه كه قبلاً حضور شما قرائت كرد م مفهوم تعليم و تربيت را بما خوب بيان مي كند خداوند درميان مردمي كه نوشتن وخواندن را از خود شان نمي دانستند پيامبري برانگيخت تا برايشان آيات خدا وندي را بخواند وايشانرا تزكيه كند و كتاب وحكمت را بايشان بياموزد واگر چه قبلا درگمراهي آشكارا بسر ميبردند درين آيه با وقت مي يابيم كه تزكيه از تعليم مقدم ذكر شده و بما مي آموزد كه مقام تربيت اولتر از مقام تعليم است ، پيامبر آمد تا قوم نا خوان ونادان را نخست تزكيه كند ، بسوي اخلاق دعوت نمايد و به تهذيب نفس اهتمام ورزد تا زمينه فرا گرفتن تعليم را فرا هم نمايد .

بنا ء بايد اول به اخلاق و تربيت اسلامي و تهذيب نفس شاگردان توجه خاصي مبذول كرد و مكارم اخلاقي شانرا تكميل نمود، تا استاذ ومعلم مطمئن گردد كه واقعا حالا زمينه تعليم مساعدگرديده است انيكه ما و شما استادان و شاگردان در محوط علمي دور هم جمع ميشويم يك كار عادي و بسيط نيست اين كار در ذات خود بااهميت است زيرا ما روي يك هدف بزرگ تربيوي و تعليمي دور هم جمع شده ايم .

مقام معلم بلند تر از همه مقامات است خداوند اورا صفت مي كند ، حتي وظيفه معلمي را بخود نسبت كرده است (وعلم آدم الا سماء كلها) ، آدم راآفريد و اسم اشيا را باو تعليم كرد وهكذا پيامبر فرموده انمابعثت معلما لاتمم مكارم الاخلاق ، جزاين نيست كه من معلمي مبعوث شده ام تا خوبي هاي اخلاق را به پايه اكمال بر سانم ، مردم مهذب ، با اخلاق و تربيت يافته در جا معه تقديم نمايم پيامبر خودرا معلم معرفي مي كند - لذا ما ازين ايه مباركه و ازين حديث مبارك مقام وارزش استاذ را درك مي كنيم و معني تعليم و تربيت را مي فهميم:

لهذاجمع شدن و جمع كثيري ازطلاب و استادان دريك مدرسه اسلامي يك كار ساده و عادت روز مره نيست كه ما دريك وقت معين ازطرف صبح مي آئيم و ازطرف چاشت باز مي گرديم ، ما روي يك هدف عالي درينجا جمع مي شويم ، هدف و آرزوي ما ازين كار اول تربيت است سپس تعليم ، الحمدالله زمينه اين دو كار درچنين حالت كه ما درهجرت بسر مي بريم و بسا مشكلاتي داريم بيار ي و لطف خداوند فراهم شده و بما توفيق داده تا آرزوي ديرين خودرا كه درمورد تربيه سالم و درست اولاد ملت مسلمان افغانستان داشتيم انرا براورده سازيم ما درافغانستان فاقد يك تربيت سالم و تعليم اسلامي بوديم .

شاگردان عزيز! شمادرآغوش انقلاب بزرگ شديددرمكتب انقلاب چيزها آموختيد شما پيش ازانقلاب ديده يا شنيده باشيد كه درآنجا درس وتعليم و تربيت وجود نداشت و بهمين خاطر ما باين روز گار سياه كشانيده شديم درآنجا به كتاب مقدس اسلامي كه قرآن است و حديث استخفاف و استهزا صورت مي گرفت ، بكسي كه قرآن و حد يث را درس ميدا د مورد تحقير قرار ميگرفت .

مضمون ديني يك مضمون پيش پا افتاده تلقي مي شد كه شاگردان مي با يست كمبودي هاي نصف مجموعه خودراز مضامين ديني تكميل كنند . درآنجا از خدا شناسي و معرفت خدا هيچ موضوعي مطرح نبود در آنجا معلم از بيالوجي فقط نظريات داروين را كه اصل انسان يورينه است تشريح مي كرد

درحاليكه بودن معلم مسلمان كه از همين علم بيالوژي خدا را بشاگردان معرفي مي كردند - شما در علم بيالوجي مي خوانيد كه درآن چقدر آثار قدرت خداوندي موجود است دربدن خودشما سلول هائيكه بدن شما را تشكيل كرده ، خدا راز آن مي شناسيد - چرا معلم انيطور نتيجه گيري نكند ؟ قلب شما ده ها

سال است که کار میکند و کار خواهد کرد ، این قلب خسته نمي شود از کار نمي افتد - اگر آهن باشد باثر فعالیت و انجام وظایف به ترمیم ضرورت مي داشت یا از بین میرفت ولي ببنید که این یك پارچه گوشت چه کار ها مي کند ، خون را درتمام بدن پمپ مي کند ، باز میگیرد و از چهار طبقه ساخته شده . آیا این نظم درداخل بدن تصادفا بمیان آمده ؟

که این نظم را در بدن ما مهیا کرده ؟ این یکي از آثار قدرت خداوندي است چرا ازعلم بیالوژي انیطور نتیجه کیري نشود ؟

چرا ما از علم بیالوجي خدا رانشناسیم ؟

بهین قسم با علم فزیك و کیمیا مردم را فریب مي دادند و مي گفتند این علم است که این کار را مي کند با همه چیز و داع مي گفتند و با همه آثار قدرت الهي بدرود مي گفتند درحالیکه معلم مسلمان ازین دو علم خدا را بشاگردان خود معرفي مي کند بهمان قسمیکه معلم قران و حدیث خدا را معرفي میکند، همه این علوم خدارا بما معرفي میکنند درصورتیکه مغز ما ، اندیشه ما ، افکار ما درست تربیت یافته باشند و درست رهبري شده باشند

درداخل یك اتم یك نظم بسیار پیچیده و حساس قرار دارد . الکترون دور هسته خود که پروتون ونیوترون باشد به چرخش است هیچ تصادمي درآنجا رخ نمي دهد ، تصادمیکه سبب از بین رفتن همان ذره اتم شود این نظم را کی مهیا و تعبیه کرده است در داخل یك ذره کوچك ؟آیا نمیتوانیم ازین نظم خدا را بشناسیم ؟ چرا معلم انیطور بهره برداري نمي کرد ؟ بناء

قبل ازانقلاب اسلامي درکشوریك نظام تعلیم اسلامي کامل نداشتیم

ما در آنجا مشکلاتي داشتیم همین بودکه درآنجا بذر کمونستي سر از خاك بر آورد ، رشد و نمو کرد، شما خوب خبرداریدکه کمونزم فقطه از سطح جوانان درپوهنتون کابل و مکاتب نشئت کرد ولي ما درآنجا یك جوان را نمي توانستیم طبق اهداف اسلام تربیه کنیم ، زمینه مساعد نبود بر سر راه ما موانع وجود داشت ، تحت تعقیب قرار مي گرفتیم ، تبعید مي شدیم بزندان کشیده مي شدیم حتي به چوخه دار آویخته مي شدیم در آنجا از دین انکار مطلق صورت مي گرفت ، دین نزد جوانان وروشنفکران ما عامل پس ماني انگاشته میشد - نزد آنها دین هیچ ارزش و محتواتي نداشت و آنها ادعا مي کردند که قرآن و حدیث مانع رشد و ترقیات شان شده است ، دین اسلام را بدین پاپ قیاس میکردند ، مي گفتند اروپا وقتیکه دین را ترك گفت به آسمان بر آمد ،آنها کار پاپ و کشیش را برخ علما دین اسلام مي کشیدند که گویا پاپ بمردم جنت را وعده میداد و آنها را بدوزخ وعید مي کرد واز حقوق انساني شان بحرمان وامي داشت و با سلاطین وقت مي ساخت ، مردم را استسمار مي کردند و اقطاع و تیول را روي کار آورده ، حاصل دست دهاقین را مي بلعیدند - حکومت به پاپ و پاپ به حکومت امتیازات قائل بودند - درانجا دو طبقه برمردم تسلط داشتند .

طبقه روحاني (پاپ) و طبقه حکام ، دیگر افراد جامعه درمرتبه منحط بردگي و غلامي قرار داشته بخدمت آن دو طبقه گماشته مي شدند - پاپ وکشیش بخاطراینکه از امتیارات مادی بر خوردارشود از دین انیطور یك صورت وهیکلي ساخته بود لهذا- مردم بدین بد بین شدند ، رفته رفته دین را سبب پس ماني انگاشتند و دستگاه یهود یت علما دین را علیه دین استخدام کرد - تا علماني ها وما سوني ها روي صحنه آمدند- علیه دین ،کلیسا، پاپ و کشیش به تبلیغات پرداختند و مردم را علیه این دستگاه بقیام وا داشتند و آنرا مانع پیشرفت ها ي علمي وانمود کردند - زیرا پاپ مقابل پیشرفت هاي علمي مي ایستاد و آنرارد مي کرد و علما را با عدام محکوم مي نمود چناچه گالیله که زمین را متحرک اعلان کرد محکوم با عدام گردید در حینیکه به دار اویخته مي شد زمین را بالگد کوبید وگفت: اگر ده بار به دار آویخته شوم زمین را ساکن نه خواهم گفت

باین ترتیب آنها جلو پیشرفتهاي علمي را سد مي کردند . بناء علیه آنها قیام صورت پذیرفت تظاهرات براه افتاد ، انقلابات بوقوع پیوست وشعار (دین از سیات جداست) بلند گردید وانقلابیون اعلان کردند که آخرین پاپ را توسط امعاءاخرین سلطان به دار بیاویزید .

بلي این رویدادهاي تاریخي دراروپا به وقوع پیوست . ولي روشنفکران ما، بین دین مسحیت تحریف شده و دین اسلام فرق نکردند وافغانستان پس مانده را با اروپا آنوقت و دین اسلام را با

دين پاپ بيك ميزان سنجيدند. اين عمل دليل بر كور مغزي ونارسائي آنها درمسايل ديني بود - يا تحت تاثير مكتب كمونزم قرارگرفته بودند - درحاليكه اسلام ، دين را از سياست جدا نمي داند، دين ا سلام نه تنها سبب پس ماني نيست بلكه سبب پيشرفت و عامل ترقي مي باشد، ما - علماي مسلمان داشتيم كه آنها درعلم فزيك و كيميا و طب كتاب هاي نوشته اند و اثارعلمي شان فعلا در فاكولته هاى اروپا و امريكا تدريس مي شود حسن بن حيشم ده ها كتاب درمورد فزيك نوشته كه تاحال برخي آن ترجمه نشده وفارمول هاي آن تكميل نگرديده و از انديشه وسويه دانشمندان امروز بلند تر است . ما علمائي از قبيل فارابي، بوعلي سينا ، بيروني وابوطاهر و...... داشتيم كه درحكمت و طب سر آمد اقران بودند - اين دانشمندان همه علوم را ضروري مي دانستند وهمه علم رابخدمت دين وخدا استخدام مي نمودند وهمه علوم را سبب پيشرفت وتمدن مي انگاشتند .

رويهمرفته بر داشت جوانان ناآگاه ما درافغانستان همان بود كه علم تا علم فرق داشته باشد و دين عامل پس ماني قلم داد گردد و طبقه حكام خود باخته هم فكر وانديشه آنها را تائيد مي كردند . لذا علماي دين را سركوب مي نمودند- ولي امروز الحمدلله زمينه تربيت وتعليم مساعدشده و برماست كه با كمال اخلاص در راه تربيت و رشدافكار علمي و انديشه هاي ذهني شاگردان خود قيام كنيم و آنها را براه خدا وخدا پرستي دعوت وتربيت كنيم . اين ليسه ها نعمت هاي خداوند ي اند، قدر آنها را بشناسيم وشكر آنها را بجا آوريم - ما وقتيكه از افغانستان هجرت مي كرديم ، فكر نميكرديم چنين ليسه ها و مدرسه ها داشته باشيم -

ما بفكرنجات خود و اولادهاي خود بوديم تا آنها كافر نشوند بخاطر آن هجرت كردم تا براه كمونزم والحاد سوق داده نشوند- ما فكرنمي كرديم كه تعليم و تربيه داشته باشيم و در دور ترين نقاط پاكستان مدرسه ها داشته باشيم كه درفضاي هر يك آن زمزمه قرآن و حديث بلند باشد و درآنها شاگردان علم بياموزند كه خدا رابشناسند و مسلما ن بارآيند لهذا بايدقدر اين نعمت رابدانيم وسپاس گذار باشيم - ما مشكلاتي داريم زيرا دولت نيستم ،ما دريك تنظيم بسرمي بريم و از لحاظ امكانات شايد رسيدگي درست نتوانيم، من درين ليسه استاداني را ديدم كه براي فرداي شما آمدگي مي گيرند .

اين كار اخلاص و هد فمندي برادران را درامرتعليم و تربيه نشان مي دهد . اگر چه معاش كم دارند ، ولي حزب كارهاي خودرادرتعليم و تربيه روي يك نظم معين استوار ساخته لهذا بقاي مدارس را تضمين كرده است ، روي پول و ماديات استوار نكرده تادرحالت مضيقه مدارس از هم نپاشد چنانچه اين مشكل را درسطح احزاب ديگر مشاهده مي كنيم كه درتنگ دستي درمدارس را بروي طلاب بسته اند . حزب تظاهر نميكند هر كار خود را با ساس توانمندي و نيروي ذاتي خود انجام مي دهد. زيرا نزد حزب هدف و ارمان محترم است و ماديات محترم نيست امروزتمام افراد حزب روي هدف اسلام كار مي كنند. باكم حزب مي سازند و به بسياو غير چشم ندوخته اند .

- برادرهاي جوان مادرسنگرهاي داغ سينه سپر كرده مي رزمند و قرباني مي دهند، پس ما بايد درسنگر تعليم و تربيت شدايد را تحمل كنيم، كمبودي ها را متقبل شويم و آنرا جهاد حساب كنيم -واقعا جهاد همين است ، جهاد اساسي آن جهادى است كه نخست درسنگرتعليم و تربيت ساخته شويم . رشد كنيم ونموپابيم تا درسنگر جهاد عملي از خود مقا ومت نشان دهيم و از پا نيفتيم ،اگر درينجا ساخته نشديم ،قدم هاي لرزان بر داشتيم- درسنگر سقوط خواهيم كرد - امروزمشكلاتي درجبهات بمشاهده مي رسد همه آن ناشي از نارسائي و جهل است ، اگر ما يك اجتماع تربيت يافته و مهذب مي داشتيم افغانستان را زود فتح كرده بوديم و حكومت اسلامي را در آن قائم ساخته بوديم - زيرا محل اقامه حكومت موجود مي بود، موانعيكه سر راه ما وجوددارند از جهل ونا داني مادركارها ست .

شما فكر نكنيدكه كار افغانستان با آزادي و ساختن حكومت اسلامي درآن خاتمه مي پذ يرد بلكه كار آن از نو آغازمي يابد ، جهت بقا و حفظ ان و دين مبين اسلام ما به مجاهدين تربيت يافت ضرورت داريم . زيرا جهاد تا قيامت ادامه دارد . خداوند روح شهدا ما را شاد داشته باشد كه با خون خود درخت انقلاب را آبياري كردند و مجاهدين ما را خداوند نيرو واستقامت بخشد كه ١٣ سال كامل با يك ابرقدرت جنايت كار رزميدند و بلاخره انراشكست دادند و از خاك بيرون را ند ند . جمهوريت هاي اسلامي كه در قبضه روس بودند خواهان ازادي اند . واضح

است که این شهامت و مردانگي را از ملت بخون آغشته افغانستان آموختند .
این جاي بس افتخاراست تاریخ ملت ما صفحات مشحون از کار نامه هاي رزمي ، اخلاقي، ایثار و فدا کاری دارد. امروز همه دنیا افغانستان را شناخته اند ، جهاد و مجاهد را، مي شناسند مجاهدین افغانستان تاریخ ١٤ قرن خاموش مانده جهاد را زنده و تازه ساختند این ندا جز ازملت افغان ازهیچ ملتي بر نخاست
امروزمردم روسیه برکمونزم نفرین و لعنت مي فرستند مجسمه لنین رابخاك مي اندازند ، همین جاست که گورباچف درپالیسي و مکتب کمونزم دگرکوني میاورد و بسوي

شهید تقدیم کردیم وشش ملیون آواره ومهاجر دادیم دهها هزار معلول در راه خدا دادیم وبخون خود درخت انقلاب را آب یاري وبه ثمر رسانیدیم ، ولي دشمن مي خواهد بدست خود حاصل قرباني خویش را نگیریم .
چرا دشمن توطیه وموامره ایجاد مي کند ؟ زیرا اومیداند که اگر حکومت اسلامي بسازیم افغانستان با سائر دول اسلامي هم پیمان شده و آنوقت ما نیرومند مي شویم ودشمن ما ضعیف میگردد . زیرا او از تاریخ اسلام وهمبستگي مسلمین چیزهاي بخاطردارد.
استعمار با چهره هاي مختلف دردو ران ١٣ سال جهاد مصروف چیدن توطیه علیه انقلابي ماست ، گاه با

فقره یي ملل متحد از طرف احزاب جهاد ي مخصوصا حزب اسلامي افغانستان ردشد ، چندي قبل و زیر خارجه ایران به پاکستان امد با نائب وزیرخارجه پاکستان احمد زکي و سران مجاهدین ملاقات داشتند اگر چه ایران از طرح ملل متحد پشتیباني میکرد .
ولي احزاب آنرا با دلایل اقناع کننده یي نه پذیرفته و رد کردند و اضرار آنرا برخ وزیرخارجه ایران کشید ند . و گفتند که اگر قضیه افغانستان مطابق آن طرح حل گردد هم به ضرر ایران است و هم به ضرر پاکستا ن ومجاهدین افغانستان. بدانید:که قضیه افغانستان یکراه حل دارد و آن راه جهاد است .

فکرنکنیم که کارماباساختن حکومت اسلامي انجام می یابدبلکه کارما ازنوآغازمي شود

غرب میگراید و با و امتیاز قایل مي گردد، شما زبوني روس را در برابر امریکا در قضیه خلیج مشاهده نمودید - امروز روس همه چیز را در همه جا از دست داده حتي حیثیت و آبروي کاذب خود را هم از دست داده است .
باید شما از عان کنید که این همه نابساماني روس از برکت جهاد ملت افغان است.
شاگردان عزیز ! جهاد ما امروز درمرحله حساس قرار گرفته است وقتي آن رسیدۀ است که از ثمر انقلاب کام خود راشیرین کنیم ، ولي استعمارگران نمي خواهند که ثمره انقلاب را بدست خود بچینیم . ما ١٣ سال جهاد کردیم ، خون دادیم - بهترین دوستان و جوانان خود را قرباني دادیم ویك ونیم ملیون

تظاهر به صلح و آشتي ، گاه بادادن جایزه صلح به گرباچوف و گاهي هم ازدریچه ملل متحد سر بر مي آورد و طرح پنج ماده ئي را پیشنهادنماید که گویاملت مجاهد اکنون باین مسایل تن دردهند .
مجاهدین دیالوك بین الا فغاني را بپذ یرند ، حکومت اسلامي در افغانستان قدرت را بدست گیردکه درآن کمونست ها وغرب گراها بامجاهدین سهیم باشند . ملت خلع سلاح گردد و آتش بس رعایت گردد. شما فکر کنیدکه تن دادن باین طرح و عملي شدن این طرح بمعني تسلیم شدن بدشمن و بذلت گرایدن نیست ؟ ملل متحد ١٣ سال پیش کجا بود؟ چرا از حقوق انساني ملت افغان دفاع نکرد ؟ وجوکي ملل متحد را به ملت مجاهد نداد؟ ولي این طرح پنج

حزب اسلامي افغانستان باین راه تاکید میکند و دیگر طرق را دسیسه مي خواند - یگانه چیزیکه آرزوي ماراباورده میسازد زور و بازوي توانائي ماست که حکومت را درکابل قایم نمائیم و حکومت ملحد نجیب مزدوژ را سقوط دهیم .آنوقت است که ما بهدف اصلي جهاد خود مي رسیم .
این موقف ثابت حزب است اگر چند یك درمذاکرات سیاسي شرکت میکند ما، در هر اجلاسي با جرات موقف خود را اعلام داشته و به روز نامه ها نشر نموده است. حزب مي گوید درست است که ما وحدت میخواهیم ولي وحدت باین معني که ما کرسي ها را بین احزاب تقسیم کنیم وزارت خانه ها را بر اي افراد تعین نمائیم وحدت واقعي نیست، وحد ت واقعي زماني آمده مي تواند که سائر احزاب با حزب درعملیات کابل اشتراك کنند و سهم بگیرند ، وقتیکه کابل سقوط

بقیه درصفحه (٥٦)

سیدجمال الدین افغان (رح)

دتاریخ په لوړو ژوروکې

ژباړن: محمد نوروز

په دي گڼه کي دنولسمي پيړي يوستراسلامي شخصيت ، نابغه اوفيلسفوف هغه سيدجمال الدين افغاني درپيژنو چي خپل ټول عمريې داسلام دترقي، دمسلمانانو داتحاداو يووالي په لارکي اودهرډول ښکيلاك ، څپښاك اوتيري اوظلم دله منځه وړلو په لارکي تيرکړي اوسره له دي چي په دي برخه کي يي زياتي ستونزي اوربړونه گاللي، خپل هدف ته درسيدو لپاره يي له پوره صبر، حوصلي، ثبات اومقاومت څخه کاراخيستي اوپه پاي کي يي په همدي لارکي خپل ځان قرباني کړي دي .

په نولسمه پيړي کي پرله پسي کړکيچونو په ټول افغانستان باندي توره وريځ خوره کړي وه . له څلوروخواوڅخه بهرنيودولتونو ددغه هيواد دنيولوهيله درلوده، له يوې خوا دتزاري حکومت ، قاجاري پاچا چي ترخپل نفوذ لاندي يي وه ، دهرات نيولوته وهڅاوه او له بلي خوا هندته دشاه شجاع تلل ،اودانگليس له خوا دهغه ملاتړ ، زموږهيواد داستعمار له خطرسره مخامخ کړي و ، دسدوزايي دوري پښتواني والي رنجيت سنگه ، چي د مهاراجگي دعوي يي کوله ، پيښور نيولي و ، دبخارا امير دافغانستان له کورني گډوډي څخه ناوړه گټه واخيسته ، له شمال څخه يي دجنوب په لور داموترسيند پوري دخپل قدرت ددايري پراخوالي غوښت . دهندوستان دملاتړ اوساتني په باب دانگليس سياست، اودهند تودواوبوته درسيدو لپاره دتزار دحکومت پښوانيو هيلو دمنځني ختيځ هيوادونه دسترقوت دسياست آله گرځولي وه .

په هرات باندي د محمد شاه قاچار بريد دانگليسانو داندیښني اوپريشانۍ سبب شو ، ځکه هغه يي دتزار لمسون اوتحريکول وبالل دهند حکومت الکسندر برنس د اميردوست محمد دربار ته په سفارت وليږه ،چي هغه متفق کړي ،اوامير دپيښور اونورو هغوافغاني سيمو بيرته ورکول چي رنجيت سنگه دهند په لمسون له افغانستان څخه جلا کړي وي ، ددوستي لومړي شرط وباله .

په دي وخت کي تزاري دولت يوهيئات کابل ته وليږه ، اودې کار انگليسان له شاه شجاع څخه (چي ځان يي دافغانستان قانوني پاچا گاڼه) دکاراخيستني په فکر کي واچول . په ۱۸۳۸ کال کي دانگليس ،شاه شجاع اورنجيت سنگهه ترمنځ دري اړخيزه تړون وشو ، شاه شجاع دکندهار په لور لښکر روان کړ ، اوتاکل شوي وه چي له شهزاده تيمور سره دسکانو پوځ دپښور له لارې کابل ته لاړشي په دي وخت کي قاجار پاچا دهرات له يوي کلني اوبي نتيجي کلابندي څخه لاس واخيست په دي ډول يي له افغانستان څخه دهرات دجلا کولو په باب دتزاري دولت پلان شنډکړ.

په ۱۸۳۹ کي شاه شجاع له انگليسانو سره ددوستي تړون وکړ اوپه زياتو تشريفاتو سره پرتخت کښيناست مکناتن دده لوي سلاکارشو.داوو دنولسمي پيړي په نيمايي کي دافغانستان سياسي حالات .

سيدجمال الدين افغان

سيدجمال الدين په دغه شان حالاتو کي د کونړ دساداتو په يوه مخوره (سيدصفدر) کورنۍ کي پيداشو ،اولا اته کلن نه ؤ چي دکونړ دساداتو له يوې بلې قبيلي

سره دښمنیو اورقابتونو اوددوست محمد خان دحکومت اقداماتو دهغه دکورني ژوند ګډوډ کړ .

سیدصفدر یي کابل ته بوتللو ، اودهغه وخت دکابل په یوه نامتو ځاي ګذرګداي کي یي میشته کړ. سیدصفدرچي بي له تسلیمی نه بله چاره نه درلوده ،خپل ټول پام یي دخپل زوي سید جمال الدین روزني ته واړاوه ، سید صفدر له څه مودي وروسته هیواد پریښود او همدان ته یي هجرت وکړ.

سیدجمال الدین په خداي ورکړي ذکاوت سره په زده کړه اوتعلیم بوخت شو اوترشل کلني پوري یي دپخوانۍ فلسفي دعلومو په ګډون رواجي علوم زده کړل . دسید ژوند څه په کونړ،څه په کابل او څه په نوروځایونوکي دانقلاب اوګډوډي ، اودپردیو دلاس وهني په لانجو اوکړکیچو کي تیرشو ، دافغانستان کورنیوپیښو او کورنیو جګړو چي پخپله یي لیدلي وې اوله پلاره یي اوریدلي وې دده پر وجدان اوضمیر باندي ژوره اغیزه کړي وه . دسید لوړ فکر یوازي دمدرسي په کونج اوګوښه کي پرکیناستو صبراوقناعت ونکړ ، مګر له کونړ څخه ترکابل پوري یي ټول جریانونه اوعلتونه وڅېړل .

سید له تاریخ سره خاصه مینه درلوده ، دهیواد تیرشوي حالات اودهغه دلوړتیا دوره یي په غور سره وڅیړله .اوهغه عصرونه اووختونه یي له خپلي دوري سره انډول کړل. په ۱۲۷۲ هجري ۱۸۵۶ م یي هند ته سفر وکړ اوپه هغه هیواد کي یي له یوه کال نه زیات وخت تیر کړ ، له نویو علومو سره بلد اواشنا شو او له زیاتو عصري علومو سره یي خپل تحصیلات پراخ کړل.

په همدي وخت کي چي سیددهند دنیمي وچي په څېړ لو اومقایسي اوپه هغه هیواد کي دانګلیس دنفوذ په کتلو بوخت ؤ په ۱۸۵۶ کي دهند وانو دپاڅون پیښه رامنځ ته شوه اودغه پاڅون چي په حقیقت کي دبرتانیي پرضد دهندوانوپاڅون و یونیم کال یي دوام وکړ اودبنګال دساحلي ایالت دعامه وژني سبب شو . دانګلیس پوځ په زیاتو ستونزو سره وکولي شول چي دغه پاڅون ارام کړي.

دغه پاڅون دوه نتیجي ورکړي : یوه یي له انګلستان سره دهند یوځاي کول ، اوبله " دختیځ هند کمپني ، منحله او له منځه لري شوه.دانګلیس دولت هندوستان په رسمي توګه پخپل هیواد پوري وتاړه اوپه ۱۸۷۶ م ملکه ویکتوریا دهند دامپراتوري عنوان غوره کړ دهند په دولتي تشکیلاتو کي دهند دوزارت په نامه یو وزارت جوړشو ، او دهند حکمران ته د" نائب السلطنه " (وایسراي) لقب ورکړ شو.

سید دا ټول جریانونه په دقت سره وڅیړل ، دهند وانو اومسلمانانو ددښمني علت یي ولټاوه . په اصل فارمول باندي چي "بیل یي کړه ایل یي کړه "پوه شو سید له ځانه پوښتنه وکړه چي ولي یوکوچني لري پروت هیواد داوقیانوس اطلس له شمال ختیځ لوري څخه په زرونو میله لار وهلي ، دهند پر پراخه سیمه .اوهغه هم پرزیات شمیر وګړوباندي زور ورشوي . ددې ځواب یي په دوو کلمو کي پیدا کړي و: د ختیځوالو بي اتفاقي اوبي علمي اوعلاج یي : اتحاداوپوهه.

سید د ۱۲۷۳ هه ۱۸۵۷ م کال په وروستیو کي دبیت الله شریف او مدیني منوري زیارت ته لاړ ، اومکه معظمه یي د اسلام داتحاد دتبلیغ لپاره ډیرښه مناسب ځاي وباله .« امالقري » په نامه یي یوه ټولنه جوړه کړه ،چي له هغه ځاي نه به دمسلمانانو په سیموکي په چټکي سره ددعوت اڅونه اواغیزې خپري شي .همدغه د« ام القري » جمعیت ؤ چي وروسته یي جریده خپره کړه ،خو ځرنګه چي خپروني یي دپاچا عبدالحمید له سیاست سره برابرې نه وې دهغه له خوا وځنډول شوه .

سید له هغه وروسته ، شام ،بیت المقدس ،عراق اوایران ته په سفر لاړ ، چي له نردي څخه داسلامي ټولنوپه احوال پوه شي ،دغه سیاحت چي پنځه کاله وخت یي ونیو ، دده تجربه لازیاته کړه ، له اسلامي هیوادو او هغوسیاسي لوبو په باب یي چي په هغوسیموکي داروپایي دولتونو له خوا پري کیدي پوره معلومات ترلاسه کړل.

سید اواميردوست محمد خان :

سیدپه ۱۸۶۱ م (۱۲۷۷ هه) کي افغانستان ته راستون شو اوپه کونړ کي خپل دټاټوبي اوکلي ته لاړاوهلته یوه مخورسید فقیر باچا ته دده علم اوشخصیت معلوم شو اوهغه یي په جلال آباد کي امیردوست محمد خان ته معرفي کړ.

سید ددربار دصاحبانو په صف کي داخل شو او دشهزادګانو دښوونکي او مربي په توګه وټاکل شو.

په همدي کال کي له امیر سره هرات ته لاړ . امیر په هغه جګړه کي چي دده او دده وراره سردار سلطان احمد خان ترمنځ وشوه بریالي شو. له فراه څخه ترهراته

پوري ددي جګړي په ټولو پړاونو کي سید له امیر سره و اوده ته یي مشوره ورکوله .

هرات بیا دکابل له مرکز سره ارتباط پیدا کړ ، خو پخپله امیر چي دشاهي کورنۍ دلړۍ لومړۍ سړۍ ؤ وفات شواوپه ۱۲۷۹ هجري (۱۸۶۲ ء م کي امیر شیرعلي خان چي دده زوي ؤ دده په سپارښتنه امیرشو.

سیداوامیرشیرعلي خان :

امیر شیرعلي خان دهرات له نظم اوترتیب څخه وروسته خپل زوي محمد یعقوب هلته پریښود او پخپله کابل ته روان شو.دامیر دوست محمد خان نورو زامنو هریو یي په هریوه لوري په حکومت باندي تاکل شوي ولکه محمد امین خان په کندهارکي اومحمدافضل خان په بلخ کي دباچا هي دعوی کوله .

دامیرشیرعلي خان دواکمني لومړۍ دري کلونه له خپلو ورونو سره په جګړه کي تیرشول .محمد اعظم خان دده له لاسه هندته وتښتیده اودهند برتانوي حکومت دده ملاتړ وکړ اومحمد افضل‌خان له امیر شیرعلي خان سره په جګړه کي ماتي وخوړه . سردارانو امیرسره دمحمد افضل خان دپخلا کیدو لاري برابري کړي ،خو شیرعلي خان پرمحمد افضل خان بدګومانه وواوهغه یي له ځان سره بندي کړاودهغه زوي عبدالرحمن خان بخاراته وتښتیده . سید په دغه دوره کي له امیرشیرعلي خان سره و، - هڅه یي کوله چي له ده سره دحالاتو په ارامولو کي مرسته وکړي ، سید امیروهڅاوه چي دهرایت دجګړي عمومي عفوه اعلان کړي سید دامیر شیرعلي خان په لومړیودریومیاتشوکي دده په دربارکي و.ده داصلاحاتو لپاره یولایحه جوړه کړه او امیر ته یي وړاندي کړه چي په هغي کي دهیواد له سیاسي خپلواکي څخه نیولي ،دیوي جریدي ترخپریدو ، دیوي پوسته خاني اودنوي ښار دودانولو اوعسکري اصلاحاتو پوري پکي شامل و ،خودهغه وخت درباریانو له ده سره کینه راواخیسته اوهغه یي دامیرشیرعلي خان په فکر کي بدګومانه وښود. په تیره بیا دامیر شیرعلیخان وزیرمحمد رفیق چي سیدي خپل سیال ګاڼه سید ټول حالات دځان مخالف لیدل اوپه دې لټه کي شو چي خپل‌سرروغ رمټ وباسي هماغه ؤ چي دحج لپاره یي اجازه وغوښته اوبهر ته لاړ ،خودي پوهیده چي دامیر اودهغه د ورونو ترمنځ به کورنۍ جګړه او ګډوډي دوام وکړي . له دې امله له لري څخه یي دهیواد د پیښو اوحالاتو ځارنه کوله .

په دې وخت کي دکندهار والي سردار محمد امین چي دامیر ورور ؤ ،بغاوت اوسرکشي وکړه او امیرکندهارته لښکرورولیږه . په هغه جګړه کي چي په کجباز‌کي وشوه محمد امین خان اودامیرزوي سردار محمدعلیخان دواړه ووژل شول.

اوامیر په کندهار کي دهغوي فاتحي ته کښیناست.

په دي وخت کي سردارعبدالرحمن له بخارا څخه افغانستان ته راغي ،بلخ اوکابل یي ونیول او دوردګو په سیدآباد کي یي شیرعلیخان ته ماتي ورکړه اوخپل پلار محمدافضل خان یي چي په غزني کي بندي و راخلاص کړاو په کابل کي یي امیرکړ (۱۲۸۳)هـ

دمحمد افضل خان دامارت اوباچاهي دوره یونیم کال وه . له ده وروسته وروریي محمد اعظم خان امیرشو.

سید چي له تهران څخه دحالاتو څارنه کوله ، دمشهد او بتوس له لاري هرات ته راغي .امیرشرعلي لا ترد ي وخته په هرات مسلط ؤ، سید بیا له ده سره وکتل اوځلویښت ورځي هلته پاتي شو ، دده هدف داؤ چي داسي کار وشي چي دورونو ترمنځ روغه اوجوړه وشي اوهیواد له دغه کړکیچن حالت څخه وژغورل شي ، سید له هرات نه کندهار ته راغئ اوپوره اته میاشتي هلته پاتي شو (د ۱۸۶۶ ددسمبرڅخه تر ۱۸۶۷ او شکارپور بازار جیتن هندو- په سراي کي یي استوګنه کوله او دهغه سیمي له علما و اولویانو سره یي لیدنې کتنې کولې.

سید په هرات کي دتم کیدو پروخت کي دخپل ژوند سوانح ولیکله چي دغزالي په شان دلویانواووالیانو له ژوند سره یي ډیر نژدي والي درلود . دي وایي چي ، خپل وخت اوکالونه یي متداوله علوموته وقف کړل .

دنولس کلنۍ په وخت کي عالمانو ته کښیناست اوپوه شو چي هره ډله عالمان دخپلو خاصو عقیدو پیرودي ، ده پوره پنځه کاله دنړي بیلو سیموته سفر وکړ اووګرځیده ، او دهر مذهب اودین له مشرانو سره یي خبري وکړي .دي پخپله وایي : «ومي لیدل چي دغه نړي غیرحقیقي ده او له یوه سراي څخه پرته بل څه نه دي ،قدرت یي دوام نه لري ، - او کړاونه یي زیات اوبي انتها، - دهر ي خوښي ترشاخفګان اودهري ګټي ترشا زیان پټ دي ، نومجبور شوم چي له دي جنجالونواوکړاونو څخه ځان خلاص کړم ، اوخپلي اړیکي ورسره وشلوم

".. دلوي خداي په لطف اودهغه دمقربوبندګانو په مهرباني زه ددغو سيورو له نړي څخه . وژغورل شوم اود سرسپارني اوپاکي عالم ته مي چي دنور پر ګهواره تکيه لري ، لار وموندله ،نن ورځ مي وتاکله چي له حضرت سيدالمرسلين (ص) اودده له يارانو سره يوځاي شم"

د سيد دعرفان اودسياسي فعاليتونو روحيه په فوق العاده توګه لوړه شوي وه .

سيد د ۱۸۶۷ داپريل په ۷ په کندهارکي دعرفان په باره کي يوه دوولس پاڼيزه کتابچه پخپل قلم وليکله.

دسيد نظر اواميرمحمداعظم خان .

له هغي نه وروسته يوځه وخت په غزني کي پاتي شو اوکله چي داميرمحمد افضل فعاليت اوروزګار سرته ورسيد لکه چي وموويل سيدله محمد اعظم خان سره کابل ته لاړ او په تخت باندې دامير محمد اعظم خان دکيناستو په مراسمو کي په کابل کي و. څرنګه چي سيد داميردوست محمدخان دزامنو په منځ کي له محمد اعظم خان سره خاصه مينه اوعلاقه درلوده ، هغه يي ښه تصادف وباله ،په دي لټه کي شوچي امير دهيواد اصلاحاتو ته مجبور کړي.

سيد دمحمد اعظم خان دحکومت په لنډوخت کي په ټولو چارو کي دهغه سلاکاراومشاور و ، په کابل کي دهند دانګليسي حکومت مخبران ، دسيد په مفکرې باندې پوهيدل ، خپل مرکز ته به يي اطلاعات اومعلومات ورکول . دکدي دڅيړنو په ارتباط په ۱۸۶۸ مارچ کي دهند دحکومت يوه مخبر داسي اطلاع اوخبر ورکړ.

حاجي سيد ،اميرته قناعت ورکړ چي دانګليس حکومت چي دخيبر دلارې دخلاصولو هيله من شوي ، بل مطلب اومقصد لري. چي هغه ترکستان ته دهند دسوداګر« پراخوالي دي اودليل يي ښودلي چي ديوه هيواد دفتحه کيدو لپاره ډيرښه سياست دادي چي دسوداګري له مخي نوي مواصلات او لارې ولټول شي.

ده ويلي دي چي دهند اولويديزو هيوادوترمنځ سوداګري له پخوا وختو راهيسي دري لارې درلودي... اوس لازمه نه ده چي بله لار خلاصه شي ... » همداچي تزاري دولت رادمخه شوي دارال دسمندر دشاوخوا دقرغنز ورشوګاني يي دخيوي دترلاسه کولو په مقصد ونيولي ، انګليس پوه شو چي دتزار دولت به پرهند بريد وکړي او برنز ، ستودارت اوکنولي په شان يي خپل پټ مخبران افغانستان اوبخارا ته وليږل........ »

خوااميرمحمد اعظم خان ،خود رايه اوظالم سړي و اودهيواد لوي ،لوي کارونه يي خپلو هغو خپلوانوته ورکړۍچي عمريي لږ. اوتجربه يي کمه وه او له دي امله يي دهيواد سلامتيا اوارامي ته بل زيان متوجه کړ ،که څه هم سيد په بالاحصارکي اميرته نږدي اومقرب ؤاودهغه سلاکاري ته ورسيده . خودهيواد حالاتو سيدناآرامه کړۍ ؤ.

له بلي خوا دمدني اصلاحاتو په باب دده مفکورې اوپلانونه دنفوذ لرونکواودرباريانو دمخالفت سبب شول ، نو بيرته دتګ او وتلو اجازه يي وغوښتله ،اوامير دمکتوب په ترڅ کي په ډيري درناوي سره ده ته دسفراجازه ورکړه ،سيدله خپل هيواد نه بهرلاړ.

له افغانستان څخه بهرته دسيد دوتلو په وخت کي هغه په سياسي او اجتماعي ،ملي اوبين المللي مهمومسالوباندي مشغول و ، په هيواد کي ګډوډي اوکورنۍ جګړه اوداتحاد نشتوالي ،اقتصادي کمزورتيا ، جهالت اودپوهني اومعارف نشتوالي ،دحکومت داربابانو ظلم اوتيري ،دپرديو نفوذ او بريدونه له هيواد څخه بهر په هندکي دښکيلاك ، استعمار اواستثمار ورځ په ورځ نفوذ ، دهند وانو اومسلمانانو بي اتفاقي ، دمسلمانانو دخپلواکي زوال اود سيد دهيواد" منځني ختيځ هيوادوته داستعمار دپراخوالي خطر، دنورواسلامي هيوادو سقوط اوله منځه تلل اودهغو کمزور داسيائيانو پر سياسي اواقتصادي ژوند باندي داروپايي هيوادو ورځ په ورځ زياتيدونکي واکمني اوسلطه اودهغي لاديني مفکوري خپرول چي ددارون له فلسفي څخه يي سرچينه اخيستي وه .

ريښتيني اتلان..

توکړي بدن هريوغړي دجنګ په ميدان کي دهغه داتلواليودوياړ بهادري ګڼل کيږي .

پيغمبراکرم يي په باب فرمايي " ماجعفرپه جنت کي وليد چي دوه رنګين اوپه وينو لړلي وزرونه يي وو"

داديب ټولنيز...

خسته زدي . دامفکوره اونظريه له اسلام سره شته اوبس . که څوك تعميري نظريه خپلوي، نوخامخا به يي په لټون پسي دحقانيت اوتپاك ډيوي رڼاکوي

دمرکزي آسیا آسلامي جمهوریتونه ...

بیا همداجهاد دروسیې دمحکومو اسلامي ریاستونو له پاره دآزادي اوسباوون زیري وو . په افغانستان کي دپنځلس لکوشهیدانو په وینو تویو لو سره له یوي خوادروس لوي طاقت ټوټه ټوټه شو اوله بلي خواپه هغه اسلامي محکومو جمهوریتونو کي هم ساوچلیده اوتقریبا خپل هدف ته ورسیدل، هغوي ته دقرآنکریم نسخي ، نشرات اوبعضي نورشیان هم ورسیدل . اوپه دوي کي دآزادي جذبي بیا پیل شوي، داکار زیاتره دهغه پوځیانوله خواترسره شو چي روسانو دمحکومو اسلامي جمهوریتونو څخه په دي غرض مقررکړي وو چي هغوي دخپلو پلرونو اونیکونو دین هیرکړي اود کمونیزم په قالب کي ځانونه برابرکړي . داکترو نومونه اسلامي هم نه وو کوم وخت یي پلرونه اویا میندي په پټه په لمانځه لیدلي وي او یاخودومره پوهیدل چي ددوي نیکونونه اوپلرونه مسلمانان تیرشوي دي . اوپه دوي کي یوشمیر پوځیان پټ په پټه مسلمانان وو. کله چي نوموړي پوځیان افغانستان ته راغلل دمسلمانانو حالات ددوي مظلومیت، لمونځونه اوجهادي دایمان په رڼاکي مشاهده کړ . نو ددوي خوبولي ایمان هم په غورځنګو شو . ددوي همدردي له مجاهدینوسره یوځاي شوي روس ددي حالاتو په لیدو سره دوي بیرته خپل هیوادته وروغوښتل لیکن بیدارشوي ایمان چي دآزادي کوم روح په دوي کي پوکړي ودهغوي بیرته غوښتل ممکن نه و اوس عجیبه اوغریبه منظره دنړیوالوپرمخ کي پرته ده هغه داچي داسلامي محکومو جمهوریتونو دغلامي ځنځیرونه یودبل پسي واړه وارشلیږي .

دافغانستان دمجاهدینو دغه تاریخ جوړونکي کارنامه سنکاره اوټوله نړي یي حیرانه کړه ، داسلامي نړي په وړاندي یي دجهاددعمل، بصیرت اوځیرکتیا دروازه خلاصه کړه په دي وخت کي په ټول امت باندي دهغوي لړزوونکي اثرات پریوتل کوم چي په بحرکي دتوپان دراتلونه دمخه سنکاره کیږي دافغانستان دجهاد اودخلیج دجنګ په دوران کي روس اوامریکا په خپلواصلي ځیرومخامخ شوي دي . آیا داسلامي نړي حکومتونه اوداسلامي سرمشریزي .

کنفرانس به اوس هم دیوسیل کوونکي اونندارچي په سترګه ګوري اوکه څنګه ؟

دوّ ته داله یاده اینسل پکارنه دي چي اوس تاریخ ددي لیدوته سترګي پرلاردي چي هغه به په دي ضروري حالت کي څه رول لوبوي . خصوصًا پاکستان، ایران او سعودي عربستان ته داسوال متوجه دي . تاریخ ددي وخت پیژندني، احتیاط ، ځیرکتیا ،دقت اوفیصلي امتحان اخلي . اوپه راتلونکوڅو ورځوکي به ددي نتایج رامنځته شي

ددااکتر نجیب مذهب :

دافغانستان داوسني ګوډاګي ظالم نجیب مذهب څه دي ؟ بهتره به داوي چي په دي بحث کي دهغه دخپل حقیقي وررور(صدیق الله راهي) مرکه چي دکراچي دجنګ په ورځپانه کي په ۱٤.۹ دمحرم الحرام دوهمه دسي شني ورځ چي د۱۹۸۸ عیسوي داګست د ۱٦ سره سمون خوري خپره شوي رانقل کړو دده له عکس سره یوځاي په لومړي مخ کي نشرشوي (پښوردجنګ نماینده)

دافغانستان دګوډاګي رژیم دجمهوررئیس وروروصدیق الله راهي وایي چي : نجیب یوظالم اووحشي انسان دي هغه به هروخت په ماګواښ کاوه اوحتي دمرګ اخطاربه یي هم راکاوه ، دي ظالم اووحشي خپل پلارهم وژلي دي ۳۵ کلن صدیق الله ددوشنبي په ورځ مطبوعاتي کنفرانس ته په خبروکي وویل : زماپلاردنجیب مخالف و هغه معمولي ناروغ و نجیب په روغتون کي بستراوپه دي بهانه یي هلته وو اژه .

زه چي کله لویدیز المان ته وتښتیدم هلته یي ماته نشه لرونکي داروراکړل کوم وخت چي له نشي نه رابیدارشوم نوګورم چي په ختیزالمان کي یم اوله هغه ځاي نه یي بیاکابل ته راوستلم . صدیق الله وایي مونږخلوررورونه اودوي خویندي وو په دي کي دري وررونه مي کمونستان زه اوخویندي مي کمونستان نه یودکوردخاونددي وینانه وروسته دهغوصاحبانوسترګي خلاصول پکاردي چي دروسانودوتلو وروسته دافغانستان مقدس جهادته داخلي اوکورني جګړي وایي .

اوسني وضعه :

اوسني وضعه داده چي :

(۱) دروسیې اسلامي محکومو ولسونوازبکستان ، تاجکستان ، قرغیزیه او آذربایجان . دخپلي آزادي اعلان کړي دي . اونور به

هم یویپه راتلونکي نژدې کې دخپلي آزادي اعلان وکړي .

۲ - دافغانستان جهادپه ښکاره توګه نورخپلي فیصله کني مرحلي ته رسیدلي دي تقریبا ۹۰ فیصده علاقه دکمونستانو دتسلط څخه آزاده کړاي شوي ده چي په دي کي زیاتره ښارونه اوځوولایتونه هم شامل دي . کوم لوی ښارونه چي پاتي دي هغه هم دمجاهدینو دمحاصري اوفتحي په درشل کي دي .

ګردیزدمجاهدینودمتحدوحملولاندي دي په کابل باندي هم دمجاهدینو حملي جریان لري دکندهارښارپه مکمله توګه دمجاهدینو دمحاصري لاندي دي .

۳ - اوس دکابل حکومت ته مالي اونظامي مرستي ورکول روس ته لوي پیټي دي ځکه چي امریکا اوروس دواړوپه شریکه اعلان کړي دي چي د۱۹۹۲ کال دجنوري دلومړي نیټي نه به په دواړوخواووسلي بندي شي . باید په ډاګه ووایوچي امریکا خوپرمجاهدینوباندي خپل کومکونه له پخوانه بندکړي دي .

٤ - خودیادولو وړخبرداده چي اوس کابل ته هندوسلي لیږي داهغه په نوي طرزجوړشوي توپونه دي چي (ارګن) نومیږي . لیکونکي وایي دري هفتي دمخه دزیاترومجاهدینو ورونو سره دګردیزپه پخوانیو مرچلوباندي وګرځیدم او مونږته مجاهدینو ددي توپونوهغه ګولي وښودلي چي ٦ فټه اوږدي اوپنځه انچه غټي وي کومي چي دکابل دحکومت پوځیانو پرمجاهدینو استعمالولي ددي په هره ګولي کي څوڅو ګرنیټ وي چي داګولي پکي دټیم بمب غوندي ځاي پرځاي شوي وي اوپه تعین شوي وقفه کي یودبل پسي چوي .

۵ - دامریکا نړیوال بدنام نظام داویره لري چي هغه په دي سیمه کي داسلامي نظام درامنځته کیدو اومخنیوي دپاره له هندنه اسرائیل جوړکړي ترڅودهغوي په وسیله وکولاي شي په افغانستان کي داسلامي حکومت مخنیوي وکړي . چي ددي ثبوت یودبل پسي زمونږ مخ ته راځي په ښکاره توګه دکابل لویدلي حکومت ته دمجاهدینو په مقابله کي په پښوباندي دودریدلوله پاره اوس دروس پرځاي امریکا وسله ورکوي .

اوداسلسله به د۱۹۹۲ دجنوري دلومړي ورځي نه دهندوستان په واسطه ورکول کیږي وسله به دهندوستان وي اوقیمت به یي امریکا ورکوي .

٦ - خودافغانستان ټول سنګرونه داسي بریښي چي دمجاهدینو ځواني اولوړي حوصلي دکابل دحکومت پلویانواوپوځیانو ته سه په میړانه شکست اوماتي ورکولاي شي . اوانشاء الله دافغانستان پوره اومکمله آزادي دزیات وخت خبره نه ده په نړیواله سطحه چي کومي هلي ځلي رواني دي هغه هم دي خبروته اشاره کوي لکه څنګه چي څوورځي دمخه یوروسي هیئات اسلام آبادته راغي له مجاهدینو سره یي خبري وکړي دملل متحد عمومي منشي هم یونوي پنځه ماده ایز دامن پلان وړاندي کړچي په دي کي نړیوالوطاقتونو پوره دلچسپي واخسته همدارنګه روسر هم دلومړي ځل له پاره مجاهدینوته دنیغ په نیغه خبروله پاره مسکوته دورتللو دعوت ورکړ .

۷ - که څه هم چي دافغانستان په مسئله باندي دپاکستان ، ایران او مجاهدینو ترمنځ په اسلام آباد اوتهران کي مشوري وشوي، اوسایي په راتلونکي هم دوام پیداکړي خو که خبري له روس سره وي یادملل متحد له عمومي منشي سره مونږ ته داهیرول نه دي پکار اونه داسي باید ووایوچي له دي قسمه خبرونه مونږته هیڅ ګټه پلاس نه راځي ، تقریبا ٤۲ کاله دمخه مونږدکشمیر ګټل شوي جنګ دمیز په سرخبروبایلود. چي دهغي تاوان مونږ تراوسه هم نه دي جبران کړي په افغانستان کي هم دالله تعالي په فضل جنګ ګټل شوي دي . د ۱۳ کالو په جهادکي ددي وړاندي شوي دسولي اوامن پلان دجاج اخستلو له پاره سالم دماغ، لوي فکر، پوره تدبیراوپوهي ته ضرورت دي . ددي په هره خوادراولاړشوو نتایجوکي ژور فکرپکاردي . دمجاهدوتنظیمونو د مشرانواوقوماندانانو ګډومشوروته هم ضرورت دي . په دي وخت کي معمولي سهوه اوغلطي دافغانستان دګټل شوي جنګ له پاره هم خطرناك ثابتیداي شي . په آخره کي په څوپیشنهادونو سره خپلي لیکني ته خاتمه ورکوم .

۱ - داسي هیڅ یوپلان اولایحه ونه مني چي هغه دافغانستان دجهاد داهدافو اود مجاهدینو داسلامي حکومت په رامنځته کیدوکي خنډواقع شي . خداي (ج) مکړه که داسي وشول نوددي نه به نه یوازي افغانستان اوپاکستان ته زیان ورسیږي بلکي دکشمیر اوپه روسیه کي اسلامي جمهوریتونوته چي خپلواکي ته نژدي شوي دي په خطرکي پریوزي . ځکه چي په اوسني وخت کي دټولي اسلامي نړي له پاره دامید یوازیني منبع افغانستان دي .

۲- دروسيي اسلامي محكومو جمهوريتونو ته په دي وخت كي دډاډاواطمينان ضرورت دي خوكومو جمهوريتونو چي دخپلي ازادي اعلان كړي دي مگرتراوسه پوري دهغوي دآزادي نوعيت په پوره توگه نه دي واضع شوي داځكه چي له دي جمهوريتونو سره زمونږ مخابراتي اوترافيكي ارتباط نشته په كاردي چي دارابطي ژرترژره تينگي شي، هلته بايد زمونږ اخباري نماينده گان هم موجودوي، چي دهغه ځاي دنويو نويو حالاتو دپوهيدلو له پاره مونږ دغربي وسايلو په ابلاغ تكيه ونكړو .

۳- ددغونويو خپلواكو اسلامي جمهوريتونو دمثبتوحالاتو دښكاره كيدو سره بايد ټول اسلامي هيوادونه داومني، په اسلامي سرمشريزه كنفرانس اوملل متحدكي دعضويت حق وركړي ، بلكي پاكستان ، ايران اوتركيه يي بايد هم په هغه خپل منځي ترون كي شريك كړي چي څه موده دمخه يي لاسليك كړي وو .

٤- دي اسلامي ملكونو سره بايد سفارتي، تجارتي، تعليمي اوتبليغي اړيكي ژرترژره تينگي شي .

٥- الحمدلله نن هم دهغه ځاي خلك مسلمانان دي په تيرو ورځو كي دازبكستان ، تاجكستان اوقرغيزيه دائمه جومات يوهيئات دكراچي دارالعلوم ته راغلي و هغوي وويل : چي هلته دقرآنكريم (نسخوهم كمي دي) حديث، فقه ، اوددينې علومونوركتابونه هم تقريبا نشته ددي ضرورتونو دپوهيدلو، اوددي كتابونودپوره كيدوله پاره په مختلفوسطحو دتبليغي هيئتونو دليږلو ضرورت دي دهغه ځاي طلبه ووته ددينې تعليم دحاصلولو له پاره پاكستان ته دراتللو دعوت وركړل شي . دپاكستان ديني مدرسي په حكومت باندي دمالي بوج اچولو بغيرپه دي كي بايد ښه رول ولوبوي حكومت ته ددي نه استفاده كول پكاردي

٦- له دي دجمهوريتونو سره تجارتي هيئتونه ليږل راليږل داسلامي هيوادوخصوصا پاكستان دپرمختگ له پاره يوه نوي لارخلاصولي شي اوددي دپرمختگ له پاره زيات ضرورت دي .

۷- اسلامي سرمشريزه كنفرانس چي دخليج په بحران بانْدي جمود اوخمود پاتي شوي ، اودنړيوالوپه بدل شوُو حالاتوباندي غلي دي . هغه دي ژرترژره راوغوښتل شي ددي حركت اوفعاليت ته دوخت داسي ضرورت دي چي دهغه نه هيڅ يو بافكره اوپوه مسلمان انكارنشي كولاي .

په آخركي مي يوضروري عرض دافغانستان جهادي مشرانوته دادي چي : دخداي (ج) په لحاظ دوخت ارځښت اوقيمت له لاسه مه وركوي كه خپل منځي اختلافات بالكل له منځه نه وړي نوديوي مودي له پاره يي غلي كړي دخپلومشتركو اسلامي اهدافودلاسته راوړلو له پاره ديوبل سره مرسته اوتعاون وكړي . په اوسني وخت كي خپلي داسي تاريخ جوړونكي كارنامي ترسره كړي چي پرهغوي باندي راتلونكي نسلونه افتخاروكړي اوكه نه تاريخ دقومونو هغه دورهم نه هيروي چي يوه لحظه سهوه اوخطاوكړي نوپيړي پيړي دهغه سزامومي

بيانيه استاد ذره

كرد براي شش ماه يك حكومت موقت مي ساريم اين حكومت زمينه انتخابات را فراهم مي سازد و مابه رأى ملت رجوع مي كنيم .

ملت هر كه را كه صلاح مي بيند انتخاب خواهدكرد ، بايد براي ملتي كه ۱۳ سال خون داد احترام گذاشته شود - ملتي كه استعداد شكست دشمن رادارد ، استعداد انتخاب و اقامه حكومت را نيز دارا خواهد بود. اكنون روسها غرض صلح به مجاهدين رجوع نموده اند. رجوع روس به مجاهدين دليل عجز و نا تواني آنها است، چه صلح است كه روسها درطول ۱۳ سال به دستياري مزدوران افغاني وغلامان حلقه بگوشش، تا توانست اين ملت را كشت و بر سر آن آتش بازديد افغانستان را بويرانه مبدل ساخت و حالا ميگويداز درصلح پيش مي آيم ؟ از مطالب فوق الذكرچنين نتيجه گيري ميكنيم : اين همه افتخاراتي كه نما ميسر شد و نام ملت افغان رابتاريخ رنده ساخته و مابه آن احساس افتخار و سربلندي مي كنيم همه از بركت جهاد مقدس است كه درافغانستان براه افتاد - شما كه سرمايه بزرگ اين خاك هستيد و مستقبل اقغانستان بشما تعلق دارد اين راه زندگي ساز و جهاد را بخاطر داشته و باستحكام بخشيدن اين راه ودرتداوم جهاد خود را آماده سازيد ، انشاالله آينده افغانستان از آن شما ست و آخرو دعوانا ان الحمد لله رب العالمين .

دظالم
بسبل
پرمظلوم
ظلم دي

حضرت عمر (رض)

نبوي لارښوونې اونوي طبي څېړنې

دفایض
ژباړه

دمکروبونونظریې ترانکشاف وروسته دناروغتیاودسرایت تصورهم رامنځته شوي دي . دزیاترو ناروغیو لامل هغه کوچني اجسام ګڼلي شي چي په سترګونه ښکاري ، خودانسان وجود ته ورننوزي اوناروغي پیداکوي . دانظریه دنوي عصرد ترلویواوژوروڅېړنو وروسته وړاندي کړای شوه چي دناروغیو اومعالجې په دنیاکي یې یوه نوي هنګامه راپیداکړي ده ، دهغوپواسطه دناروغیو کنترول اوله هغو نه بچاوآسانه شوي دي، حال داچي دادنوي عصردعقیده نه بلکي له لرغونو زمانونه داډول تصورموندل کیده .

دیوناني طب په ځینوپخوانیوکتابوکي ځیني ناروغي ساري ګڼل شوي دي ددې مطلب دادي چي ځیني ناروغي داسې دي چي پریوه وخت دیوې سیمي دېرخلك اغیزمن کړي .

داسلامي طبیبانو په لیکنو کي هم داډول تصورموندل کیږي شیخ الرئیس ابوعلي بن سینادناروغیودخپریدولامل دهوا اواوبوخرابوالي ګڼي . ښکاره ده چي که دناروغیو پیداکوونکي مکروبونه له هوااواوبوسره ګډنه شي اویوبل ته ونه رسیږي نوساري ناروغي له، یوه نه بل ته نشي انتقالیدای . مشهورطبیب محمدبن زکریا رازي هم دسرایت یوڅرګند تصورذکرکړي دي. دهغه مشهوره پیښه ده چي په بغداد کي یې دروغتون دځای دغوره کولو لپاره یوه عجیبه لاره غوره کړه . هغه دښارپه مختلفو برخوکي دغوښو ټوټي ځوړندي کړي بیایې دهغي غوښې ځای چي ترټولو وروسته خرابه شوي وه دروغتون لپاره غوره کړهغه دښري اوچیچك ترمنځ توپیروکړ اوویې ویل چي داساري ناروغي دي .

په همدې توګه یې ددق سل (توبرکلوز) اوجذام له مرضونونه هم دلري توب لارښوونه وکړه اوویې ویل چي دهغوخواوشاته چي کومه هواوي هغه خرابه وي چي دهغې په وسیله ناروغي بل کس ته انتقال مومي .

په نبوي طب کي دناروغیودسرایت تصور :

دسرایت تصوردرسول اکرم صلي الله علیه وسلم په احادیثو کي هم موندلای شو مګرهغه په دې لرکي دپخوانیو اواوسنیو تصوراتوسره څه توپیر لري .

له حضرت ابوهریره (رض) نه روایت دي چي رسول الله صلي الله علیه وسلم وفرمایل :" سرایت هیڅ حقیقت نلري " یوه بدوي پوښتنه وکړه یارسول الله موږ ګوروچي په صحراکي زیاتره اوښان روغ رمټ وي، خوکله چي یوښاربښت نیولي اوښ په هغوپوري ځان ومږي نوپه هغوټولو ښاربښت ولګیږي اخردده لامل څه دي ؟

رسول الله صلي الله علیه وسلم وفرمایل چي لومړي اوښ نوڅه ډول په دې ناروغي اخته شو ؟ (صحیح البخاري ، کتاب الطب)

داحدیث یوډیرمهم حقیقت روښانوي هغه داچي سرایت پخپله موثرنه دي دخدای رسول دسرایت له فاعلي لامل ACTIVE CAUSE نه انکار کوي اوفرمایي چي دهغه پیداکوونکي په حقیقت کي الله تعالي (ج) دي که هغه وغواړي نوناروغي له یوه نه بل ته انتقالوي اوکه وغواړي نویوروغ سړي سره لدې چي له یوه ناروغ سره اوسیږي روغ رمټ پاتي کیږي .

له دې حدیث نه څرګندیږي چي دنبوي زماني دخلکوترمنځ داخبره روښانه وه چي له یوه ناروغ اوښ سره دروغ اوښ دیوځای اوسیدوله لامله روغ اوښ هم ناروغه کیږي. رسول اکرم صلي الله داخبره ردنکړه اوله سرایت نه یې انکارونه کړ بلکي دهغي په اړه دهغه وخت دسرایت پخپل ذات کي اغیزمن وي تصوریې رد کړاودهغې پرخلاف یې دانظرڅرګند کړ، چي دهغې فاعلي سبب الله تعالي (ج) دي له دې توجیه نه په حدیث کي موندونکي تعارض لري کیږي اودنوي علمي څېړنو له مخي هم حقیقت همدادي .

دسرایت دخپریدومختلف لاملونه ذکرشوي دي چي له هغونه ځومهم په لاندي ډول دي .

الف : دمرطوبو ذراتوپه ذريعه سرايت

DROPLETINFECTION

دخبرو پروخت دلارو توکولو یاپرنجیدلو پواسطه مرطوب ذرات په هواکي خپاره شي اوپه دي توګه په هغوکي موجود مکروبونه دوېمه نږدي کس ته هم انتقال مومي .

ب : داوبو پوسیله سرایت

WATER BORN INFECTION

په اوبوکي مکروبونه موجودوي ځومره خلك چي دااوبه استعمالوي هغوي له دي ځانګړي مکروب نه په پیدا کیدونکو ناروغیو اخته کیږي

AIR BORN INFECTION

ج : دهواپوسیله خپریدونکي سرایت

مکروبونه دهواپه وسيله له ناروغ سړي نه روغ سړي ته انتقال مومي اوهغه هم ناروغ کړي .

دحفظ الصحي په باب دنبوي لارښوونو معنویت :

رسول الله صلي الله علیه وسلم چي دخوړلو، څښلو، پاکوالي اوبدني نظافت اوورځنیو چارو په باب نظافت ته ځومره متوجه کړي یو که په هغو په سمه توګه عمل وشي نوله ساري ناروغیو نه په مکمله توګه نجات موندلای شو. په دي باب موردرسول الله صلي الله علیه وسلم ځوحدیثونه بیانوو.

الف : له ناروغ سره دغاړه غړي کیدو اویایوځاي ناستي ولاړي ممانعت :

رسول الله صلي الله علیه وسلم له ناروغ سره دیوځاي ناستي ولاړي نه ممانعت کړي دي اوحکم یي کړي دي چي ناروغان له روغوخلکونه لري وساتي . ابوسلمه بن عبدالرحمن فرمايي : چي ماله پیغمبر (ص) نه ابوهریره ته دا روایت اوریدلي دي چي " ناروغ سړي هیڅکله دروغ څنګ ته مه راوله" (بخاري کتاب الطب)

حضرت اسامه روايت کوي چي رسول الله صلي الله علیه وسلم وفرمایل :" کله چي تاسي ته په یوه سیمه کي دطاعون دخپریدو خبرراورسیدنوهلته مه ځئ اوکه تاسي په داسي سیمه کي وئ چي هلته طاعون خپورشوي وله هغه ځایه مه وځئ : (بخاري ، کتاب الطب)

رسول الله صلي الله علیه وسلم دي خبري ته اشاره ضروري وګڼله چي داناروغي پخپله موثره نه ده بلکي دخداي درضاسره سم داسي کیږي . پردي اساس په یوه روایت کي راغلي دي چي رسول الله صلي الله علیه وسلم یوځل له یوه جذام نیولي سړي سره ډوډي وخوړه اوپه دي توګه یي دساري ناروغیوپه باب داتصورځرګندکړچي ساري ناروغي پخپله موثري نه دي .

ب : دخوړلو اوڅښلو آداب :

په یوه روایت کي راغلي دي چي رسول الله صلي الله علیه وسلم به چي ترخوراك وروسته دسترخوان

رسول الله صلي الله علیه وسلم له ناروغ سره له یوځاي ناستي نه منع کړي یو

ددي نبوي لارښووني دمعنویت اندازه ددي خبري نه معلومیداي شي چي نوي علمي څیړني دهغي مکمل تأیید کوي . ددي له مخي که چیري په یوه سیمه کي ساري مرض خپوروي نویوروغ سړي باید هلته ولاړنه شي اونه کوم ناروغ له هغه ځایه بل ځاي ته بوتلل شي ځکه چي په دواړو حالاتو کي روغ خلك بچ نشي پاتي کیداي . په همدي توګه په یوه حدیث شریف کي راغلي دي چي رسول الله صلي الله علیه وسلم فرمایلي دي :" له یوه جذام نیولي کس نه دداسي وزغلي لکه زمري چي ګوري اوتري تښتي " (بخاري ، کتاب الطب)

له طبي څیړنونه معلومه شوي ده چي جذام که څه هم په لومړنیو مرحلوکي ساري ناروغي نه ده مګرپه پرمختللي حالت کي ساري کیږي .

له ناروغانوسره له ناستي ولاړي نه دممانعت سره سره هم

ټولاوه نودخداي (ج) شکربه یي اداکاوه (بخاري ، کتاب الاطعمه) له دي نه داهدایت ځرګندیږي چي ترخوراك وروسته باید دسترخوان ټول شي اوکه نه نومچان پري کیني اومچان دناروغیو دسرایت ترټولو لويه وسیله ده . په همدي توګه رسول الله صلي الله علیه وسلم په ښي لاس دخوراك امرکړي دي .

حضرت عبدالله بن عمر(رض) روایت کوي چي رسول الله صلي الله علیه وسلم وفرمایلي چي څوك دي په خوراك اوڅښاك کي کیڼ لاس نه استعمالوي ځکه چي شیطان په کیڼ لاس خوراك اوڅښناك کوي . (ترمذي کتاب الطعمه)

په ښي لاس خوراك کي طبیعي نظافت په پام کي ساتل شوي اوکیڼ لاس دطهارت لپاره مختص شوي دي . دخوراك له نظره هم دامسئله په پام کي نیول شوي ده چي له استنجانه وروسته دپاکوالي په پام کي نه ساتلو په

صورت کي کېږي لاس امکان لري چي په مکروبونوککړوي . رسول الله صلي الله عليه وسلم ترخوراك وروسته هم دلاس پرېمينځلو هدايت کړي دي (بخاري ، کتاب الاطعمه) ښکاره ده چي دلاس پرېمينځلو پرته دکارکولو پروخت لاسونه خيرن اودمکروبونو دخپرېدو امکان وي .

رسول الله صلي الله عليه وسلم داوبو دصافولو لارښوونه هم کړي ده وېي فرمايل :" څوك چي له خوبه راپاڅي نو داوبو په لوښي دلاس ترننه ايستلو ړومبي دي خپل لاس دوه دري ځله پرېمينځي ځکه معلومه نه ده چي دخوب پروخت دهغه لاس چيرته چيرته و (ترمذي ، ابواب طهارت)

داحاديثو ځېرونکو ليکلي دي چي داحکم ددي لپاره شوي وو چي هغه وخت به خلك په جنگونوکي مصروف و ، دهغوي پربدنونوبه زخمونه و چي دخوب پروخت به په هغولاس لگيده ، ليکن اوس داډول تاويلونو ته څه اړتيا نشته که سري روغ وي هم دطب له نظره دلاسونو پرېمينځل ضروردي . حضرت پيغمبرصلي الله عليه وسلم داوبو دپاکوساتلو په باب هم فرمايلي دي :" هيڅوك دي په ولاړو اوبوکي متيازي نه کوي " (ترمذي ابوابطهارت)

داوبو دنظافت په پام کي نيولو سره رسول الله صلي الله عليه وسلم داوبوڅښلو پروخت په لوښي کي ساه اخستل اوياله اوبوپوکولو منع کړي ده . حضرت انس رضي الله عنه فرمايي : رسول الله صلي الله عليه وسلم داوبوڅښلوپروخت دري ځلي (دلوښي نه بهر) ساه اخسته (بخاري ومسلم) حضرت ابوقتاده فرمايي چي رسول الله صلي الله عليه وسلم په لوښي کي له ساه اخستونه منع کړي ده (بخاري ومسلم)

حضرت ابن عباس (رض) فرمايي چي رسول الله صلي الله عليه وسلم وفرمايل " داوبښ په څېرپه يوه ساه اوبه مه څښئ بلکي دوه يادري ځله يي په دمه دمه وڅښئ کله دي چي اوبه څښئ پيل کړئ نودالله (ج) نوم اخله اوکله دي چي اوبه وڅښلي نودهغه حمدووايه (ترمذي)

په يوه بل روايت کي دي چي يوه سړي عرض وکړ" زه په يوه ساه نه مړېږم " (نوڅکه اړکيږم چي په لوښي کي ساوباسم) رسول الله صلي الله عليه وسلم وفرمايل :" لوښي له مخي نه لري کړه اوساه واخله " (ترمذي) له حضرت ابن عباس رضي الله عنه نه روايت دي چي رسول کريم صلي الله عليه وسلم په لوښي کي له ساه اخستواوياپوکولونه منع کړي ده . (ترمذي - ابواب الاشربه)

حضرت ابوسعيد خدري (رض) فرمايي چي يوځل رسول اکرم صلي الله عليه وسلم له پوکولو نه منع وکړه ، يوه کس ووېل که په هغوکي کوم خلي په نظرراشي نوڅه وکړم ؟

ويي فرمايل لرشانته اوبه توبي کړه چي هغه خلي ولوېږي . (ترمذي ، ابواب الاشربه)

درسول الله صلي الله عليه وسلم ددي لارښوونو دمعنويت اندازه له نووطبي علمي لارښوونو نه څرگند يږي . دفزيولوژي له علم نه معلومه شوي ده چي په ساه اخستلو کي داکسيجن اندازه ۲۱ فيصده دنايتروجن اندازه ۷۹ فيصده اودکاربن داي اکسايداندازه ۵ فيصده وي له دي امله هغه هوا چي په اخستلوکي بيرته راوځي خطرنه دوه دري فيصده تڼدي وي په همدي توگه ځيني غازونه هم په اوبوکي دپوکي پواسطه حل کيږي اودروغتيا لپاره مضروي . په همدي ترتيب سره دساايستلو پروخت دمختلفو مرضونو لکه دستوني امراض، توبرکلوز اوداسي نورو په سلگونو زره مکروبونه له اوبوسره گډيږي اوڅوك چي په هغه لوښي کي اوبه وڅښي هغه ته انتقال مومي .

ج : دلوښو دپاکوساتلو لارښووني

رسول الله صلي الله عليه وسلم دنظافت په پام کي ساتلو لپاره دلوښو دپاکوساتلو لارښووني کړي ده . له حضرت جابر(رض) نه روايت دي چي رسول الله صلي الله عليه وسلم وفرمايل :" کله چي دشپي ځملي ، نوڅراغ مړکړي ، دروازه بنده کړي د مشك خوله وتړي اودخوراك اوڅښاك دلوښو سوېکړي" (بخاري کتاب الاشربه، ترمذي ابواب الاطعمه) دنظافت په پام کي ساتلو لپاره رسول الله صلي الله عليه وسلم دغيرمسلمانو په لوښوکي له خوراك اوڅساك نه منع کړي ده ، ځکه چي هغوي دپاکوالي رعايت نه کوي .

حضرت ابوثعلبه خشني فرمايي چي ماله رسول الله صلي الله عليه وسلم نه وپوښتل چي زموږپه سيمه کي اهل کتاب اوسي آيادهغوي په لوښوکي څه خوړلاي شو ؟

رسول الله صلي الله عليه وسلم وفرمايل :" که بل لوښي پيداکيداي شونوپه هغوکي څه مه خوري اوکه نه نولومړي هغه ښه پرېمينځي اوبيايي استعمال کړي " (بخاري ، کتاب الذبائح والصيد)

که چيري سپي په لوښي کي سردننه کړي نورسول الله صلي الله عليه وسلم دهغه لوښي دښه پرېمينځلو هدايت کړي دي .

حضرت ابوهريره (رض) فرمايي نبي کريم صلي الله عليه وسلم حکم کړي دي چي :" که چيري سپي په کوم لوښي کي سردننه کړي نوهغه دي اووه ځلي پريمنځل شي چي لومړي او وروستي ځل يي په خاوره سره وي اوکه پيشو سردننه کړي نومازي يوځل پريمنځل کافي دي " (ترمذي ابواب الطهاره)

له دي روايت نه دوه شيان ځرګنديږي :

لومړي داچي دسپي په لاړوکي ضرور کوم خاص شي موجودوي چي ددومره پريمنځلو هدايت شوي دي .

دويم داچي په خاورکي ضرورکوم داسي خصوصيت شته چي دهغي پواسطه هغه اثرات له منځه ځي . اوږدوتجربو اومشاهدو اوطبي څيړنو دواړه حقيقتونه روښانه کړي دي . څيړنو ځرګنده کړي چي دسپي په لاړوکي يوخاص ډول مکروب وي چي (RABIESVIRUS) نوميږي . له هغه نه نهايت يومهلك مرض پيداکيږي چي دهغه مرض دپيداکيدونه وروسته مريض نشي بچيداي .

په همدي توګه څيړنو داهم ثابته کړي ده چي په خاوره کي له نورو اجزاو پرته په زياته اندازه نوشادر، شوره ، امونيم اوکلسيم اکسايد موجودوي چي دهغو پواسطه داړول ويروس له منځه ځي .

دپرنجي اولاړو توکولو آداب :

دالله[٩] رسول[١] دپرنجي اولاړوتوکولو آداب هم بيان کړي دي . حضرت ابوهريره (رض) فرمايي کله به چي رسول الله پرنجل نوپرمخ (اوپوزه) به يي لاس ياتکه ايښودله او آوازبه يي ټيټاوه . (ابوداود، ترمذي)

ددي عمل دمصلحت اوحکمت اندازه له دي خبري نه معلوميداي شي چي له نووطبي څيړنونه معلوميږي چي ډيري ناروغي دټوخي او ږنجي دسرايت پواسطه خپريږي . دبرقي مايکروسکوب پواسطه معلومه شوي ده چي دپرنجي پواسطه په يوه دقيقه کي يوولس لکه ذرات په هواکي خپريږي په دي ذروکي دمکروبي تسلط درامنځته کيدو صلاحيت موجود وي . داذرات له ١٢ نه تر ٣٠ دقيقو پوري دخپريدو صلاحيت لري اوترنيم ساعت پوري په هواکي لامبوهي په دي توګه په دوکي دانفلوائنزا ، چيچک ، شري ، دستوني دامراضو، توري ټوخلي ، نمونيا اودق مکروبونه شامل اودنارو غتياودپيداکولو لامل کيداي شي . په دي ترتيب سره رسول الله صلي الله عليه وسلم له بي ځايه توکولونه منع کړي ده .

حضرت انس رضي الله عنه فرمايي : چي دخداي رسول صلي الله عليه وسلم وفرمايل : " په جومات کي توکول يوغلط کاردي دهغه تلافي داسي کيداي شي چي هغه پټي کړاي شي " (بخاري اومسلم)

جومات دعبادت ځاي دي هلته خلك دعبادت لپاره راځي پدي اساس بايد دجومات نظافت ته خاصه پاملرنه وشي . که دجومات فرش پوخ و نوبايد چي په ښه توګه پاك شي . دخداي (ج) درسول (ص) دلارښوونو معنويت له دي نه معلوميږي چي ډيرمهلك مرضونه دلاړو توکولو پواسطه خپريږي .

ځوك دي په خوراك اوڅښاك کي کيڼ لاس نه استعمالوي ځکه چي شيطان په کيڼ لاس خوراك اوڅښاك کوي

« الحديث ، ترمذي ، کتاب الاطعمه »

حضرت ابوامامه رضي الله عنه روايت مي کند که پيامبرعليه السلام فرمودند : کسي بالاي يتيمي دست بکشد وبخاطر خدادست بکشد، برابرموي بدن آن يتيم برايش نيکي نوشته مي شود وهرکه بايتيمي سلوك نيك کرد اوومن درجنت مي باشيم ودرين وقت پيامبر(ص) هردوانګشتانش راباهم نزديك کردند

بحثي پيرامون حقوق العباد از نظراسلام

ترجمه وحدتيار

إن الله يأمر بالعدل والاحسان وايتاي ذي القربي ....
النحل آيه ٩٠)

ترجمه: به تحقيق خداوند امر مي كند به عدل و احسان وعطا كردن به صاحبان قرابت : خداوند حكيم درايه فوق به سه چيز امرمي كند كه آراستگي وپيراستگي جوامع بشري راتضمين مي كند.

عنصر اول عدلست كه ازدوحقيقت مستقل ساخته شده است. يكي اينكه ميان حقوق مردم توازن وتناسب بر قرارباشد.

دوم اينكه به هركسي حقش بدون تعصب وجانب داري پرداخته شود.

بعضي ها عدل را به معني انصاف تصورمي نمايند كه مفهوم برابري ومساوات از آن ترشح مي كند يعني اينكه تقسيم حقوق بايد دربين مردم به اساس مساوات صورت گيرد . درحاليكه عدل به معني توازن وتناسب درحقوقست نه برابري ومساوات . گرچه دربعضي موارد عدل تقاضاي مساوات را هم مي كند بطورمثال ميتوانيم ازحقوق شهريت نام ببريم ولي دراكثرموارد ديگراگرعدل را به معني انصاف تعبيرنمائيم مفهوم آن سراسزدگرگون مي شود . مثلا دررابطه با حقوق اجتماعي واخلاقي والدين واولاد همچنان حقوق دربدل خدامات بزرگ وبه سطح پائين دربين موارد نمي توان اصل مساوات درحقوق رامراعت كرد.

پس تقاضاي اين حكم پروردگار عالم اينست كه به هر شخص حقوق‌اخلاقي ، اجتماعي سياسي اش را كه متوازن ومتناسب حال او است باكمال امانت داري وديانتداري بدون اعمال هيچ نوع تعصب وربط نامشروع بدهيد .

دوم احـسانست كه معني برخورد نيك ،همدردي ، روا داري ، فياضي ، عفو ودرگزر،مراعات يكديگر ، به ديگران اضافه از حقوقش پرداختن وخود به كمتر راضي شدن رامي رساند.

احسان يك چيز زايد ازعدل است كه ازنظرزندگي اجتماعي نسبت به عدل اهميت بيشري رادارامي باشد . اگرعدل تلخيها وناخوشگواري هاي اجتماع را رفع مي كند ، احسان درآن خوشگواري هاشريني ها ايجاد مي نمايد.

يك جامعه فقط.به اين اساس استوار مانده نمي تواند كه افراد آن هروقت نگران حقوق بوده وبه كفه ميزا چشم دوخته باشند كه حقوق ديگران چه مقدار است تا اداكند وحقوق اوازچه قراراست تا به همان اندازه بگيرد .اجتماعي به اين اوصاف يك اجتماع سرد وبي حس محسوب مي شود گرچه شايد از كشمكش خالي باشد.

ولي از ارزش هاي هم محروم خواهد بود كه درجامعه لطف وحلاوت ايجاد كرده ،محاسن اجتماعي رارشد مي دهد.

مطلب سوميكه دراين ايه كريمه تذكررفته صله رحمي مي باشد كه گويا يك شكل بخصوص ازاحسا ن است نسبت به اقارب وخويشاوندان ، معني صله رحمي تنها اين نيست كه انسان بااقارب وخويشاوندان خود به وجه احسن پيش آمد كند. درغم وشادي با آنها شريك باشد، درحدود جايزو مشروع حامي ومددگار آنها گردد ،بلكه ازتقاضاي صله رحمي اين هم است كه درمال ودارايي خويش ·علاوه برتثبيت حقوق خود ،اولاد وخانواده خويش آقارب وخويشاوندان خود رانيز سهيم بداند.

ازنظر اسلام هر فرد مرفه وصاحب ثروت نسبت به تمام افراد مربوط خويش كه با رشته هاي قرابت وخويشاوندي باهم مربوط اند ، مسؤوليت دارد كه از نگاه مالي واقتصادي به آنها توجه داشته باشد واز آنها بازرسي نمايد.

اسلام جامعه ايرا كه بعضي افرادش ازفرط مالداري وثروت مصروف عياشي مي باشد درحاليكه متباقي افراد مربوط آن از غربت ،توان خوراك وپوشاك خويش را ندارند ، سخت محكوم مي كند .

اسلام خانواده را عنصرمهم ازساخت وتركيب جامعه قرارميدهد و اولين حقوق افراد غريب ونابسامان رابالاي افراد ثروتمند وآسوده حال خانواده هاي آنها حمل مي كند بعدا ديگران رامسؤول ميدانند. به همين ترتيب برافراد مرفه وآسوده حال لازم ميدارد كه درقدم اول ازحقوق اقارب وخويشاوندان خود پاسداري كنند بعدازآن به طرف ديگران توجه نمايند.

همين حقيقت را پيامبر گرامي اسلام طي ارشادات گوناگون

خويش توضيح مي نمايد . چنانچه در روايات متعدد آماده است که درقدم اول حقوقيکه بالاي انسان عايد مي شود همانا حقوق والدين است بعد ازآن حقوق اولاد واهل خانه ، بعد ازآن حقوق برادر وخواهر وبه همين تريب آنکه قريبتر باشد حقوقش نيز مقدمترمي باشد.

روي همين اساس حضرت عمر رضي الله عنه پسران کاکاي يك يتيم را وادارنمود تا او را پرورش وتربيت نمايند. وراجع به يتيمي ديگر فرمود که اگر کدام خويشاوند خيلي دورآن هم مي بود اورامسؤول پرورش وکفالتش مي گردانيد . تصور کنيد که اگر جامعه اي به اين اوصاف وجود داشته باشد که هرواحد آن از افراد مربوط خويش بدين منوال پاسداري نمايد ،درآن رفاه وآرامش ازنظر اقتصادي ،حلاوت وشريني ازنظراجتماعي وپاکيزگي وصفايي ازنگاه اخلاقي بکدام پيمانه وجود ميداشت.

بعدازين بحث اصولي اکنون پيرامون بعضي ازحقوق مشخص چيزي ارائيه مي کنيم.

خداوند درمورد حقوق والدين مي فرمايد : وبالوالدين احسانا (

اجتماع ازنگاه اخلاقي طوري عيارگردد که اولاد را نسبت به والدين بي نياز نساخته بلکه همه وقت مرهون احسان وپابنداحترام به آنها داشته باشد.

اولاد بايد درسن پيري وکهولت از والدين خويش چنان پاسداري نمايند ، طوريکه والدين درايام طفوليت بااولاد خويش مي کردند .

آيه فوق شکل ترغيب وتشويق راندارد ، بلکه حکميت است که به اساس آن تمام حقوق وصلاحيت هاي والدين مقرر گرديده ، چنانچه ما.

تفصيل اين حقوق رادر کتب حديث وفقه مطالعه مي نمائيم .

اسلام نه تنها درين مورد حکم مي کند که از حقوق والدين پاسداري کنيد وآنراضايع ننماييد بلکه نگراني ازحقوق والدين اطاعت واحترام آنها را جزء مهم ارتقاي ذ هني واخلاقي جامعه اسلامي وتهذيب مسلمانان قرار ميدهد . به همين علت حکومت اسلامي وقوانين اداري آن به استحکام واستواري اداره خانواده تاکيد مي کند وتلاش مي ورزد که اين اداره به ضعف دچار نگردد.

اکنون بيائيد ببينيم که اسلام راجع به حقوق سايل ومحروم يعني افراد بي بضاعت وناتوان جامعه چه

درين مقام بايد اظهار داشت که مراد از حقوقيکه درين آيه کريمه تذکررفته است زکوة نيست که شرعا واجب باشد ، بلکه اين حقيقت که يك صاحب استطاعت بعدازاداي زکوة احساس مي کند که ازمال خود به ميل ورغبت خويش بدون اينکه شريعت براوچيزي لازم گرداند ،بالاي مردم بي بضاعت ومحروم اجتماع خرج کند.

چنانچه حضرات عبدالله بن عباس ،زيد بن اسلم و غيره ازآيت فوق همين مطلب را اخذ کرده اند.

روح اين ارشاد باري تعالي اينست که بندگان متقي پروردگار هيجگاه درين غلط فهمي واقع نمي شوند.

که گويا بعدازاداي زکوة ديگرذمه شان فارغ گرديده ومکلف نيستند که بطرف هرمصيبت زده وآفت رسيده جامعه توجه نمايند وبرآن ها نظر لطف واحسان داشته باشند. بلکه برعکس ازآيه فوق برمي آيد که هربنده متقي خداوند هميشه بفکر اين اند که کجا افراد بي بضاعت وناتوان اجتماع راسراغ نمايد تاازمال خود چيزي بالاي آنها خرج کند وبه اين ترتيب رضاي پروردگار خود را حاصل

اسلام جامعه يي راکه بعضي افرادش ازفرط مالداري وثروت مصروف عياشي مي باشد درحاليکه متباقي افراد مربوط آن ازغربت، توان خوراك وپوشاك خويش راندارند ، سخت محکوم مي کند

بني اسرائيل - ٢٣)

وباوالدين احسانکنيد . ازين ايه کريمه برمي آيد بعدازخدابزرگترين حقوقيکه بالاي انسان عايد مي گردد هماناحقوق والدين است . اولاد بايد مطيع ، خدمت گزار وگوش بفرمان والدين باشند.

حکم مي کند درآيه ١٩ سوره الذاريات درذيل تعريف وتوصيف متقيان واردشده : وفي اموالهيم حق للسايل والمحروم .

ترجمه : ودرمال هاي شان (متقيان) حصه يي است براي سوال کنندگان ومحرومين .

نموده اند وخته اي براي زندگي بازپسين خود کرده باشد.

درين آيه کريمه مراد ازسايل هر گداپيشه نبوده بلکه کسيست که محتاج بوده وديگرهيچ وسيله مرفوع ساختن حاجت خود را نمي بيند جز اينکه با شر مساري بطرف

ديگران دست دراز كند وچيزي بخواهد.
ومراد ازمحروم هرآن كسيست كه مبتلاي بيروزگاري وبيكاري مي باشد وياروزگاردارد ولي ضروورياتش راپوره نمي كند . يامبتلاءِ كدام آفت وافتادي شده ،يااصلاً صلاحيت كسب راندارد.
راجع به اين چنين اشخاص اگرخداپرستي آگاهي حاصل كند ،ديگرانتظار آن را نمي كندكه وي چيزي بخواهد ، بلكه بلادرنگ به كمك اومي شتابد وازمال خود تاحدتوان‌ضرورت او را رفع مي كند.
به همين ترتيب اسلام دررابطه باپاسداري ازحقوق مساكين ،يتيمان وبيوه گان تاكيد مي كند چنانچه دريك حديث آمده كه راوي آن حضرت ابوهريره رضي الله عنه مي باد پيامبر اسلام فرمودند : الساعي علي الاملة والمسكين كالساعي في سبيل الله .
يعني آنكه بخاطر براورده ساختن احتياجات وضروريات بيوه ومسكين تلاش ورزدگويا درراه خدا تلاش مي كند ودريك قسمت روايت حضرت ابوهريره رضي الله عنه اضافه مي كند كه به گمان من پيامبر اسلام فرمودند كه مانند نمازگزاريست كه هيچ آرام نمي كند ومانندروزه داريست كه هيچ روزه راترك نمي كند (بخاري ومسلم)
درمورد يتيمان روايات زيادي واردشده است . دريك روايت آمده پيامبراسلام فرمودند كه درميان مسلمانان بهترين خانه آنست كه درآن يتيم وجودداشته باشد وبااوپيش آمدنيك صورت مي گيرد وبدترين خانه دربين مسلمانان خانه ايست كه درآن يتيم باشد وبااومعامله زشت مي شود . (ابن ماجه ،بخاري في الادب المفرد)
همچنان حضرت ابوامامه رضي الله عنه روايت مي كند پيامبرعليه السلام فرمودند : كسي بالاي يتيمي دست بكشد وبخاطر خدا دست بكشد، برابرباموي بدن آن يتيم برايش نيكي نوشته مي شود و هركه بايتيمي سلوك نيك كرد اومن درجنت چنين مي باشيم ودرين وقت پيامبرعليه السلام هردو انگشتانش راباهم نزديك كرد . (مسند احمد ، ترمذي) عبدالله بن عباس رضي الله عنه روايت مي كند پيامبراسلام فرمودند : هركه يتيمي رادرخورد ونوشش شريك كرد، خداوند براوجنت راواجب مي كند . (شرح السنة) ، حضرت ابوهريره رضي اله عنه روايت مي كند شخصي به پيامبر عليه السلام عرض كرد كه سنگدل هستم ، بيامبر (ص) فرمودند كه بالاي يتيمي دست بكش ومسكيني راطعام بده (مسنداحمد) به همين ترتيب دررابطه به حقوق العباد خداوند درجاي ديگرمي فرمايد : وات ذالقربي حقه والمسكين وابن السبيل . وبده حق صاحبان قرابت ، مسكين ومسافررا . (بني اسرائيل . ٢٦)
منشاي خداوند حكيم ازين آيت اينست كه انسان نبايد مال وثروت خودرا به شخص خود تخصيص دهد، بلكه بعدازرفع ضروريات خويش به حداعتدال ، مال خودرا بالاي اقارب، خويشاوندان ، همسايگان ، يتيمان ، بيو گان وساير افراد محروم وبي بضاعت اجتماع خرج كند .
تادرزندگي اجتماعي اوروح تعاون وهمدردي ، حق شناسي وحق رساني زنده باشد .
هرفردمعاون ومددگارافراد مربوط خودوهرمستطيع بفكررفع احتياج بي بضاعتي باشد .
اگرمسافري درهرجاسفركند خودرابيگانه تصورنكند بلكه مردم مانند مهمان ازاواستقبال نمايند .
احساس حقوق درجامعه بحدي بيدارباشد كه هرفرد حقوق ديگران را بداند . واگر رسيده گي بحقوق ديگران كند تصوركند كه باري گران ازمسئووليت خودراسبك كرده است . واگر ازكمك بديگران معذورباشد ازآنهاطلب عفونمايدواز خداوند طلب فضل وتوفيق نمايدكه اورابخدمت اجتماع بگمارد وبه اووسايل ارزاني كند .
هدايات فوق صرف جهت ترغيب وتشويق انفرادي واخلاقي صادرنگرديده بلكه اساساتيست كه برآن حقوق افراد درجامعه اسلامي بنيان گذاري شده است .
ماتفصيل اين حقوق رادركتب حديث وفقه به شرح وبست زيادمطالعه مي كنيم وبااستفاده ازين اساسات حكومت اسلامي پاسدار ومحافظ حقوق تمام رعاياي محروم وبي بضاعت خودقرارمي گيرد كه خودتوانمندي حفظ وصيانت حقوق خودراندارند چنانچه پيامبر اسلام فرموده اند " اناولي من لاولي له " هرآنكه ولي وسرپرست ندارد من ولي وسرپرستش هستم . واين فرموده پيامبر گرامي اسلام كليدواساس باب بزرگي ازقوانين اسلامي بشمارميرود .

مختصري
دربارهٔ ورود دین مبین اسلام
به افغانستان

درسال ۲۳ هجري تمام مناطق شمالي وغربي وبعضي حصص جنوبي وشرقي افغانستان امروزي درزمان خلافت سیدنا حضرت عمر رضی الله تعالي عنه دردايره نفوذ اسلام درآمده بود که از آن جمله هرات ،مرو(بالامرغاب) بلخ ،جوزجان،باميان ،تالقان فارياب ،تخار،سیستان - کندهار وزرنج) بصورت خاص قابل ذکرمي باشد. باقي حصص افغانستان که کابل وغزني نيز درآن شامل مي باشد درزمان خلافت سیدنا حضرت عثمان ذوالنورين رضي الله تعالي عنه (۲۵هد - ۳۵) فتح گرديد.

کابل راقبل از همه صحابي جوان عبدالله بن عامر رضي الله تعالي عنه که والي بصره بود درسال ۲۵ هجري فتح نمود . درآن زمان عمر او" ض " ۲۵ سال بود. حینیکه وي ازمادرتولد گرديده بود حضرت پيامبر بزرگوار اسلام صلوة الله عليه وافضل التحياة او را تحنيك فرموده بود . زماني که لشکر او (رض) بعدازفتح کابل برگشت درکابل بغاوتي رخ داد وحکومت کابل از دست مسلمانان بيرون رفت . صحابي مشهورحضرت عبدالرحمن بن سمره رضي الله تعالي عنه بنابرحکم حضرت عثمان رضي الله تعالي عنه دوباره برکابل حمله نموده آنرا فتح نمود وفورا بعد ازفتح کابل به فتح غزني همت گماشت وآنرا نيز بتصرف دراورد.

حضرت عثمان رضي الله تعای عنه همراه آنان تابعي معروف حضرت حسن بصري رحمة الله عليه وجمعي ازفقهارانيز گسيل نموده بود تا دراينجا احکام اسلام ترويج وقوانين اسلامي نافذ گردد.

بعدازبرگشت آنان باردیگردرکابل علم بغاوت برافراشته شد ولي حضرت معاويه رضي الله تعالي عنه درسال ٤٣ ه. حضرت عبدالرحمن بن سمره را فرستاد . او (رض) بعدازدرهم کوبيدن شورشهاي ، گرد ونواح کابل درسال ٤٤ هد کابل را نيز توسط منجنيقها فتح نمود. در حين فتح يك صحابي برگزيده حضرت ابورفاعه (رض) تميم بن اسيدالعدوي جام شهادت بسرکشيد ودرهمانجا به خاك سپرده شد . در روايت ديگر اين صحابي شهيد را حضرت ابوقتاده العدوي " مي دانند . الاصحابه ، ج ٤ ، ص ۷۰.

مأخذ اين مختصر:

افغانستان من الفتح الاسلامي الي الغزوالروسي ص ص ، ۹۰ - ۱۰۳

وص ص ، ۳٤٥ - آخرکتاب

دايرة المعارف اسلاميه اردو ص ص ، ۹٥۱ - ۹٥٤

اردو دايجست شماره اکتوبر ۹۰.

مور باید دومره شکست خوړلي ذهنيت ونه لروچي داوسنيو دودشويونظامونو ، نظرياتو اوافکارو په منځ کي اسلام ته ورته څيزونه ولټوو اوځان پري خوښ کړو.

شهيد سيدقطب "(رح)

حافظ علي محمد حنيف

بحثی پیرامون حدود شرعي ومشروعيت آن

حد در لغت به معني منع آمده و برآن عقو بتي اطلاق مي گردد که شارع آنرا براي مجرم و مرتکب جرمي از جرائم تعين نموده باشد ، زيرا اين عقوبت وجزا ، سبب منع عود ت مجرم است بر جرم موصوف و همچنان سبب منع شخصي است که به ار تکاب جرم ميلان دارد . به همين طور حد به معاصي نيز اطلاق و نسبت مي گردد چنانکه در آيه کريمه (تلك حدود الله فلا تقربوها) سورة البقره ۱۸۷ يعني اين معاصي است که الله جله جلاله از آن منع فرموده ، پس براي شماقريب شدن آن نيز حلال نيست . (چه رسد به ارتکاب آن) . پس حدود شرعي موانع و زوا جريست از ارتکاب اسباب آن زوا جرو عقوبت که جرائم است. و در اصطلاح فقها کرام : حدعبارت است از عقوبت مقدر(اندازه شده) حق خداوند جل جلا له که دراصطلاح امروز نيزآنرا ((حق الله)) ميگويند .

حدود

دراسلام به آيات بينات قرآني ثابت است مثلاحدوددرمورد زنا که درسوره نور و سوره نسا ذکر است . و در سوره مائده که آيت درمورد سرقت ذکراست و آيت قذف المحصنات در سوره نور و آيت محاربه و ايت تحريم خمر و غيره . همچنان به سنت نيز ثابت است چنانکه احاديث صحيح از نبي کريم صلي الله وعليه وسلم درمورد حدود روايت گرديده وفعل رسول کريم (ص) درمور طبق آن ، مانند حديث ماعز (ص) « که سنگسار گرديد » وحديث عسيف « که مرد دره زده شد و زن سنگسار گرديد » .. همه و همه درکتب حديث خصوصا دربخاري و مسلم به تفصيل ذکر گرديده . گذشته از آن فعل صحابه درتطبيق حدود درصفحات تاريخ درخشان اسلامي ثبت است . و بالاخره حدود به اجماع امت مسلمه ثابت است . از نظر عقل سليم نيز حد يك امرمشروع بوده عقل مؤيد حقيقت آن است زيرا طبيعت بشري و شهوت نفساني به اشباع وحظ بردن از لذات و تحصيل محبوبه خويش مانند اشرب خمر، زنا ، قتل قطع دست و پا و اطراف انسان خاصتا ازجانب اقويا بر ضعقا و بزرگان بر خوردان همت مي گمارد و تمايلياز خود نشان ميدهد .بنا حکمت تقاضا مينمايد تا براي قلع و قمع همين فساد و جرائم و جلوگري از آن حدود مشروع گردد تا زجر و سرزنش براي مجرمين و عبرت به ديگران باشد درآن صورت جهان و عالم به صراط مستقيم و امن از هر تعرض امرار حيات نموده ، به زندگي آبرومند ادامه دهند . زيرا عدم وجود زوراجر و عقوبت ها برفساد و انحراف مغضي ميگردد . اکنون اين عقوبات (حدود) را از لحاظ شرعي تقسيم بندي مي نما ئيم عقوبات از لحاظ شرعي به سه قسم گرديده است .

اول حدود ، چنانچه قبلا اشاره گرديد که حد عبارت است عقوبت مقدر (اندازه کرده شده) حق خداوند (ج) و هر وقتي حاکم مجرمي را بيابد که مستحق عقوبت حد باشد ، پس بالاي حاکم واجب و فرض است که آن حد را بالاي همان مجرم تنفيذ و تطبيق نمايد و هيچ حاکمي ازنظر شريعت حق عفو را در حدود قطعا ندارد. ولي ظاهرشاه درقانون اساسي خويش همين حق را براي خود خاص ساخته بود ، «ديده شودقانون اساسي سال ۱۳٤۳هجرش باب وظائف بادشاه» درشريعت اسلامي جرائمي که مرتکب آن مستحق حد ميگردد از نظر احناف پنج نوع ميباشد به ترتيب ذيل :

۱ - زنا ۲ - سرقت ۳ شرب خمر ٤ - قطاع الطريق ٥ - قذف البته در مذاهب مختلف ديگر به هفت

قسم بالغ مي گردد . دوم قصاص : عبارت است ازمعامله نمودن به جاني به مثل اعترا و تجاوزش يعني (معامله بالمثل) زيرا معناي قصاص مماثلت است . قصاص ، حد شمرده نميشود. زيرا عقوبت قصاص حق عبد مي باشد و بنده حق عفو و انتقام را دارد. و به همين سبب مفهوم قصاص و حد از هم متباين ميگردد .

سوم - تعزير تعزير: عبارت است از تاديب بر آن معاصي كه نه حد در آن باشد و نه كفار كه ان شا الله تشريح هر يك از اقسام فوق الذكر درجايش خواهد آمد . حدود يكه متفق عليه است و جميع ائمه كرام و علما امت درآن اتفاق دارند سه مي باشد : حد زنا ، حد قذف ، حد سرقت . اكنون مي پردازيم به تشريح هريكي از آن .

حد زنا: زنا عبارت است از وطي مكلف ، در فرج زن مشتهات كه درملكيت و شبه آن ، قرار نداشته باشد . و به فعل زنا حرمت مصاهرت ، چه نسبي باشد يا رضاعي ، ثابت مي گردد. يعني مانندانيكه محرمات در نكاح ثابت ا ست ، در زنا نيز حقيقت مي يابد. مثلا شخصي (نعوذ بالله) باخشو و يا خواهرزن خود زنا نمايد ، خانم نكاحي او فورا بالاي او

بد ترين فعل ضد شرف و كرامت اخلاقي و فضايل بشري است و بوسيله آن بناجامعه بشري ويران ، نظام و خانواده متشتت و پراگنده ، نسب ها مختلط ، اساس زوجيت و علاقات آن قطع گردبده تربيت اولاد نابود و منعدم بلكه به ضياع و نابودي طفل منجر ميگردد .

زيرا طفلي كه از زنا تولد شده باشد ، كسي نيست كه آنراتربيه نمايد و مادر به تنهائي خود از تربيه آن بر آمده نميتواند . سپس حال وي خراب شده از جمله مفسد ترين عضو درجسد جامعه انساني تبارز مي نمايد . بالاخره به حقد و بغض و دشمني و انتشار فساد و جرايم مبادرت مي ورزد . زيرا شخصا خودش ثمره همان جريمه قبيحه منكره زنا است .پس جريمه زنا از خطرناكترين امور حيات بوده و به نظام حياتي و سعادت آن كاملا ارتباط دارد و به همين سبب شارع حكيم به حد اين جريمه اهتمام بيشتر ارشاد فرموده تا نظام حيات به سبب آن بر هم و درهم نشده و روابط خانوادگي حفظ گردد .

بنا كسيكه فرج خور را نگهداري و حفظ نه نمايد ، براي آن عقابي را دردنيا مقرر نموده ، عقابي كه شديد تر از آن عذابي وجود ندارد ، رسوائي كه خداوند (ج) مسلما ن

درروقت عذاب دادن (؟) جماعت از مسلمانان تا همه عبرت گيرند و به رسوائي وي افزوده گردد . همچنان براي جلوگيري از زنا از ديدن بسوي اجنبيات منع فرموده ، زيرا چشم اولين قصد كننده زنا است و امر فرموده تازنان از بر آمدن و جلوه نمائي نمودن بالباس جالب و جذاب در حضور اجانب اجتناب نمايند .

جائيكه مي فرمايند (وقرن في بيوتكن و لا تبرجن تبرج الجاهلية الا ولي) سوره الاحزاب اول جز ٢٢ او ٣٣ آيات يعني به خانه هاي خود باشيد و اظهار تجمل و زيب و زينت نه نمايند مانند نجملي كه درجاهليت پيشني بود . اين خطاب به امهات مومنين يعني زوجات رسول الله صلي الله عليه و سلم است . ايشان كه صالحات و قانتات بودند و درمدرسه نبوي صلي الله عليه وسلم تربيه شده بودند ، و دراعلي ترين جامعه (پوهنتون) نبوت صلي الله عليه وسلم علم آموخته بودند . ايشان كه به آداب نبوت آراسته و متخلق به اخلاق رسول الله صلي الله عليه وسلم بودند ، باوصف آن (كه امكان جريمه بدكاري درشان ايشان متصور نبود) جز درروقت عذر شرعي مانند حج و عمره

جرم زنا ازخطرناكترين امورحيات بوده وبه نظام حياتي وسعادت آن كاملاً ارتباط دارد

حرام مي گردد و نكاح او دو باره صورت گرفته نميتواند. و به همين ترتيب ديگر اقارب زانيه نيز همين حكم تطبيق مي شود و تفصيل موضوع دركتب فقه ذكر است و من صرف به آن اشاره نمودم .

ميگرديم به اصل مطلب و آن جريمه زنا كه از ذشت ترين جرائم است و

را دچار آن نكند . حتي امر فرمود،كه در تطبيق آن كو چكترين شفقتي و رافتي به شما عارض نگردد . و در وقت تنفيذ حد آن ، گروهي از مومنين بايد حاضر شوند . جائيكه فرموده است : (وليشهد عذابهما طائفة من المومنين) سوره النور آيه ٢. يعني بايد حاضرشوند

زيارت پدرو مادر ، عيادت مريضي وغيره از خانه هاي شان بيرون نميشدند، و وقتيكه جهت كدام عذر شرعي مي بر آمدند ، زينت خود را آشكار نمي نمودند و لباس براق و جذاب را نپوشيده بلكه بدون انيكه

بقيه درصفحه (٧٨)

عبدالقهار

لنډه کيسه

نيمګړی ارمان

جميله ترورې چې په ملاشيرګل واده شوي وه نو دځواني دوران و، ښه تکړه اوغيرتي ښځه وه . ديوتکړه ځلمي په شان يي له خپل خاوند سره ملاوتړله . په ډيرو کړاونويي له کلي نه ليري دملاشيرګل دپلارنه پاتي ورانه اوويجاړه ځمکه ، چې سيلاب خرابه کړيوه. يوه ټوټه ترې آباده اويوه جونګړه يي هم هلته جوړه کړه .

جميله اوخاونديي خداي دڅلوروزامنوڅښتنان کړل . دخواري اوغريبی په کوريي خپل زامن رالوي کړل . هغه به ډيره هوسيده چې زامن مي دکار شول که خداي کول پاتي ژوندبه مو هوساتيرشي ، خپلوزامنوته به يي وخت په وخت دادرس ورکاوه چې نيستي اوخواري له ميړونه تښتي ، خپلي ملاوي ټينګي وتړي داپاتي ورانه اوويجاړه سيلاب وړي ځمکه هم آباده کړي .

دسپرلي په موسم کې يوه شپه دتوپاني باران له امله چې په غرونو وشو، يوخونړي سيلاب راغي اودجميلي ترور کوريي دهغي دخاونداودري زامنوسره په مخه کړ. په دي شپه جميله ترورد خپل وړوکي زوي شيرعلم خان سره دخپل پلارکورته تللي وه .

کله چې سهارراغله ګوري چې هري خواته راغلي سيلاب لويي لويي کندي جوړي کړي ددوي دکور هيڅ نښه نه ښکاري اوپه يوه ځاي کي دخلکو ګڼه ګونه ده ، په تلواريي ځان وررورساوه ، ګوري چې څلورغبرګي جنازې په خټوليت پيت ايښي دي .

له همغي شپي نه وروسته جميله ترور دخپل يواځني زوي شيرعلم سره يوازي پاتي شوه . خوبياهم هغي زړه پردي ښه کاوه ، چې شيرعلم خان دخداي (ج) راته پاتي کړي ، چې له خيره سره ځلمي شو واده به ورته وکړم ، دزامنوڅښتن به شي اوخداي (ج) به مي بيرته په لمسيانو کي پته کړي

شيرعلم يي په ډيروکړاونو

رالوي کړ، هغه به يي لکه دبدن سيوري تل پرخپل ځان پسي ګرځاوه ، چې څوك يي بي لاري نه کړي .

وزيرګل به هروخت هغه ګواښه ، چې ته دملاشيرګل زوي يي، کله به يي يوه پلمه ورته نيوله اوکله بله ، وزيرګل خلقي و، اودشيرعلم پلار څوځلي په همدي خاطرتلي و، چې ته کافرشوي يي، نواوس چې دشيرعلم خان پلاراوورونه نه و، نودوزير ګل چې څه په وس کيدل هغه يي پري کول .

کله چې هغه ځوان شو ، جميلي ترورد خپل آرمان پوره کولوپه خاطر واده وکړ دواده دري څلورکاله يي تيرنه وو، چې خلقيانو کودتاوکړه ، نودکلي خلقي وزيرګل دغټ قدرت خاوندشو .

جميلي ترورچي لاپخوادوزيرګل دلاسه ډيري ناخوالي ليدلي وې نوهروخت به په سوچونوکي ډوبه وه چې داخلقي کافربه ورڅه کوي ؟ بيابه يي زړه ته تسل ورکاوه چې اوس خو هغه دغټ قدرت خاوند شو ګوندي کلي ته به هم نه راځي اوموږبه يي له شره خلاص يو .

څه موده لانه وه تيره چې يوه شپه وزيرګل دڅوتنووسله والوکسانو سره راغي اوشيرعلم خان يي په دي نامه چې ټادانقلابي دولت دفرمانونوخلاف تبليغات کړي، دښځي اومورپه مخ کي دعسکرو په وسيله ورواهه اوبيايي په ډيره بي رحمي سره په داسي حال کي چې دهغه ټول بدن په وينو رنګ و، موټرته واچاوه اودولسوالي پرلوروخوځيده. خداي خبرچې هغه به يي ولسوالي ته هم رسولي واوکه نه ...

تر دي وروسته به جميله ترورهرسهاردخپل يواځني ځوي شيرعلم خان په پوښتنه کله دولسوالي اوکله هم دمنشي دکورپه وره کي لکه پيره دار ولاړه وه ، چې دخپل ځوي درك معلوم کړي خوکله به چې ولسوال اويامنشي

ناوخته له خوبه راپاڅیده اوپه ډیر
نازاوکریشموسره به له کوره را ووت
، نودي به په ژرغوني آوازپرې
غږکړولسوال صیب عرض لرم
اوبیابه یې خپله عریضه چې خداي
خبرچاورته لیکلې وه په لړزیدلي
لاس وروړاندې کړه ، پرمخ به یې
داوښکو سیلاب جاري و، تابه ویل
چې دهغې دسترګونه چینې جوړې
دي اودخپل تېراور پرې سره وي،
اوزیاته به یې کړه حاکم صیب
پرماسپین سري رحم وکړې، یوځوي
مې دي دهغه په دري کلن ماشوم
ورحمیږې ، زماځوي بې ګناه دی،
دخداي په دربارکې بله اسره نه لرم
، همدایوزوي راپاتې و، زه قسم
کوم هغه بې ګناه دی، دکلي
خلکونه پوښتنه وکړې، وزیرګل
زمونږ سره دښمني لري .

ولسوال چیرې داسې مظلومانه
چغې اوفریادونه آوریدل، نو
- پانه به یې ورته بلې خواته
ګذار کړه اوپه خپل موټرکې به
سپورشو .

مظلومې جمیلې تروربه خپل دزړه
سکروټې دخپلواوښکوپه څاڅکو
سړې کړې، اوبیابه یې خپله ملاپه
دواړولاسوټینګه ونیوله اودخپل
کورپرلور به روانه شوه . کله به
چې کورته ورسیده ، دخپل زوي
یواځني نښه " ګل علم " به یې په
غیږکې ونیو اوپه کریکو کریکو به
یې دخپلې اینګور سره وژړل
اودخپل رنځور اوداورله لمبودک زړه
ته به یې پرې تسل ورکړ ، بیا به
یې ټوله کیسه ورته وکړه .

شپې ورځې یوپه بل پسې تیریدلې
جمیله تروردخپل زوي دراتلوپه
انتظارکې په ملا کږوپه شوه خپل
بدني قوت اوتوان یې هم له لاسه
ورکړ .

دکلي خلکو دمهاجرت پریکړه
وکړه ، ترڅومجاهدین وکړاي شي په
ډاډه زړه دملحددښمن مقابله
وکړي . جمیله تروره‌م دخپلې
اینګور اوماشوم لمسي سره
دپاکستان پرلوري وخوځیده .
دلته په پاکستان کې هم هغې دیوې
خیمې له پاره ډیرې دروازې
وټکولې ترڅودسرسیورې پیداکړي

دهجرت کړاوونه اودیواځینې
زوي ژوندي ورکیدل اوپه تیره
بیاچې ګل علم خان به په ماشومانه
ژبه ترې پوښتنې کولې ابې ! کریم
خوپلارلري اوهغه بله ورځ یې
ددوکان نه ښکلي څپلې ورته
راوړې وې .

زما پلارچیرې تللی ؟ هغه ولې نه
راځي ؟ ماته څپلې ولې نه راوړي
؟؟

دکلي ټول ماشومان څپلې اوبوټان
لري اوزه لوڅې پښې مسجدته
دسبق له پاره ځم ماته ولې بوټان نه
اخلې !

دجمیلې ترور له خولې نه به
یوسوړاسویلي وخوت اودسترګونه
به یې اوښکې جاري شوې اوبیابه
یې خپل ماشوم لمسي په یوه اوبله
وغولاوه .

اوس نوترټولوزیات دماشوم
لمسي پوښتنو اودڅپلوغوښتلو ،
دهمزولو سره سیالي چې هغه هم په
هیڅ وجه ممکنه نه وه هغه ډیره
کړوله .

یوه ورځ جمیلې ترور ته چاویلي
وچې ددفترله خواهغوکسانوته چې
په جهادکې معیوب شوي اوپاپه
شهادت رسیدلي اویتیمان یې پاتې
وي، هره میاشت یوڅه اندازه
پیسې ورکول کیږي، په دې شپه
جمیلې توراولمسي یې ترسهاره
سترګې پټې نه کړې جمیلې تروربه
له ځانه سره داسوچونه کول چې که
داکاروشي نواول به ګل علم خان ته
نوي بوټان اوجامې اخلم که هرڅه
وي دهغه سیالي به دهمزولو سره
برابره شي .

سهاروختي هغې جانواکا چې
ډیرخیرخواه سړی و دځان سره
ملګرې کړ، ترڅوهغه دفترته یې
بوځي .

ځوورځې پرله پسې هغه بوډۍ
دجانو اکاسره دفترته لاړه ، خوکله
به مدیرصاحب! نه و اوکله به
مامورصاحب، چیرې واده ته تللی
و، اوهغه خوارکې به ترغرمې پورې
دپیښورپه دې ګرمۍ کې کله دیوه
دیوال اوکله هم دبل دیوال سیورې
ته ناسته وه . چې غرمه به شوه
بیرته به دخپل کمپ پرلوري تش
لاس دجانواکا سره وخوځیده .

هغې دځان سره داپریکړه وکړه
چې نوربه جانودځان سره نه بیایم
داڅو ورځې مې هغه غریب له کاره
ایستلی، دچاخبره دهغه هم چې
لاس وښوري نوخوله یې ښوري
اوس خومې ددفتراو دموټرو دتم
ځایونومونه زده کړي ښه داده چې
نورهغه له کاره ونه باسم ، خداي
خبر چې زماکاربه څو ورځې نورهم
اوږدشي . نوګل علم به ماله لاسه
نیسي اودفترته به مې بوځي

همداسې یې وکړل . پردې ورځ
هغه دخپل لمسي ګل علم سره
وخوځیده ، کله چې اډې ته ورسیده
، دکمپ دموټرونه ښکته شوه او
ددفترموټرودتم ځاي پسې ګرځیدله
چې هغه دفترته ورسوي . دیوه
اوبل نه یې پوښتنې کولې . چې
ناڅاپه څوقدمه وړاندې په یوه بس
کې بم وچاودیده دچاودیدلي موټرپه
ټوټواوپرچوګڼ شمیر مسافرین
ټپیان اومړه شول چې دجمیلې
تروړضعیف اوکمزوري جسددهغه
دماشوم لمسي ګل علم سره یوځاي
دمړوشویوپه جمله کې شامل و .

غزل

په دا ژوندنشته ویسا
هردم ته وایه اللّه
هرنفس یوغنیمت دي
پهره داراوسه دساه
دسالك په ویل کارکړه
که دځان نه یي بدخواه
رسالت ویل همدادي
ته یي وایه بي اکراه
چي له خلکه نه زړه پري کړه
زړه پیوند کړه له الله
که هوادي کړله ترکه
نورقبول یي ددرګاه

بادشاهي به دهرتن کړي
که دخپل تن شي بادشاه
موتواقبل ان تموتوا
په دارازشه انتباه
په جواریي دقربت کي
دکم شناختونشته راه
دبیدار ودي نصیب وي
ښه دولت دسحرګاه
څه امید دوروددرازکړي
په دالړ عمرکوتاه
تل توبه کوه خوشحاله
چي دي محوشي ګناه

« خوشال بابا (رح) »

غزل

کوڼ اوړوندکړي هسي رنګ دنس هوئ
چي لړې `سره روا اوناروا
شوخ بې شرمه کړلې حرص ترهسې حده
چي نه شرم کړي له خدایه نه پروا
چي دنس په زیرمه خدای (ج) درڅخه هیرشه
داله چاشوي وابسته له چاسوا
نه به ته سرکشه نس په بدوموړکړې
نه به شي زهرقاتل دچادوا
څوتیارخوان والوان درسره نه شي
په یوه طعام دې نه یخیږي خوا
وړي هزارتروه ترخه دناکسانو
وایه ولي په یوه نمړي حلوا

چي طلب دږڅخه نس خواږه ترخه کا
زیرموي سبا حلوا بیګا ښوروا
په حیا کي سړئ وږي تږې ښه دي
نه په شهدوشکرموړپه بدرسوا
وږي سپږي مي دګنډي غیلي غوادي
زه به څه کړم دچاغیلي دچاغوا
قناعت هسي دولت و " حمید" ورکړ
چي بادشاګني ترځانه بینوا
چي په سوال اوږدوي لاس چاته " حمیده "
ښه یي وږي لاس ترزنې بینوا

داغ نارسائیها

استادتمیم

شفق چودیده اگربرخضاب میماند
به طرفه کاري من کي سحاب میماند
توان ستردزدل داغ نارسائیها
بناله يي کاثرش برشهاب میماند
تلاش بیهده سرمایه زیانکاریست
هدف چویاوه شود ، ناصواب میماند
صباپیام مرامي رسان بگوش جهان
نصیب فرقه پرستان ، عذاب میماند
هوي پرست مشو، عرق درمعاني باش
سرتهي زهنر، برحباب مي ماند
دیارمن که بیاقوت ولعل مي مانست
چه فتنه رفت ، کنون برسراب میماند !
بیابه ناله جان سوزووآتشینم بین
که صخره درشررش برمذاب میماند
بسوخت پیکرم ازتاب مستمندیها
دوساق من به دوسیخ کباب میماند
"تمیم " شکوه مکن ، خصلت خموشان گیر
وگرنه رنج توهم ازثواب میماند

احمد شاه ((وحدت))
Ahmad Shah (Vahdat)
A. K. P. O.

بنده آزاد

استاد بیرنگ

آندم که روم ازخودبایاردرآویزم
گه گریم وگه خندم گه افتم وگه خیزم
ني عاقلم وهوشیارني مست شرابم من
ني عاشقم ومجنون ني عربده انگیزم
ني درطلب جامم ني درگرو ساقي
ني وامق شیدایم ني خسرو پرویزم
ني وصل بتان خواهم ني جام جهان بیني
ني رندخراباتم ني زاهد شبخیزم

ني عاشق خویشم من ني دشمن بیگانه
درراه فنا ازخود ازتیزروان تیزم
ني خاکم وني آبم ني بادم وني آتش
ازعالم امرم من ازوسوسه بگریزم
ني معتکف دیرم ني خادم میخانه
ازگوشه چشم اوچون ساغرلبریزم
گه درطلب یارم گه درغم اغیارم
یارب بنما لطفي کازتفرقه پرهیزم
من بنده آزادم جانبازم وسربازم
گه سرشکن روسم گه ذلت انگریزم
ازعشق وهوس هرگز آئینه نشد"بیرنگ"
یك آئینهٔ پاکي ازصدق وصفا ریزم

پیوستون

ملنگیار

احمد شاه ((وحدت))
Ahmad Shah (Vahdat)

ستادخیال له پیوستونه بیلتون درومي
داښکاره ده چې نن راشي پرون درومي
ستوري ورك شي هم دلمرپه سپینو وړانگو
له نظرنه دي تورتم دگردون درومي
ستادمینې حقیقت په کي ځلیږي
جې شعلي دمحبت ترې بیرون درومي
په حدود دعقل کله ایساریږي
دمنصورله عشقه ځکه قانون درومي
ستادمینې دهوښیار له خوروشونډو
پټ اسراراودرازونومضمون درومي
دلیلی له حسنه حال دمجنون پوښته
چې یې دعشق خودي په لاردجنون درومي
که ازمیښت دسرمې کړي دعشق په لارکي
بې پروا پرې ستادمینې مفتون درومي
چې دې یادساتي دژوند په هره ساه کې
ددنیا له حرصه ستړی راستون درومي
ستادمینې ملنگیاربخښنه غواړي
تل پرگڼو وډو لارو مجنون درومي

مذهب عشق

اي جان من ، جهان من
اي نام من ،نشان من
اي نوردوچشمان من
اي عشق جاويدان من
اي قبله مقصود من
اي بهترين موجودمن
اي ديده ام روشن بتو
اي مطلب ومطلوب من
اي زيب من ، زيباي من
اميد من ، دنياي من
برقلب من مرهم گذار
روشن شود شبهاي من
اي رازمن ، نيازمن
اي شوخ من ، طنازمن
اي سروباغ گلشنم
بادرد وغم دمسازمن
اي قلب مصفاي من
اي ديده بيناي من
اي دل ربودي ازكفم
صيادبي پرواي من
هستم اسيردام تو
ورد زبانم نام تو
نغمه سرايم روزوشب
بايادباغ وبام تو
باجان خريدار توام
ازدل گرفتارتوام
رحم نما برحال من
من عاشق زارتوام
چون مرغي بي بال وپرم

تيغي فگندي برسرم
نه آبي ونه دانه اي
چون نيم بسمل مي پرم
تيري زدي برجگرم
بشكسته بال وپرم
دريافگندي زنجيرم
برفرق سويت رهبرم
اي كعبه ومعبودمن
ازتوست هست وبودمن
ازبركتت من زنده ام
فيض تواست نمودمن
فضل تواست وجودمن
يمن تواست نمودمن
فيض تواست بقاء من
عشق تواست سجودمن
امرتواست هستي من
عشق تواست مستي من
لطف تواست اميدمن
قهرتواست نيستي من
باوركندكي انس وجان
عقلاً محال است فهم آن
روح گر برون گرددزين
زنده بماندجسم وجان
چون بادزپيشم ميروي
چون جان زخويشم ميروي
مي بيني باقلب حزين
زاروپريشم ميروي
تاحال نديذكس درجهان
رسم زمانه نيست چنان

اين شرط ناانصافي هست
ياري شود ازيارنهان
مي بيني اين بيتابي ام
مي فهمي اين بي خوابي ام
برمذهب عشق وصفاء
اين كي بود هرگز رواء
دلبرده ودلداده
باهم كننداين ظلم ها ؟
دارم زتواين التجا
رحمي بكن برحال ما
ازقهرونازت ظفر رو
برگير اين حجاب ها
رخساره ات بنماء بمن
نذرت كنم اين جان وتن
بوسه زنم ، سجده كنم
اشكت بريزم دردمن
ديوجفاء راكوركن
صبروحياء را دوركن
نازش بده گيرش بغل
رنج اش مده مسروزركن
اين تشنه راسيراب كن
بيخواب خودرا خواب كن
ازوصل خود آبش بده
زجرش مده ، ثواب كن
رسم وفاء داري نما
بايارخود ياري نما
دارم زتواين التجا
ارحم لنا ، ارحم لنا

لويه خدايه (ج)

لیک : ناصر مومند

په وطن کي مي اي ربه دااورتم کړه
دظالم اودجابر سرراته خم کړه
په ژړا اوپه ویرونو شو نور ستړي
ربه وچ موته دسترګو دغه نم کړه
په غمونو، تکلیفونو کسي ژوند تیرشو
خوشحالي موپه نصیب اوورك داغم کړه
دبمونو په اورونو مي کور وسو .
له وطن نه مي ورك ته داتوپ اوبم کړه
چه داځیني په کړه لاره روان دي .
داکاره په خپله سمه لاره سم کړه
دغه وران وطن مي ته آزاد آباد کړه
غلیمان مي دوطن تباه اوکم کړه
دامرض دنفاق لیري کړه له زړونو
هرانسان دبل زخمي زړګي مرهم کړه
دنفاق خزان نه مونږ بچ کړي کریمه
دوحدت ګلان راشنه په هرقدم کړه
چه خائن وي خپل ملت ته ملامت وي
آخرت کي ئي اي خدايه ته هم ګرم کړه
دمظلوم په اسویلوظالمان غرق کړي
دظالم له ظلم خلاص بني آدم کړه
چه یي زړه کي خیري قام لره پیداشي
اي قادره ته یي غرق په هاغه دم کړه
هرمؤمن دهرکافر په مخکي خندکړه
ته یي هر ظالم جابرلره محکم کړه .
خدايه قام مي اتفاق کړه نفاق ورك کړه
اتفاق موای کریمه په کرم کړه
سره اوسپین چه ئي زمادوطن لوټ کړل
سره اوسپین ورته سوراوردجهنم کړه
خودبیني ده هیڅ رښتیا زغملي نه شو
راعطامونږ ته تحفه دصبروزغم کړه
چه هر کاریي خپل وطن لره نقصان وي
لویه خدایه ورك یي هم اوسپك ئي هم کړه
که ناصررښتیا دقام اودین خادم وي
ربه ته یي قوي ذهن اوقلم کړه

ترانه وطن

غلام محمد «ناخوان»

اي وطن ريگ بيابانت زراست
درحقيقت سنگ كوهت گوهراست
تپه وجوي ودرختت سنگراست
خاك پرفيضت مجاهد پروراست
ميهن اجدادوآبايم توئي
آشيان وخانه وجايم توئي
گلشن بسيارزيبايم توئي
پرورشگاه وپناهگايم توئي
اي وطن ريگ بيابانت زراست
درحقيقت سنگ كوهت گوهراست
تپه وجوي ودرختت سنگراست
خاك پرفيضت مجاهد پروراست
مهرتوباشد بقلبم جاگزين
آب پاك وروشنت باشد شيرين
باغهايت اشك فردوس برين
كابل ات است جنت روي زمين
اي وطن ريگ بيانات زراست
درحقيقت سنگ كوهت گوهراست
تپه وجوي ودرختت سنگراست
خاك برفيضت مجاهد پروراست
دره هايت خوب وزيبا منظراست
خارزارت ازگلستان بهتراست
كودكانت برضد اشغال گراست
شيرمردانت به پشت سنگراست
اي وطن ريگ بيابانت زراست
درحقيقت سنگ كوهت گوهراست
تپه وجوي ودرختت سنگراست

خاك پرفيضت مجاهد پروراست
ميهن ام اي كشورافغانستان
قهرمان بودي وهستي قهرمان
هست فرزندان توغيرت نشان
درس عبرت داده يي بردشمنان
اي وطن ريگ بيابانت زراست
درحقيقت سنگ كوهت گوهراست
تپه وجوي ودرختت سنگراست
خاك پرفيضت مجاهد پروراست
اي وطن اي ميهن زيباي من
مسكن من قصرمن ماواي من
ازتوشدنان ولباس وجاي من
زينت دنياو هم ملجاي من
اي وطن ريگ بيابانت زراست
درحقيقت سنگ كوهت گوهراست
تپه وجوي ودرختت سنگراست
خاك پرفيضت مجاهد پروراست
من كمينه شاعر" ناخوان " تو
كرده ام توصيف هادرشان تو
جان خود راميكنم قربان تو
زانكه هستم زاده دامان تو
اي وطن ريگ بيابانت زراست
درحقيقت سنگ كوهت گوهراست
تپه وجوي ودرختت سنگراست
خاك پرفيضت مجاهد پروراست

دوستي

ننګيار

طنز

هغه مي يوځل مخکي هم ليدلي ؤ اوپيژندلومي چي دري مياشتي مخکي له کابل نه راغلي ؤ. کله به چي په کوڅه کي تيريدم اودي به دنانواي له څنګه ولاړو نوډيربه يي راته کتل، ترڅو يي يوه ورځ چي زه هم ددوډي اخستلولپاره نانوايي ته تللي وم پوښتنه وکړه : وروره چيرته کارکوي ؟ ورته ومي ويل دحزب اسلامي په يوه دفترکي هغه موسك شوويي ويل ډيرښه ډيرښه اوبيايي خپل نوبت هم ماته راکړ . چي کله مي ډوډي واخيسته اوروانيدم نوبيايي راته وويل : صيب کورموچيرته دي ؟ ورته ومي ويل هغه دمسجد دڅنګ په کوڅه کي ښي اړخ ته يوولسم کور . هغه وخندل ويي ويل : ښه ، ښه هغه شنه داوسپني دروازه يي چي ده ؟ ماويل هو ! بالکل هماغه کوردي اوله دي سره مي تري اجازه وغوښتله اولاړم .

په لاره مي ډول، ډول چورتونه وهل ، ماويل لکه چي سړي ددي سيمي تول کورونه ترنظره تيرکړي ، لکه چي دکوردنيولو په وخت کي ډيرسرګردانه شوي .

په همدغه ورځ ماسپښين به و چي دروازه وټکيده اوچي زوي مي ورغي راغږيي کړچي لالا ! څوك دي غواړي . چي دروازي ته ورغلم ، ګورم چي هماغه دنانوايي سړي دي اوميرمن يي هم ترشاولاړه ده ، له لري يي سلام واچاوه اوله خندانه په ډکه خوله يي وويل : وښنه ، لکه چي مزاحم شوو؟ ورته ومي ويل نه ، نه ! مهرباني وکړي ، په خيرراغلي ... اوبيامي دواړه کورته بوتلل .

ميرمني ته مي هغه بلي خوني ته بلنه ورکړه ، ترڅو دکورله ښځوسره کښيني خوسړي ټينګاروکړچي نه ، نه ځه له تاخوستره نه ده همدلته به وي . ماويل ښه نوچي داسي ده بيا مهرباني وکړي کښيني . لاړم په چاي پسي اوژر ، ژرمي چاي ورته راوړ .

دچاي په څنلوسره بس مجلس هم پيل شو . سړي مخاطب کړم اوراته يي وويل : وروره ! شايد نه به دي يم پيژندلي ؟ په وارخطايي مي ورته وويل: نه ، نه ! وښښي ، هغه وويل : زمانوم محمدرازق "ساديوال" دي اوترراتلومخکي مي داطلاعاتو اوکلتور په وزارت کي دمديريت دنده درلوده اوميرمن مي ... دښوونې اوروزني په وزارت کي دمشاوري په توګه کارکاوه . دري زامن لرم چي يويي داکترؤ اوامريکاته لاړ، بل مي داقتصادله پوهنځي نه ووت ، په قاچاقي ډول جرمني ته تللو اويه هند کي ګيرراغي اوهماغلته دي اويوزوي مي دلته راسره دي چي هغه هم دساينس پوهنځي خلاص کړي اوچي عسکري ته يي بوولو، په ډيره خواري موږ اووسيت اودلته موږاورساوه .

اوس نوهم زه اوهم مي زوي دواړه بيکاره يو، يواځي ميرمن مي په يوه بهرني موسسه کي کارپيداکړي . ورته ومي ويل چي بس دخداي (ج) فضل ده ، ژوندموښه ده نوحتماً دي ميرمن هم دوه ، دري زره کلداري تنخواه اخلي اوشايد چي زوي به دهم مرسته درسره کوي ؟ سړي بياموسك شو اوويي ويل : څه ووايو؟ که ووايوچي ګوزاره مونه کيږي هم وبه يي نه مني اوکه ووايو چي کيږي ، نوهم دروغژن به شو . ګوزاره چيري، بس عمرده تيريږي څه وکړو، چاره نشته کنه ديوي ورځي ژونديي هم ګران دي . بيا داسي يومحيط دي چي نه ښځه پکي وتلاي شي اونه آزاده ګرځيدلاي شي . زړه مووچاوده ،حال نه شوويلاي .

پدي کي يي ميرمني هم خبره ورسره غبرګه کړه اوويي ويل : ريښتيا وايي ! والله وروره چي دغه کارته څم هم دسترګو په وتو، پارك ته تلل اويايه بازارکي ګرځيدل خوپريږده ، پاکستان نه دي ، زندان ده ، زندان . حيران پاتي وم چي څه ورته ووايم ، ماويل که اوس ورته حقيقت ووايم نوميلمانه دي خفه به شي اوکه يي نه ورته وايم نو غاړه مي بنديږي ، آخرمي داسي غوټه کړه چي پريږده آخربه يوه شي خلك نوي راغلي، تراوسه يي لاپخواني هواله سره نه ده وتلي .

سنه ډيرشکايتونه اوګيلي يي وکړي، څه سياسي مسئلي يي هم غلبيل کړي اوزماپه خاطر له

حزبه پرته تول تنظیمونه اومجاهدین بي هم دانتقاد په غشوورویشتل . ډیره غوسه یي دپاکستان حکومت ته راتلله په هغه یي هم زړه سورکراوچي یوځه یي دزړه بادوویست اوزه هم پټه خوله ورته کښیناستم اویواځې په هوا! اونه ! مي خبري بدرگه کړي ، نوخسته غوندي شول اودتلو اجازه یي وغوښتله ، دپاتي کیدوست مي ورته وکړ خوویي نه مانه اوبالاخره لاړل .

دغه ډول تلل، راتلل ډیرشول اوداسي حال ته ورسیدل چي هره ورځ به‌راتلل . حتي چي مونږبه یي هم وخت ناوخت میلمانه کولو اودجمعي دورځي هوساني لکه ، منتو، اشکي ، پیرکي، اش اوداسي نورخوبه یي کله هم بي له مونږه نه خوړل . له نوروخپلوانو سره یي هم معرفي شوو اوپدي ډول په مفته خداي (ج) دډیرو دوستانو څښتنان کړو .

میرمن به یي هروخت داپوښتنه کوله چي داخوك دي اوپه څه ورسره پیژني ؟ ولي له ماسره هم بي له دایوه ځوابه چي نه یي پیژنم اودوي راسره پیژني بل نه ؤ . چي دغه ځواب هغي ته له مسخري پرته بله معني نه درلوده اوکرار، کرارخبره دي ته ورسیده چي راباندي شکمنه شي . څکه دهغوي له حده وتلي آزادي معاشري دي ته شکونه پیداکړي ؤ اوپه همدي وجه ورځ له ورځي زمادکور وضع خرابیدله اومیرمني به یي په یوه اوبله بانه جنگ اوجنجال اورته پوکي واهه .

زه هم حیران وم، څکه له یوي خوادهغوي دبي دریغه انسانیت اوگرمي راشي ورشي زولني وي چي زماپسنوته یي رااچولي اوله بلي خوابي دمیرمني دشکونو سیندو چي ورځ له ورځي طوفاني کیده . نه پوهیدم چي ولي دي سړي له ماسره دومره توده رانښلولي . په ماکي کوم داسي صفت شته چي ددوي خوښ شوي، سره له دي چي زما اودهغوي دفکر، نظر اوعقیدي ترمنځ ډیري فاصلي وي .

زمونږ ددوستي دوه ، دوه نیمي میاشتي به وتلي وي چي یوه ورځ بیا سړي اومیرمن یي راغلل اوداځل یي خبره په ټوکه پیل کړه چي : له تاسو اخوانیانو نه خومونږ. والله که هیڅ هم لیدلي وي، خونوردي نه پریږدم که زماونه شي هم خیردي خوایمل جان ته به ضرورپه دادفترکي هم کارت اخلي اوهم به کارورته پیداکوي .

له دي خبري سره مي غوږونه خلاص شول اووپوهدم چي دادومره توده دوستي ...

ماچي ترڅوخپل عذرورته وراندي کاوه . هغه ځان راباندي ړومبي کړ اوزماخبره یي هماغسي زماپه خوله کي راوچه کړه ویي ویل : بس بهانه به نه کوي درباندي خبرېم چي مدیریي اوهرڅه کولاي شي . په غوږوکي مي کړنگهارشوورته ومي ویل : پوهیږم چي تیروتلي یاست ، شاید نانواي څه ټوکه درسره کړي وي ، زه مدیرنه یم بلکه هلته پیاده یم ، باوروکړي که به هیڅ هم کولاي شم . له دي سره دمیره اومیرمني مخونه تك سره شول او لکه چي په ټولوکړوپښمانه وو ویي ویل : رشتیا وایي ؟! پیاده مي ؟! ورته ومي ویل هو ! باوروکړي چي پیاده یم اوله همدي سره دواړه پورته شول پداسي حال کي چي میرمني یي بد، بدورته کتل، له کوره ووتل اوترننه مي بیاونه لیدل .

######

بحثی پیرامون حدودشرعي ...

کدام محاسن شان اشکار گردد بیرون شده و حاجت شرعي شانرا مرفوع مي ساختند . سپس و قتیکه ایشانرا باوصف همین او صاف خداوند(ج) چنین امرمیدهد، دیگران باید زیاد تراز آن از خداوند (ج) ترسیده و درمورد خود هنگامیکه درحضور مردم درراها مي برآیند ،خائف و ترساباشند زیرا از جمله مردمان کساني هم است که فلوب شان مریض بوده و فاسق و فاجراند از خداوند (ج) نمي ترسند .

ابن مسعود رضي الله عنه از رسول الله صلي الله علیه وسلم روایت مینماید: بقینا زن عورت است وقتي از منزل خویش مي بر آید وي را شیطان همراهي واشراف مي نماید و زني به رحمت الله (ج) له قریب و نزد یك است که درچار چوب خانه خود باشد .

جمیع فقهابه این موضوع اتفاق دارند که خروج زن ازمنزلش در صورتیکه خروج وي به فساد منجرگردد گناه کبیره است مثلا بر آمدن وي بصورت معطریعني بعد از استعمال عطر وپودر و ملبس به زینت و درحالتي سفر کند که محرمي باوي نباشد و محاسن و زیبائي خود را به مردان اجنبي ظاهرنماید چنانکه دراین عصر درممالك اسلامي به چشم مي خورد و همچنان فقها اتفاق نظر دارند که در صورتیکه گمان فتنه و فساد از بر آمدن زن از خانه اش متصور باشد و متحقق نگردیده باشد، بر آمدن او حرام بوده لاکن گناه کبیره محسوب نمیگردد به همین ترتیب

فقها برآمدن زن را از منزلش براي کدام عذر بطور مشروط رخصت فرموده اند که مهمترين آن شروط قرار ذيل است :

بايد بازن محرم باشد و باوقار برآيد، خوشبوئي و تعطر و زنيت نه نمايد، محاسني خودرا بپوشاند، به آن راها برود که از ازدحام مردم خالي باشد... و بالاخره هروسيله ئي که درمنع وقوع فتنه و دوري از مفسدين متعدين متجاوز، کمك نمايد، بايد از همان وسيله کار گرفته خارج گردد، آنچه که امروز و در همين عصر قلب هر مومن حروغيرت مند را تکان ميدهد بر آمدن و گشت و گزارنمودن زنان متبرج (اظهار کننده زينت و محاسن گردن ،سينه، سرومو بازوها و ساق ها ...) و دختران آرايش کننده، کاسيات عاريات (ملبس به لباس ظاهري حقيقتا عريان) جذاب وحذب کننده با سينه هاي بر هنه و سرهاي لچ که قطعا از فضيلت حيا بر خوردار نيستند... حتي از جاهليت قبل از اسلام نيز يك قدم جلو رفته اند، مي باشد که اولين مجرم دراين مورد خودشان بوده و دوم اوليا امور شان مانند پدران، برادران ، شوهران ... شان است لعنت الله باد برايشان و بر کسانيکه به آنها مينگرند و يا به اين حالت موافق اند از جمله مردان و حکومت دارانيکه قدرت حکومت بدست شان است و به اين حالت موافق است . پس تشريع مشروع (گردانيدن) حد زنا از مهمترين حدود به شمار مي رود تا سلطه و قدرت شهوت راز انحراف جلوگيري نموده به طريق صواب باز گرداند .

#####

دحق له تخه شجرپيداشو

له دي شجر نه ثمر پيداشو

دامحمد"ص" وکه رحمت راغي

له مبتدانه خبر پيداشو .

" حمزه بابا "

دين مبين اسلام به مسلمانان هدايت مي دهدكه درنجات همنوعان خود ازچنك طواغيت مبارزه وجهادنمايد تانظام الهي درزمين برپاشود

دشهيد روح الله " راستکار"
لسم تلين دي ټولو مسلمانانوته
مبارك وي

شهيد روح الله "راستکار" داستاد حبيب الله " حب" زوي اوپه .١٣٤ کال دلغمان ولايت دقرغيوولسوالي دقلعتك په کلي کي زيږيدلي. دجهاد له پيل نه يي دروسي برېڅو اوبلوسگرو روسانوپه وړاندي په وسله وال جهاد لاس پوري کړ او تر دووکالو وسله وال جهاد وروسته د ١٣٦٠. هجري لمريز کال دلړم (عقرب) دمياشتي په څوارلسمه نيټه په داسي حال کي چي غوبنتل يي ددښمن ټانك په راکټ وولي ، دټانك دمري په وسيله شهيد او خپلي پاکي ويني يي دسپيڅلي رب (ج) حضور ته نذرانه کړي.

يادي ژوندي ، اولاري يي له لاروبودکه اوسه .

بمناسبت طبع مجدد مجله شفق

درمقدم شفق

عبدالرقيب "جهيد"

بازدرگلشن مارنگ شفق مي آيد
شب يلداسرما فجرفلق مي آيد
بعدايام فراق آن مه مرغوبه ما
ميل دارد بوصال خوانده سبق مي آيد
خالي بودانجمن ازطلعت جان افروزش
شمع بزم همه عشاق بحق مي آيد
دردبستان جهاد ازعدمش اهل ادب
بيقرارند وكنون يار ابق مي آيد
رفته بود ازنظراهل نظر درخلوت
كه بر تشنه لبان همچو رمق مي آيد
اي انيس دل دلداده عشق معني
زودترآي كه بجانم فلق مي آيد
تويي شمشيردفاعم تويي مصباح وجود
بازبينم رخ زيبا پرعرق مي آيد
قلب دشمن توشگافي به شبرنگ "شفق "
درقدومت سرهرخصم صعق مي آيد
تويي فاصل تويي فارق به حل وحرمت
ضربه كاري ات برفرق فرق مي آيد
خوان ماخالي بود ازنعمت نعماي "شفق"
شكرحق بازسراين خوان طبق مي آيد
تاجمالت ديده بودم زيبتابي خويش
مست وخوشخوان "جهيد" بااين ورق مي آيد

شرح بعضي ازمفردات :

(١) الق : گريزپاي، فراركرده ، رميده
(٢) فلق : به فتحه قاف ولام اضطراب ، ناراحتي
(٣) صعق : جمع صاعقه آوازتند ومهيب وكشنده ، نوعي ازعقوبت الهي درقرآن

چکوسلواکیا بعدازنجات ازکمونیزم

اگریك نگاهي به تجارت ، منابع توليدي، صادرات وواردات چكوسلواكيا انداخته شودمعلوم مي شود كه اين كشور ازنظراقتصادي نسبت به همه كشورهاي ترقي يافته اي اروپاء عقب مانده است . علت اساسي آن همانا اجاره داري حزب كمونست برقدرت سياسي كشورمي باشد. زيرا اين حزب نه تنها، فرهنگ ، ثقافت ، تهذيب واخلاق مردم چكوسلواكيا را به قهقرا بردبلكه مزيد برآن زحمت كشي وعرق ريزي مردم رابه سستي ، كاهلي وتنبلي تبديل نمود . چندسال بعدازجنگ دوم جهاني حكومت تمام وسايل توليدوسرمايه هاي كشور را دراختيارخود قرارداد . وسيستم اقتصادي رادركنترول وتسلط دولت درآورد . لاكن بعداز گذشت اندك زمان تعطل درنظام توليد وپيداواركشوراين پلان حكومت رابه ناكامي انجاميدوثابت گرديدكه تسلط دولت برمنابع توليدي ووسايل پيداوارملت رابطرفلاح وبهبود سوق نداده بلكه كشور را ازنگاه اقتصادي دچاربحران شديدمي نمايد. گرچه حكومت غرض نجات نظام كهنه دست به يك سلسله اصلاحات سياسي زد تابدينوسيله بتواند پلان خود راموفقانه پياده نمايد ولي هرنوع تلاش اودرين رابطه بكلي بي معني ثابت شد . درين جريان توقع ميرفت كه حزب كمونست ازحكومت كنارگيري خواهد كردولگام سياسي رابه ملت خواهد سپرد ولي برخلاف توقع حزب حاكم غرض نجات خود ازرسوائي وشكست مجبوراً دست به يكسلسله اصلاحات ونوآوري هاي اقتصادي زد، كه طي آن فيصله گرديدكه مصارف دولت در بعضي ازبخش ها تقليل يابد. درين پروگرام شعبات دفاع ، ادارات اصلاعاتي ، ادارات اجتماعي وپوليس شامل بود. همچنان درآئين ودستوركشوربعضي تغييرات رونماگرديدكه طي آن به مردم حق داده شدكه دربخش زندگي سياسي نقش داشته باشند. آراي خود را آزادانه استعمال نمايند. مردم حق دارند گروه ها واحزاب اجتماعي وسياسي تشكيل دهند ودرنظام سياسي اشتراك ورزند . چنانچه يك حزب سياسي درسطح كشورچكوسلواكيا ازطرف دولت قانوني اعلان گرديد . دررابطه با تنظيم سازي بعضي مقررات وضع گرديد ازقبيل اينكه براي تشكيل يك حزب سياسي ياانجمن اجتماعي تقاضاي مردم ضروري مي باشد . كم ازكم تعداد اعضاي آن هزار نفرباشند.

حزب ياانجمن بايد دستورومنشوري داشته باشدكه باآئين وقانون كشورمنافي نباشد . درمنشور ازحزب نوعيت كارگرده گي وتقسيم كميسيون هاتذكررفته باشد وازين قبيل چند ماده ديگر بااعلان اين مقررات درچندماه اول سال ۱۹۹۰ ميلادي چندين حزب وگروه سياسي واجتماعي ديگر دركشور عرض اندام نموده به فعاليت آغازنمودوباين ترتيب براي ملت آنكشورفرصت آن ميسر گرديد كه درتعين سرنوشت خود نقش داشته ازمطلق العناني وخود سري حزب حاكم جلوگيري نمايند .

همچنان طي ترامیم درآئين وقانون كشوراعضاي اسامبله حق داشتند دررابطه بامسايل وقضاياي مردم آراء ونظريات خودرا ابراز دارند. براي نمايندگان مردم اجازه داده شد كه بامردم درتماس گرديده با آنها مسايل رابررسي نموده بعداً آنرادرمجلس اسامبله مطرح نمايند . همچنان اعضاي اسامبله اجازه يافتند دربراي فلاح وبهبود ملت جلسات ، كنفرانس ها وگردهمائي هاتشكيل دهند وازمشكلات وپرابلم هاي مردم درآن بررسي نمايند . همچنان براي تشكيل اجتماعات وگردهمائي ها ضرورنيست كه ازدولت اجازه گرفته شود. بلكه ازطرف حكومت چندنقاط نشان دهي شدكه اجتماعات مردم درآن جاهابايد صورت گيرد .

همچنان دربخش صحافت وژورناليزم نيز درآئين ترامیم صورت گرفت . زيرا طبق قانون گذشته صرف احزاب سياسي، انجمن هاي اجتماعي ، دواير وریاست هاي دولتي ومسئولين اداري حق داشتند كه براي ابلاغ عامه به نشرواشاعت بپردازند ، درحاليكه قرارقانون جديد هرشخص اجازه دارد غرض ابلاغ عامه به نشر واشعات مواد ضروري اقدام نمايد. چاپ ونشر ذرايع ابلاغ آسان گرديد وبه اين ترتيب انقلابي جديدي

درنشر اخبار، جرايد، مجلات ، رسايل وكتب وغيره ذرايع ابلاغ رونماگرديد. چنانچه به تعداد روزنامه ها، هفته نامه ها ، اخبار، مجلات ورسايل افزوده شد وتعداد ادارات چاپ ونشر چه درسطح دولتي وچه درسطح ملي بالاگرفت واين وازين قسم تحولات زماني دركشورچكوسلواكيا آغازگرديد كه حزب كمونست عمرخودرا روبه پاين يافتن ديد، باوجود تلاش هاي سياسي نتوانست جلو آزادي واندیشه هاي مردم بگيرد . مجبوراً به آرمان هاي مردم لبيك گفته به اراده هاي ملت تسليم گرديد ومطابق ميل مردم درهمه بخش هاي آئين ودستور تغييرات وتبدلات شاياني نمود وبه اين ترتيب ازيكطرف مردم ازتسلط ومحكوميت حزب كمونست نجات يافتند ودريك فضاي آزادي به زندگي نو آغاز نمودند وازطرف ديگر حزب حاكم پاليسي هاي كمونستي خودرا ترك گفته وارد يك دورجديدي اززندگي سياسي گرديد .

كشورهاي ديگري سوسيالستي نيز بايد بادرنظرداشت اوضاع چكوسلواكيا ، البانيا، رومانيا وغيره كمونيزم وسوسياليزم رابه زباله دان تاريخ حواله نموده به ملت محكوم خود آزادي دهند تادرتعين سرنوشت سياسي واجتماعي خود مطابق ميل وآرزوي شان نقش داشته باشند وبه اين ترتيب ازيكطرف دوام وبقاي كشورهاي خودرا تأمين وتضمين نمايد وازطرف ديگر مواقع ترقي وپيشرفت بيشتر به جوامع خودبدهند ورنه دير يازود سوسياليزم باپايان رسيدن عمرخود اثرات سوء خود راظاهرنموده اين كشورها رابابحران فقر وافلاس قحط وگرسنگي ، بيكاري وبيروزگاري ، ناسيوناليزم وتجزيه طلبي دچار خواهد كرد .

عمل بهترين

ابوهريره رضي الله عنه مي گويدكه باري ازرسول الله صلي الله عليه وسلم پرسيدم : " اي رسول خدا افضل ترين عمل كدام است ؟" فرمودند :" صدقه زيرا آن دربين دوزخ وصدقه دهنده حجاب گرديده حايل مي شود " ابوهريره رضي الله تعالي مي گويد من يك بارديگر پرسيدم :" اي رسول خدا كدام صدقه افضل ترين است ؟ ارشادفرمودند :" تدريس قرآن " به اين سلسله عبدالله بن مبارك (رح) مي گويد كه من تاهفتادسال رياضت ونفس كشي كردم ولي معلوم شدكه اين همه مشقات بي جابود حضرت اقدس آنرا نپذيرفتند ونه دروازه هاي قلبم كشوده شد، چنانچه من بارياضت خداحافظي كردم ومال ومتاعي كه داشتم آنرا در راه الله صدقه كردم بعداً قربت دوستم حاصل گرديد .

شرح صفحه آخرپشتي : عكس انجنير ذبيح الله شهيد

الهامي قبله

بیادپامیرله سره پورته ګردله وخته
دنړۍ بام ته مودفتحې قافله وخته
دافغاني شاه څلمي وینه دغیرت په ډګر
په تعهد دجلیبیب (رض) اوحنظله (رض) وخته
ترك وتاجك يې استقبال ته ورې دوینوګلان
چې په امودابدالي کړه شمله وخته
دزخم څڅکې تنابونه وو دڅمکې کش شول
دپولادي کلاپه تل کې زلزله وخته
اتومي زړه وټوکاؤ،دچادسولې سینې
دتهذیب اوښه يې بې مهاره سرایله وخته
په کانوپیل جهادچې ورسید ټوپك توری ته
اوس دمحکومودالهام ستره قبله وخته
زماتکبیرددورانسازې انقلاب پیلامه
چې له کشمیرترکاشغرنوی ولوله وخته
تربخارا په جولان ځغلي شهسواردادان
په نیمه لاردناقوس ولی حوصله وخته
سوریېرکړل خپلې خودکشۍ ته بانه هغه دغه
چې په ترمذدمیوندونورساله وخته
ناګاره راښکه په شدت دومره لینده دغزل
خیرکه دخیال له هرویښته نه پرې خوله وخته